

Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması

Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

MasterCard Worldwide'ın gerçekleştirdiği Dünya Ficaret Merkezleri Araştırması'nı, Türkiye özelinde, kapsamını da genişleterek gerçekleştirmek bizim çin çok heyecan verici.

Sürdürülebilir kalkınma, her geçen gün daha çok üzerinde düşünülen bir kavram haline gelirken, uygulamada niceliksel büyüme kadar niteliksel gelişme boyutuna önem verilmesi gereği de ortaya çıkıyor. Elinizde tuttuğunuz kitapta sonuçlarını paylaştığımız "Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması"nın illerimizin ekonomik, sosyal ve çevresel fotoğraflarını çeken rehber niteliğinde bir çalışma olmasını hedefledik.

MasterCard Worldwide olarak, tüm dünyada finans kuruluşları, kamu kuruluşları, işletmeler, işyerleri ve kart sahipleri arasındaki ekonomik bağlantıyı sağlayarak ticaretin gerçekleşmesini mümkün kılıyoruz. Bu sayede kendimizi "Ticaretin Kalbi" olarak konumlandırıyoruz. Elinizdeki çalışmanın da Türkiye'de "Ticaretin Kalbi"ne dokunacağını umuyoruz.

Bu çalışmanın ülkemizde sürdürülebilirlik stratejilerinin oluşturulmasında ilgili kişi ve kurumlar için yararlı olmasını ve bu alanda yeni projeler geliştirilmesine vesile olmasını diliyoruz.

Raporu hazırlayan Boğaziçi Universitesi öğretim üyeleri Refik Erzan, Begüm Özkaynak (Ekonomi Bölümü) ve Zeynep Kadirbeyoğlu'na (Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü), veri toplama ve anket çalışmasını titizlikle yürüten, başta Çağlayan Işık olmak üzere Frekans Araştırma Şirketi'ne ve çalışanları Burcu Köksal ve Elif Şentürk'e, araştırmanın çeşitli aşamalarında yardım eden Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri Doruk Cengiz, Ali Yağız Şen, Semih Tekten ve Kübra Öztürk'e, değerli fikir ve önerilerini araştırma ekibiyle paylaşan Alpay Filiztekin ve Melih Bulu'ya, kitabı tasarlayan ve projenin tanıtımını üstlenen Caretta İletişim'e, saha çalışması yapılan illerin Sanayi ve Ticaret Odalarına ve anket katılımcılarına teşekkürlerimizi sunarız.

Mete Güney MasterCard Güney Doğu Avrupa Genel Müdür

ÖZET

"Dinamik bir Türkiye'de Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Sürdürülebilirlik" çalışması ortaya koyduğu sürdürülebilirlik endeksi ile illerin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardaki başarılarını yansıtmayı hedeflemektedir. Amaç, Türkiye'de yaşanan hızlı kentleşme ve planlama sorunları bağlamında uzun soluklu ve sürdürülebilir bir kalkınma için politika oluşturma sürecine katkı sağlamaktır.

Çalışma, nesnel verilere dayanarak il bazlı sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi endeksleri hesaplamanın yanı sıra Türkiye'nin her bölgesini temsil eden 29 ilde küçüklü büyüklü işyerlerinden toplam 3,000 kişi ile yapılan anket çalışması sonucu iş dünyasının gözünden de ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları değerlendirmektedir.

En çarpıcı bulgu, mega kentlerimiz İstanbul, Ankara ve İzmir'in temel istatistiklerden oluşturulan endekslerde beklendiği gibi en ön sıralara yerleşmelerine karşın, kendi iş dünyalarından düşük değerlendirmeler almalarıdır. Küresel ölçülerde bir büyüklüğe ve yoğunluğa sahip olan bu kentlerimizde maalesef yoğunluğun zahmet ve maliyetini hafifletecek altyapı ve önlemler yetersizdir. Uluslararası sıralamalarda mega ketlerimizin, bilhassa dünya kenti İstanbul'un gerilerden qelmesinin nedeni de budur.

Parlayan yıldızlar ise Eskişehir, Kayseri, Bursa ve Konya gibi salt istatistiklerde mega kentlerin hayli gerisindeki iller olmuştur. Orada yaşayan ve iş yapanlardan en yüksek puanları toplayan bu iller ekonomik, sosyal ve diğer göstergelerin çoğunda öne çıkmışlardır. Sonuçlar, yapılan anket çalışmasının amacını destekler şekilde, eldeki istatistiklere dayalı endeksleme çalışmalarının yetersiz olduğunu, bu çalışmaların ek verilerle desteklenmesi gerektiğini gösterir niteliktedir.

Kendi iş dünyalarının gözünde en başarılı sayılan Eskişehir ve Kayseri iki farklı başarı öyküsüne işaret etmektedir. Eskişehir, üniversitenin de ağırlığıyla kuvvetli bir sosyal ortam sunmaktadır. Kayseri ise daha çok doğrudan iş yaşamı ortamına odaklı görünmektedir.

Gaziantep ve Hatay gibi bazı iller de ilginç bir şekilde ortaya çıkmaktadırlar. Salt nesnel ölçütlerle yapılan değerlendirmede alt sıralarda yer almalarına karşın, iş dünyasının o illerde iş yapmaktan memnuniyeti, gelecek beklentileri ve potansiyelleri açısından ön saflardadır. Bir önceki yıla göre gösterdiği gelişim ve gelecek yıl için beklentilerinde en yüksek değerlendirmeleri Gaziantep ve Hatay'ın iş dünyası yapmıştır. Mardin'de de benzer şekilde yüksek beklentiler dikkate değerdir.

Çocuklarının geleceği çoğu insan için her şeyden önemlidir. Parlayan yıldızlar ve yeni yıldız adaylarının çoğunda "eğitimini tamamladıktan sonra çocuğunuzun burada kalmasını ister misiniz?" sorusuna verilen evet cevabı kuvvetlidir. İnsanların bu tutumunda kentin sunduğu sosyal ortam, ekonomik ortam gibi önemli olup, hatta çoğu kez daha da ön plana çıkmaktadır.

Başarıda planlamanın önemli etkisi olduğu görülmektedir. "İlinizin ne derece planlı geliştiğini düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplarda parlayan yıldızlar Eskişehir, Kayseri, Konya, Bursa ve yeni adaylar Gaziantep, Hatay gibi illerde iş dünyası şehircilik açısından planlı gelişme olduğunu düşünürken, durum iki önemli ilimiz İstanbul ve Antalya için hiç böyle değildir. Kentleşmenin planlı mı yoksa plansız mı olduğu algısı sektörel potansiyelleri ve gelecek beklentilerini de doğrudan etkilemektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR GİRİŞ

Sürdürülebilir Kalkınma Sürdürülebilirlik Göstergeleri Çalışma Kapsamı Çalışma Planı

BÖLÜM I - NESNEL ÖLÇÜTLERLE İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Nesnel Ölçütlere Göre İllerin Değerlendirilmesi Ekonomik, Sosyal, Çevresel Sürdürülebilirlik ve Altboyutları

BÖLÜM II – İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Ankette Yüksek ve Düşük Puan Alan Konular Sürdürülebilirlik – Yaşam Kalitesi İlişkisi

İş Dünyası Gözünden İllerin Öznel Değerlendirmesi

Parlayan Yıldızlar

Yorgun Devler

Yeni Adaylar

Ya Çocuğunuz?

Plansız Olmuyor!

BÖLÜM III – İLLER ÖZELİNDE DEĞERLENDİRMELER

BÖLÜM IV – SONUÇ ve ÖNERİLER

KAYNAKÇA EKLER

04 Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması **05**

MasterCard'ın "Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması", ortaya koyduğu sürdürülebilirlik endeksi ile Türkiye'de illerin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardaki göreli başarılarını yansıtmayı hedeflemektedir. Amaç, Türkiye'de yaşanan hızlı kentleşme ve planlama sorunları bağlamında yerelde uzun soluklu ve sürdürülebilir bir kalkınma için politika oluşturma sürecine katkı sağlamaktır.

Tüm dünya ile birlikte ülkemiz de hızlı bir değişim süreci içindedir. Küreselleşen dünyada artık rekabet edenler devletler değil, bölgeler ve kentlerdir. Bu koşullarda, kentlerin ekonomik, sosyal ve çevre boyutlarında mevcut durumlarını değerlendirmeleri, gelişim stratejilerini belirlemeleri ve planlı bir şekilde bu değişime ayak uydurmaları sürdürülebilirlikleri açısından büyük önem taşımaktadır. Örneğin, bir dünya kenti olarak konumlanan İstanbul'un MasterCard Worldwide Centers of Commerce endeksi'nde 75 dünya şehri arasında 64'üncü sırada yer alması düşündürücüdür. Çalışmamız bu ve benzeri durumların nedenlerini de irdeleyecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma

Günümüzde, küresel ölçekte bölgelerin ekonomik gelişmişliklerini ve bölgelerarası rekabet edebilme kapasitelerini ölçümleyen ve karşılaştıran kapsamlı çalışmalar vardır. Bunlara üç tane önemli örnek verebiliriz: Global Competitiveness Report (2010), World Competitiveness Index (2010), MasterCard Worldwide Centers of Commerce Index (2008). Yıllar içerisinde Türkiye'de de bölgelerin ve illerin görece rekabet güçlerini değerlendiren çalışmalar yapılmıştır. Türkiye Rekabet Endeksi (EDAM, 2009), İllerarası Rekabetçilik Endeksi (URAK, 2009) gibi. Ancak, uzun soluklu bir kalkınma ve toplumsal refah için salt ekonomik gelişme yeterli değildir. Ekonomik gelişmişliğin sosyal ortama ve çevre kalitesine de olumlu yansıması gerekir. Sosyal ve çevresel faktörler, insanların temel gereksinimlerinin karşılanması, yaşam

standartlarının iyileştirilmesi ve güvenli bir gelecek için hayati önem taşır.

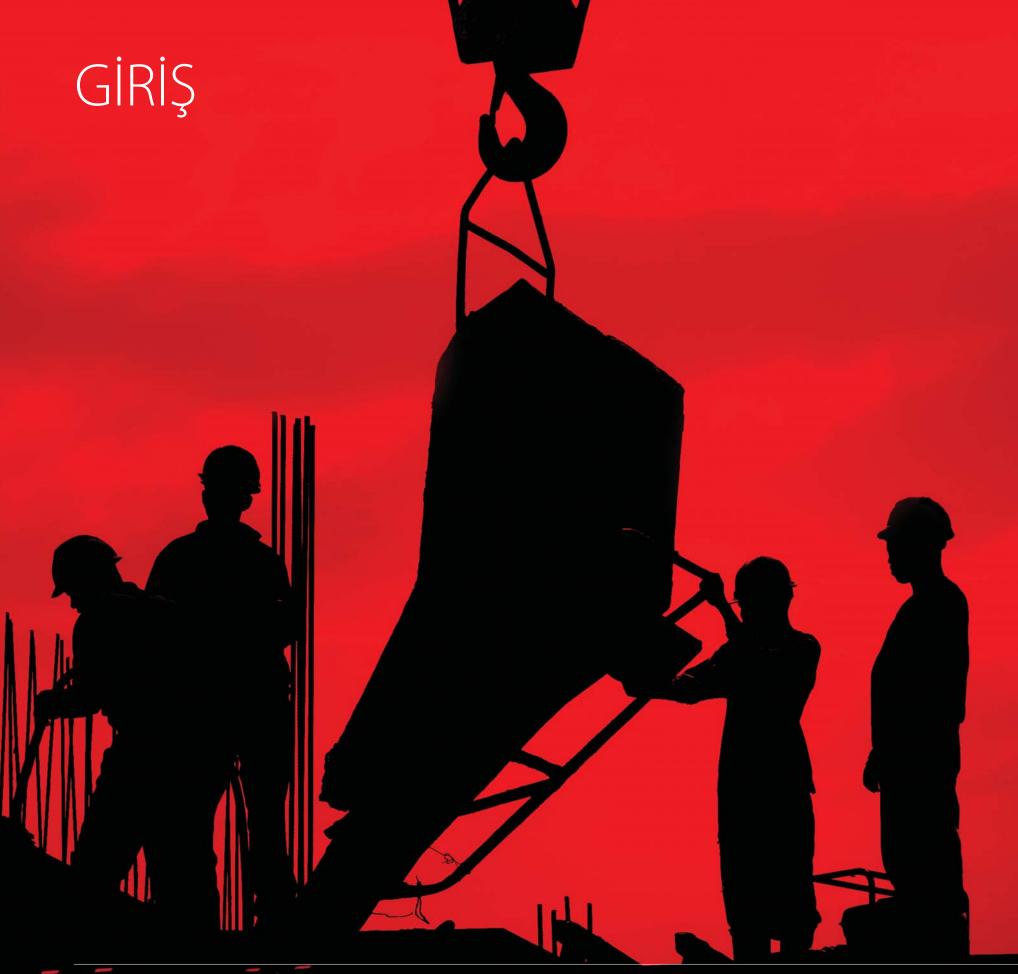
Ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan dengeli ve sürdürülebilir bir gelişme öngören sürdürülebilir kalkınma kavramı da bu noktada karşımıza çıkar. Küresel ısınma, kuraklık, açlık gibi küresel bir takım sorunların tartışılmaya başlanması ile dünya gündeminde yerini alan sürdürülebilirlik kavramı, son yıllarda, küresel ve yerel süreçler arasındaki karşılıklı ilişki dikkate alınarak, yerel ve bölgesel düzeyde de bir amaç olarak ortaya konmuştur. Çeşitli resmi deklarasyonlarda da—örneğin, 1992'de Rio'da, 1996'da İstanbul HABITAT II'de, 2002 Johannesburg'da—yerel birimlerin sürdürülebilir kalkınma politikalarının uygulanmasında öncü rol oynayabileceklerine dikkat çekilmiş ve sürdürülebilir kalkınmanın yerelde yaşama geçirilmesini sağlayan, özünde yerel topluluklar için daha iyi bir çevre ve daha iyi bir yaşam kalitesini hedefleyen

kent planları yapılmaya başlanmıştır.

Doğal olarak, sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi gibi çok boyutlu kavramları tek bir değişkenle ya da tek bir boyutta ölçümlemek mümkün değildir. Bir bölgenin ne derece yaşanabilir olduğunu ya da kalkınmasının ne derece sürdürülebilir olduğunu anlamak için çok çeşitli değişkenlerden oluşan ve farklı boyutlardaki performansları bir araya getiren bir endeks hazırlamak önemlidir.

Sürdürülebilirlik, hem doğanın korunması, sosyal eşitlik, temel insani ihtiyaçların karşılanması gibi değerlerin, hem de fiziki altyapı, ekonomik canlılık, insani sermaye, emek piyasası gibi iktisadi ve politik konuların bir arada gündeme alınmasını gerektirir. Keza, bir bölgenin yaşam kalitesi de salt bölgedeki kişi başı gelirle ölçülemez. O bölgedeki fiziki altyapı, sosyal ortam ve doğal şartlar da bir bölgenin halkına sunduğu yaşam ortamının standardında belirleyicidir.

rkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması

Sürdürülebilirlik Göstergeleri

Dünyada sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi üzerine çeşitli endeksler geliştirilmiştir. Yaşanabilirlik endeksi, yaşam kalitesi endeksi, kentsel yönetişim endeksi gibi. Bu endekslerin bir kısmının, sadece nesnel ölçütlerle değil, aynı zamanda uzman görüşlerinden elde edilen öznel bir takım değerlendirmelerden de yararlanılarak oluşturulduğuna dikkat çekmek gerekir. Nesnel ölçütlerin veri eksikliği, ölçüm sorunları gibi bir takım nedenlerden yetersiz kaldığı durumlarda öznel değerlendirmelere de başvurulması kaçınılmazdır.

Bu çerçevede, Türkiye'de illerin salt istatistikler aracılığıyla incelenmesi ve değerlendirilmesi belirli sorunları da beraberinde getirir. Öncelikle, bazı konularda, iller bazında ve çok sayıda ili kapsayıcı nesnel veri bulmak mümkün değildir. Örneğin, Türkiye'de kadının işgücüne katılım oranı, kadın işsizliği, verimlilik, gelir dağılımı gibi konularda il bazında veri yayınlanmamaktadır. Bazı konularda da resmi veri tutmak kolay değildir (kent aidiyeti; sosyal uyum gibi). Dolayısıyla, çoğu endeks çalışması eldeki sınırlı veri setinden hareket eder. Bunun haricinde, endekslemede kullanılan nesnel ölçütlere o bölgede yaşayan bireylerin ne derece önem atfettiği de bilinmemektedir. Bu anlamda, değerlendirmelerde yerelle iç içe olan bireylerin yaşam ortamlarından memnuniyetleri, görüş ve algıları göz ardı edilmektedir. Bu durumda da nesnel verilerle değerlen-dirildiğinde ilk sıralarda yer alan bir bölgenin, öznel ölçütler kullanıldığında sıralamasında farklılık olması mümkündür.

Çalışma Kapsamı

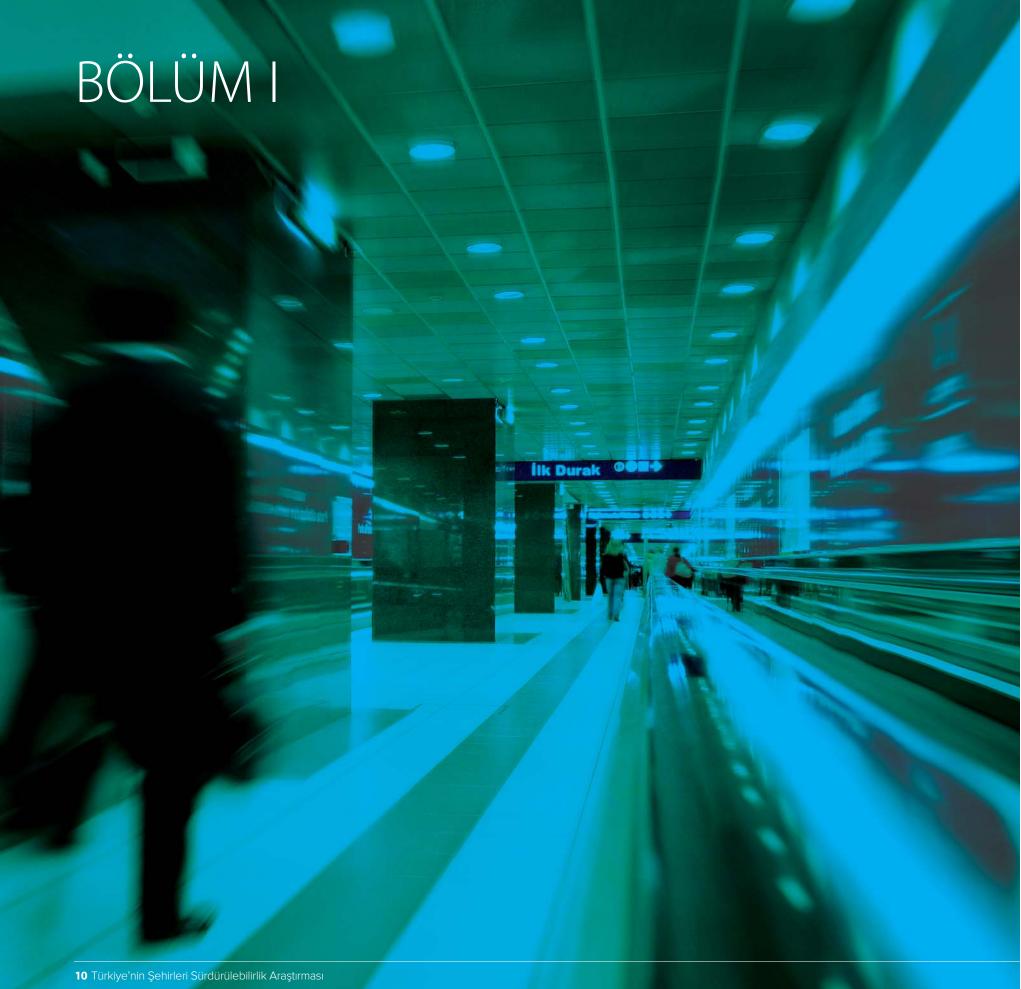
Bu çalışmada nesnel ölçütlerle sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi endeksleri, il bazlı yayınlanan göstergelerden hareketle hesaplanmıştır ve Türkiye'nin 81 ilini kapsamaktadır. Nesnel değerlendirmeye ek olarak yapılan öznel değerlendirme için Avrupa Birliği uyum sürecinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (Nomenclature of territorial units for statistics – NUTS) sistemiyle oluşturulan bölgelerde, NUTS2 düzeyinde 26 bölgeyi ve 16 büyükşehir belediyesini kapsayacak şekilde seçilen toplamda 29 ilde küçüklü büyüklü işletmelerin yöneticileri ile bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Örneklem, 2010 itibariyle 1 milyar doların üzerinde ihracatı olan illeri de kapsamaktadır. Böylelikle, sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesine ilişkin algısal düzeyde de bir değerlendirme yapılmaktadır. Anket çalışması, hem resmi istatistiklerde bulunmayan konularda veri eksikliğinin telafisinde, hem de il bazında resmi istatistiklerle elde edilen verilerin iş dünyası gözünde ne derece dikkate değer olduğunun değerlendirilmesinde masabaşı çalışmasına ek bir açı sunmaktadır.

Çalışma Planı

Temelde iki ana bölümden oluşan bu raporun, birinci bölümünde, öncelikle il bazında nesnel veriler kullanılarak hesaplanan sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi endeksleri verilmekte ve Türkiye'de 81 ilin ekonomik, sosyal ve çevre boyutlarındaki performanslarının genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

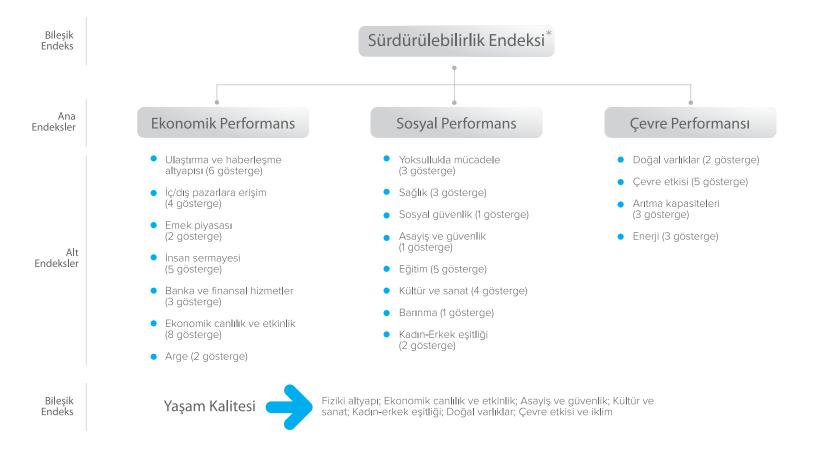
Nesnel ölçütlerle yapılan il bazındaki değerlendirmelere ek olarak, çalışmanın ikinci bölümünde, NUTS2 düzeyinde illeri ve büyükşehirleri kapsayacak şekilde yapılan anket çalışması sunulmaktadır. Anket çalışmasından elde edilen bilgiler ışığında iş dünyasının gözünden illerin ekonomik, sosyal ve çevre performansları endekslenmiştir. İkinci bölüm, bu endekslerden hareketle hesaplanan illerin algısal düzeydeki sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi performanslarını ortaya koyar. Raporun son bölümü karşılaştırmalı bir analize ayrılmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma ve yaşam kalitesi gibi çok boyutlu kavramlar nasıl ölçümlenebilir? Avrupa Birliği'nin resmi istatistik enstitüsü Eurostat sürdürülebilir kalkınma düzeyini kent bazında değerlendiren bir dizi gösterge önermiş durumdadır (Urban Audit, 2009). Benzer şekilde, Türkiye Bilimler Akademisi'nin gerek sürdürülebilir kalkınma gerek yaşam kalitesi kavramlarını tanımlayıcı kuramsal

çerçeve ve nesnel ölçüt önerileri mevcuttur. Son yıllarda, Avrupa düzeyinde yeşil şehir endeksleri de yayınlanmaya başlanmıştır (bkz. European Green City Index, 2009). Çalışmaya başlarken, gerek dünyada, gerek Türkiye'de yerelde rekabetçilik, sürdürülebilirlik, yaşam kalitesi, yaşanabilirlik, yerel yönetişim, yeşil kent kavramları üzerine yapılan bu tür çalışmalar taranmış ve bu çalışma için

kuramsal bir çerçeve oluşturulmuştur.
Sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi kavramları için kuramsal çerçevenin son halini almasında Türkiye'de il bazında güncel ve tüm illeri kapsayıcı güvenilir veri bulma kısıtı da önemli rol oynamıştır. Bu bağlamda, çalışmanın genel metodolojisi ve kullanılan tüm nesnel veriler, kuramsal çerçevedeki yerleri ve veri kaynakları EK 1 ve EK 2'de sunulmuştur.

^{* 3} boyutlu (ekonomik, sosyal, çevresel) aritmetik ortalama

Nesnel Ölçütlere Göre İllerin Değerlendirmesi

Elde edilen sonuçlara göre, Türkiye'nin üç mega kenti, Ankara, İstanbul ve İzmir, sürdürülebilirlikte en ön sırada yer almaktadır. Bu illeri ise nispeten daha düşük skorlarla Eskişehir, Kocaeli, Bursa gibi iller izlemektedir. Ekonomik boyutta ilk sıradaki İstanbul, yine ilk beşte yer alan Ankara, Kocaeli, İzmir ve Antalya'dan önemli derecede yüksek bir skorla ayrışmaktadır.

Çarpıcı olan husus, hiçbir ilin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarda aynı anda birinci olamadığıdır. Örneğin, ekonomik performansta üst sıralarda yer alan İstanbul ve Kocaeli gibi iller çevre boyutunda sırasıyla 10. ve 34. sırada iken, sosyal boyutta 3. ve 5. sırada yer almaktadırlar. Sosyal boyutta ilk iki

sırayı Ankara ve Eskişehir birbirlerine yakın skorlarla paylaşmaktadır. Çevre performansında ise İzmir başı çekmektedir.

Yaşam kalitesi'nde ilk beşte sırasıyla İzmir, Ankara, Antalya, Muğla ve İstanbul yer almaktadır. Ekonomik boyutta açık ara önde olan İstanbul'un yaşam kalitesi endeksinde beşinci sırada yer alması yine düşündürücüdür. Keza, Kocaeli ekonomik gelişmişlikte ilk üçte iken, yaşam kalitesinde 12. sıradadır. Ekonomik gelişmişlikte ilk onda yer alan Antalya, Denizli, Tekirdağ da bu gelişmişliklerini sosyal ve/veya çevre boyutlarına taşıyamamış illerimiz arasındadır. Antalya sosyal sıralamasında 45.; Denizli ise 27. sıradadır. Benzer şekilde, Tekirdağ'ın çevre performansında ancak 80.'inci, yaşam kalitesinde ise 37. sırada yer alması kayda değerdir.

Türkiye'de sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi'ne ilişkin illerin mevcut durumlarını ortaya koymak ve görece karşılaştırmalar yapmak için oluşturulan iki genel endeks ve ekonomik, sosyal ve çevre alt endeksleri çerçevesinde ortaya çıkan sıralamalar yandaki tabloda verilmiştir.1

NESNEL ÖLÇÜTLERLE İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

				3					
SÜRDÜRÜLEI	BİLİRLİK	ÇEVRE PERFOR	MANSI	EKONOMIK PERF	ORMANS	SOSYAL PERFO	RMANS	YAŞAM KAL	iTESi
ANIKADA	60	izwip	74	İCTANDUII	74	ANIZADA	70	İZMİR	66
ANKARA İSTANBUL	69 67	İZMİR ANKARA	74 64	İSTANBUL ANKARA	65	ANKARA ESKİŞEHİR	79 76	ANKARA	66 63
iZMiR	67	BALIKESIR	61	KOCAELİ	57	İSTANBUL	72	ANTALYA	60
ESKİŞEHİR	60	ESKİŞEHİR	61	İZMİR	55	İZMİR	72	MUĞLA	58
KOCĂELİ	58	MERŠÍN	61	ANTALYA	53	KOCAELİ	67	İSTANBUL	58
BURSA	57	ANTALYA	59	MUĞLA	50	KIRKLARELİ	66	ESKİŞEHİR	57
ANTALYA MUĞLA	56 54	KONYA ADANA	58 57	TEKİRDAĞ BURSA	48 48	ISPARTA YALOVA	66 66	KIRKLARELİ MERSİN	55 53
BALIKESİR	54	GAZÍANTEP	57	DENİZLİ	45	BURSA	65	YALOVA	51
MERSIN	53	İSTANBUL	57	CANAKKALE	44	BOLU	63	KONYA	51
ISPARTA	53	BURSA	57	ĚSKİŞEHİR	44	TEKİRDAĞ	61	BURSA	50
ADANA	52	ÇANAKKALE	54	MERSIN	43	TRABZON	61	KOCAELÍ	50
YALOVA CANAKKALE	52 51	KARABÜK OSMANİYE	54 54	KIRKLARELİ YALOVA	42 42	KAYSERİ EDİRNE	61 61	HATAY ADANA	50 49
DENİZLİ	51 51	KAYSERİ	54 54	ADANA	42	KARABÜK	61	ISPARTA	49
KAYSERİ	51	MUĞLA	54	ZONGULDAK	41	SİVAS	60	ÇANAKKALE	48
KIRKLARELİ	50	KÜTAHYA	53	BİLECİK	41	KIRIKKALE	60	TUNCELİ	47
KONYA	50	SAKARYA	53	BOLU	41	SİNOP	60	KAYSERİ	46
KARABÜK	50	AYDIN	52	AYDIN	41	ZONGULDAK	60	UŞAK	46
BOLU SAKARYA	50 50	DİYARBAKIR ISPARTA	52 52	ISPARTA BALIKESİR	40 40	BALIKESİR SAMSUN	60 59	BURDUR DENİZLİ	46 46
AYDIN	49	SAMSUN	52	SAKARYA	40	ADANA	59	KARAMAN	46
ZONGULDAK	49	TOKAT	52	EDİRNE	40	KONYA	59	BALIKESİR	46
SAMSUN	49	DENİZLİ	52	BURDUR	38	ARTVÍN	59	BİLECİK	45
TEKİRDAĞ	49	MANİSA	51	KAYSERİ	38	MUĞLA	58	KARABÜK	45
TRABZON	48	HATAY	51	MANİSA	37	UŞAK	57	AYDIN	45
ARTVÍN	48	UŞAK	51	TRABZON	37	DENİZLİ	57 57	MALATYA	45
EDİRNE USAK	47 47	MALATYA ELAZIĞ	51 50	RİZE ARTVİN	36 35	DÜZCE CANKIRI	57 57	SİNOP ŞANLIURFA	45 44
KÜTAHYA	47	ÇORUM	50	SAMSUN	35	ELAZIĞ	57	K.MARAŞ	44
MANISA	47	SİNOP	49	KARABÜK	35	SAKARYA	56	ADIYAMAN	44
BİLECİK	47	ARTVÍN	49	KONYA	34	ÇANAKKALE	56	ARTVİN	44
BURDUR	46	YALOVA	48	KARAMAN	34	KÜTAHYA	56	KIRŞEHİR	44
SİNOP	46	KOCAELİ	48	UŞAK	33	NEVŞEHİR	56	MARDÍN	43
RİZE GAZİANTEP	46 45	AFYON KASTAMONU	48 47	AMASYA HATAY	33 32	BİLECİK ERZURUM	56 55	ZONGULDAK HAKKARİ	43 43
ELAZIĞ	45	KARAMAN	47	DÜZCE	32	KIRŞEHİR	55	TEKİRDAĞ	43
KARAMAN	45	GİRESUN	47	NEVŞEHİR	32	MERSIN	55	KİLİS	43
AMASYA	44	ORDU	47	KÜTÅHYA	32	RİZE	55	NEVŞEHİR	43
DÜZCE	44	TUNCELİ	46	BARTIN	31	AMASYA	55	GÜMÜŞHANE	43
SİVAS	44	ZONGULDAK	46	AFYON	31	AYDIN	55	GİRESUN	43
MALATYA TOKAT	44 44	ERZÍNCAN BURDUR	46 46	KIRIKKALE ERZİNCAN	31 30	BURDUR BARTIN	55 55	SİVAS KÜTAHYA	43 43
HATAY	44	GÜMÜŞHANE	46	GAZIANTEP	30	GÜMÜŞHANE	55 55	TRABZON	42
AFYON	44	RİZE	46	KIRŞEHİR	30	ANTALYA	54	OSMANİYE	42
KIRIKKALE	44	BOLU	46	GİRESUN	29	MALATYA	54	SAMSUN	42
NEVŞEHİR	43	SİVAS	45	SİNOP	28	KASTAMONU	53	BOLU	42
ÇORUM	43 43	TRABZON	45	TOKAT	28	AFYON	53 53	AKSARAY	42 41
KASTAMONU ERZÍNCAN	43	AMASYA ŞIRNAK	45 45	KASTAMONU NİĞDE	28 28	ÇORUM KARAMAN	53 53	ERZURUM SİİRT	41
BARTIN	43	BİNGÖL	45	ELAZIĞ	28	BAYBURT	53	YOZGAT	41
GİRESUN	42	YOZGAT	44	MALATYA	28	MANİSA	52	BATMAN	41
KIŖŞEHİR	42	DÜZCE	44	ÇORUM	28	TOKAT	52	ELAZIĞ	41
GÜMÜŞHANE	42	ŞANLIURFA	44	ORDU	28	ERZİNCAN	52	KIRIKKALE	41
OSMANİYE TUNCELİ	42 41	MARDIN BİLECİK	44 43	TUNCELÍ SÍVAS	27 27	GİRESUN TUNCELİ	51 51	SAKARYA GAZİANTEP	40 40
ERZURUM	41	SIIRT	43	ÇANKIRI	26	K.MARAŞ	49	MANİSA	40
ÇANKIRI	41	KIRKLARELİ	43	ÅKSARAY	26	GAZİANTEP	49	DİYARBAKIR	40
ŎRDU	40	ERZURUM	43	ERZURUM	26	AKSARAY	48	RİZE	40
BAYBURT	39	VAN	42	K.MARAŞ	25	YOZGAT	48	ŞIRNAK	40
NIĞDE	39	ADIYAMAN NEVSEHİR	42	GÜMÜŞHANE	25	HATAY	48	TOKAT	39
AKSARAY YOZGAT	39 38	BARTIN	42 42	BAYBURT OSMANİYE	25 24	NİĞDE OSMANİYE	48 47	ÇANKIRI AFYON	39 39
K.MARAS	37	EDİRNE	42	YOZGAT	22	KILIS	45	KASTAMONU	39
KİLİS	36	AKSARAY	42	KARS	22	ORDU	44	NİĞDE	39
DİYARBAKIR	34	KİLİS	42	KİLİS	20	ADIYAMAN	42	ORDU	39
ADIYAMAN	34	IĞDIR	42	ARDAHAN	20	BATMAN	40	ÇORUM	39
KARS	33	BATMAN	41	ADIYAMAN	17	BİNGÖL	39	BİNGÖL	39
BİNGÖL ARDAHAN	33 31	KIRŞEHİR HAKKARİ	41 41	IĞDIR BİNGÖL	15 15	SİİRT ŞANLIURFA	38 38	DÜZCE MUŞ	38 38
SANLIURFA	31	ÇANKIRI	41	DİYARBAKIR	14	KARS	38	BARTIN	38
BATMAN	31	BITLIS	41	VAN	13	ARDAHAN	37	VAN	38
SİİRT	30	NİĞDE	41	BITLIS	12	DİYARBAKIR	36	BAYBURT	38
IĞDIR	30	BAYBURT	40	BATMAN	12	BİTLİS	35	EDİRNE	37
VAN	30	KIRIKKALE	40	ŞANLIURFA	11	IĞDIR	34	AMASYA	36
BİTLİS MARDİN	30 28	MUŞ KARS	40 39	MARDIN AĞRI	11 10	VAN AĞRI	33 30	ERZİNCAN BİTLİS	36 36
AĞRI	26	AĞRI	39	SİİRT	9	MARDÍN	30	IĞDIR	35
ŞIRNAK	26	ARDAHAN	37	HAKKARİ	9	ŞIRNAK	29	KARS	35
MUŞ	25	TEKİRDAĞ	36	MUŞ	8	MUŞ	26	ARDAHAN	34
HAKKARİ	24	K.MARAŞ	36	ŞIRNAK	5	HAKKARİ	23	AĞRI	33

^{&#}x27;Oluşturulan ekonomi endeksini kontrol amaçlı olarak il bazında kişi başı gelir sıralamasıyla kıyaslamak yararlı bir alıştırmadır. Ancak Türkiye'de kişi başı gelir verisi il bazında yayınlanmadığından, endeks alternatif olarak kişi başı otomobil sahipliği ile karşılaştırıldığında iki değişken arasında kuvvetli birebir bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu da endeksin iyi çalıştığının bir göstergesidir.

NESNEL ÖLÇÜTLERLE İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Sürdürülebilirlik ve Altboyutları

Yandaki grafik, hesaplanan endekslerden hareketle, sürdürülebilirliğin üç boyutu arasındaki karşılıklı etkileşimi, ilişki katsayıları ile birlikte şematik olarak göstermektedir. Buna göre, ekonomik ve sosyal gelişmişliğin birbirleriyle kuvvetli ve pozitif bir ilişki içinde olduğu söylenebilir. Buna karşılık, illerin ekonomik gelişmişlikleri ile çevre performansları ve sosyal gelişmişlikleri ile çevre performansları arasında nispeten zayıf bir ilişki vardır.

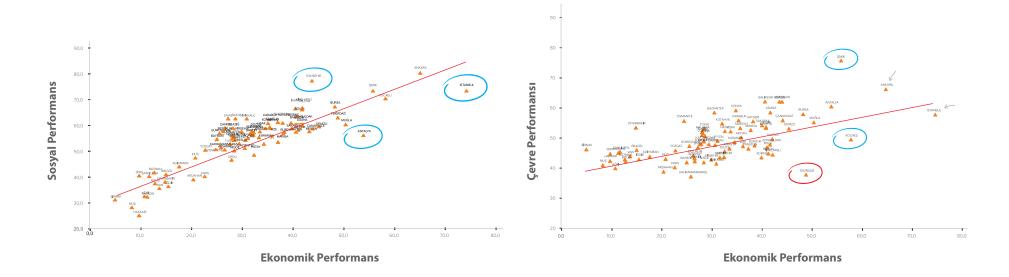
Daha detaylı olarak, illerin ekonomik ve sosyal performansları arasındaki ilişkiye bakıldığında İstanbul'un ve özellikle Antalya'nın sosyal performanslarının ekonomik gelişmişliklerinin oldukça gerisinde kaldığı, Eskişehir'in ise sosyal performansının genel trendin çok üzerinde olduğu görülmektedir.

illerin ekonomik ve çevre performanslarına bakıldığında ise arada önemli farkların olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle Kocaeli ve Tekirdağ gibi ekonomik olarak son derece gelişmiş illerin çevre performanslarının düşüklüğü dikkate değerdir. Ekonomik gelişmişlikte öndeki illerden İzmir ise genel trendin oldukça üzerinde bir çevre

performansı sergilemektedir. Bu noktada, özellikle sanayi yoğun illerin nüfusu arttıkça ve yerleşimleri büyüdükçe kaynak ve enerji gereksinimlerinin, dolayısıyla, çevre etkilerinin ve sorunlarının arttığını söylemek yanlış olmaz.

Aşağıdaki genel trend analizinde, Ankara'nın ve İstanbul'un performanslarının birbirlerinden farklılaştığı, Ankara'nın trendin üzerinde, İstanbul'un ise daha altında kaldığı açıkça görülmektedir. Bunun önemli bir nedeni, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde görüleceği gibi, şehircilik açısından Ankara'nın İstanbul'a nazaran çok daha planlı gelişmiş olmasıdır. Endeks değerlerinden elde edilen sıralamaların ve karşılaştırmaların ötesinde

endeksi oluşturan altgrupların il bazında incelenmesi de oldukça önemlidir. Böylelikle, illerin ekonomik, sosyal ve çevresel gelişmişlikte güçlü ve zayıf oldukları yönleri açık bir şekilde görmeleri ve ileriye dönük yapılması gerekenlerle ilgili bir yol haritası çizmeleri, başka bir deyişle, gelişim stratejilerini belirlemeleri ve planlı ve koordineli bir şekilde değişime ayak uydurmaları mümkün olur. Aşağıdaki grafikler, İstanbul ili özelinde alt boyutlarda İstanbul'un performansını ortaya koymaktadır. Hazırlanan endekslerin 81 il için ayrı ayrı alt boyutları bu raporda EK 3'te verilmiştir.

Nesnel verilere dayanarak yapılan bir endeksleme illeri değerlendirmenin yollarından biridir. Ancak, bu endekslerin eldeki sınırlı veri setinden hareketle ve o bölgede yaşayan bireylerin kullanılan göstergelere atfettiği önem dikkate alınmadan hazırlandığı da unutulmamalıdır. Bölgede yaşayanlar açısından önemli olabilecek bazı konular iller arası karşılaştırmalı veri bulunamadığından analize dahil edilememiştir. Örneğin, tartışmasız önemli bir konu olan ulaşıma ilişkin Türkiye'de il bazında karşılaştırmalı veri bulmak zordur. Mega kentlerde ulaşım önemli bir sorun olduğundan bu konuda çalışmalar yapılmakta ve ulaşıma dair veri (örneğin, trafikte geçirilen süre) üretilmektedir. Ancak, aynı veriyi nispeten daha küçük, ulaşımın sorun olmadığı ve dolayısıyla bu konunun araştırılmadığı illerde

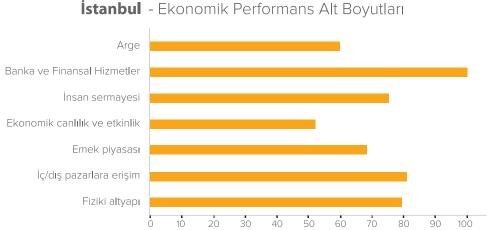
bulmak çoğu zaman mümkün değildir. Bu çerçevede, yaşam kalitesini doğrudan etkileyen ve kentler arasında önemli farklılıklara yol açabilecek ulaşım ve gürültü gibi önemli bazı konular nesnel bir değerlendirmede dikkate alınamamaktadır.

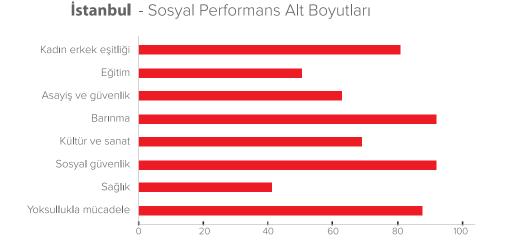
Dünya çapında yapılan endeks çalışmaları tüm önemli boyutları kapsamaya özen göstermektedirler. Mega kentler arası yapılan karşılaştırmalarda zaten bu kentlerle ilgili daha kapsamlı veri setleri mevcuttur. Nesnel verilerdeki eksikler de uzman görüşlerinden elde edilen öznel bir takım değerlendirmelerden yararlanılarak tamamlanmaktadır. Türkiye'de iller bazında yapılan nesnel değerlendirmelerde hep en ön sıralarda yer alan ve bir dünya kenti olarak konumlanan İstanbul'un MasterCard Worldwide Centers

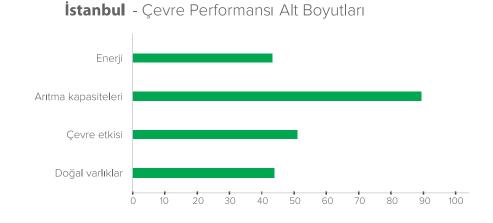
of Commerce endeksi'nde 75 dünya kenti arasında 64'üncü sırada yer almasının ana nedenilerinden biri de budur. İstanbul'da yaşanan yoğunluk kaynaklı olumsuzluklar hesaba katıldığında ortaya çıkan resim çok parlak değildir.

Bu amaçla, bu çalışmanın ikinci bölümü, illerin ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğinde eldeki nesnel verilerin yansıtmakta yetersiz kaldığı algılara ve öznel değerlerdirmelere ayrıldı.

NESNEL ÖLÇÜTLERLE İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

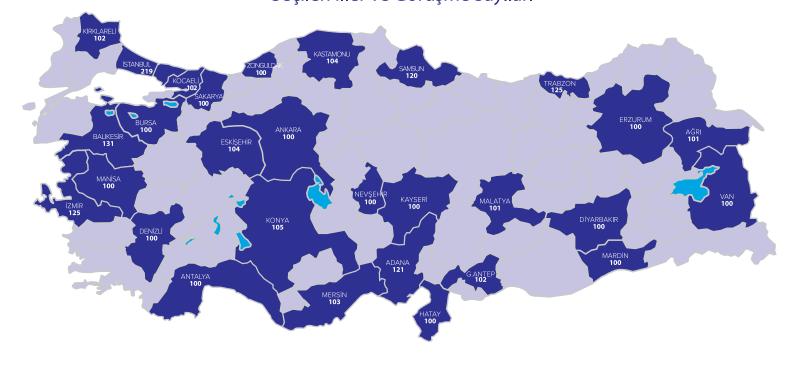

Çalışmada, illerin öznel bir değerlendirmesini yapmak amacıyla o ilde iş yapan küçük, orta ve büyük ölçekli şirketlerin üst düzey yöneticileriyle bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının amacı elde olmayan nesnel verileri yakalamanın ötesinde o ilde yaşayan ve iş yapan kişilerin o ilin mevcut durumu ile ilgili ne düşündüklerinin anlaşılmasıdır. Örneğin, çoğu boyutta nesnel verilerle iyi performansa sahip İstanbul, orada yaşayan ve iş yapan kişilerce nasıl değerlendirilmektedir? Ya da nesnel ölçümlerde iyi performans göstermeyen bir

ilin orada yaşayanlarca algılanması nasıldır? Bu ve benzeri soruların cevaplarını 2010 yılının Eylül ve Ekim aylarında 29 ilde üst düzey yöneticilerle telefonla yaptığımız anket çalışmasıyla elde ettik. Görüşülen yöneticilerden kendi illerini çeşitli başlıklardaki sorularla, O'ın en kötü, 10'un en iyi, 5'in ise orta değer olduğu 0-10 arası bir ölçekte değerlendirmelerini istedik (bkz. EK 7).

Örneklem için, Türkiye'nin Avrupa Birliği uyum sürecinde benimsediği İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması'nda Düzey 2 (NUTS 2) esas alınmış ve bu düzeydeki 26 Bölge'nin her birinden bir il seçilmiştir. Buna ek olarak, Türkiye'deki 16 Büyükşehir'in hepsinin araştırma kapsamında olması amaçlanmıştır. Bunun neticesinde, Bursa-Eskişehir, Adana-Mersin, ve Sakarya-Kocaeli'nin olduğu NUTS bölgelerinde 2 ile gidilmiştir (bkz. EK 4). 29 ilde toplam 3165 anket gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler illerdeki şirket büyüklüklerini ve sektörel dağılımı da dengeli bir şekilde yansıtmaktadır. Örneklemin Türkiye genelinde ve il bazında detaylı dağılımı EK 5'te verilmiştir.

Seçilen İller ve Görüşme Sayıları

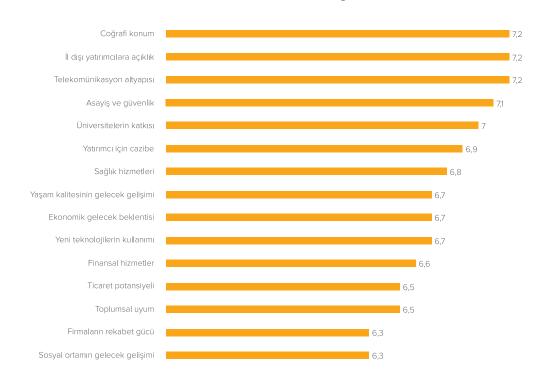

Ankette Yüksek ve Düşük Puan Alan Konular

İş dünyası gözünden yapılan değerlendirmelerde yüksek puan alan başlıklara bakıldığında, öncelikle, görüşmecilerin illerinin coğrafi konumlarını genel olarak iş yapmaya uygun bulduklarının altı çizilmelidir. Başka bir deyişle, soruyu yönelttiğimiz kişiler, o ilde bulunmaktan genelde memnun gözükmektedir. Görüşmecilerin yine büyük çoğunluğu illerindeki telefon ve internet benzeri telekomünikasyon altyapısını yeterli bulmaktadır. Bu da Türkiye'nin bu alanda attığı önemli adımların neticesidir. Ayrıca, görüşülenlerin büyük bir kısmı dışarıdan yerli veya yabancı bir yatırımcının gelip iş kurmasına illerinin açık olduğunu düşünmektedir.

Yüksek Puanların Verildiği Konular

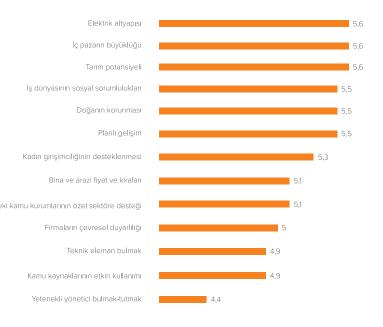
İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Buna karşılık, görüşülenlerin büyük çoğunluğu kendi illerinde teknik eleman ve yetenekli yönetici bulmanın ve tutmanın zor olduğunu, ayrıca firmaların çevreye duyarlı olmadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu başlıklar genel ortalamada 10 üzerinden 5 ve altında not almışlardır.

Düşük Puanların Verildiği Konular

Sürdürülebilirlik – Yaşam Kalitesi İlişkisi

Aşağıda soru formunda ele alınan başlıklar ve alt başlıklar verilmektedir. Bu başlıklar arasından ekonomik, sosyal ve çevre boyutlarında mevcut duruma ilişkin sorulan sorulara verilen cevaplardan hareketle oluşturulan öznel sürdürülebilirlik endeksi ile "ilinizdeki eğlence yerleri, kültürel faaliyetler, hayat pahalılığı ve trafik benzeri konuları düşündüğünüzde şu anki yaşam kalitesini nasıl değerlendirirsiniz?"

sorusuna verilen cevaplar birlikte değerlendirildiğinde iki değişken arasında kuvvetli pozitif bir ilişki görülmektedir. Buradan da insanların "yaşam kalitesi" deyince özümsediklerinin "sürdürülebilirlik" olduğu söylenebilir. Bu bulgu, bu konudaki kavramsal yaklaşımımızı da destekler yöndedir.

İlinizin Ekonomisi?

- Fiziki altyapı
- Girdi maliyetleri (Bina ve arazi fiyatları; işçilik)
- Kalifiye eleman bulmak
- Pazar avantajı (İç pazar büyüklüğü, firmaların rekabet gücü, büyüme imkanı)
- Yatırıma uygunluk (Coğrafi konum, yerel tedarikçiler, finansal hizmetler, yatırımcı için cazibe, girişimcilik, yatırımcılara açıklık, yeni teknoloji kullanımı)

İlinizde Yaşam Kalitesi?

Mevcut yaşam kalitesi

Anket Yapısı

İlinizde Çevre?

- Planlı gelişim
- Asayiş ve güvenlik
- Çevre temizliği
- Doğanın korunması
- Firmaların çevresel duyarlılığı
- Tarihi dokunun sahiplenilmesi

İlinizde Sosyal Ortam?

- Kadın girişimciliğinin desteklenmesi
- Toplumsal uyum
- İş dünyasının sosyal sorumlulukları
- Kadınların iş hayatına katılımı
- Ticari çevrelerin dürüstlüğü
- Üniversitelerin katkısı
- Kültür/sanat/eğlence
- Sağlık hizmetleri

İlinizde Planlı Gelişim?

• İliniz ne derece planlı gelişiyor

İliniz ile İlgili Gelecek Beklentisi?

- Doğal çevre
- Ekonomik durum
- Sosyal ortam
- Yaşam kalitesi

İlinizin Sektörel Potansiyeli?

- Tarım potansiyeli
- Turizm potansiyeli
- Sanayi potansiyeli
- Ticaret potansiyeli

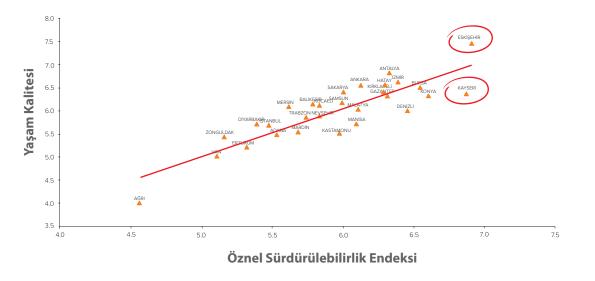
Ya Çocuğunuz?

 Eğitimini tamamladıktan sonra çocuğunuzun bu ilde yaşamasını ister misiniz?

İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Yandaki grafikte, kendi iş dünyalarının gözünde sürdürülebilirlikte en başarılı sayılan iki il, Eskişehir ve Kayseri, iki farklı başarı öyküsüne işaret etmektedir. Eskişehir, ildeki çok önemli bir kurum olan üniversitenin de ağırlığıyla kuvvetli bir sosyal ortam sunmaktadır. Bu çerçevede de sadece sürdürülebilirlik sıralamasında en üstte olmakla kalmayıp, yaşam kalitesi alanında da trendin çok üzerinde bir performans sergilemektedir. Kayseri ise daha çok doğrudan iş yaşamı ortamına kilitlenmiş görünmekte ve yüksek performansını bu alanlarda göstermektedir. Bu bağlamda kendi işdünyası da Kayseri'nin sürdürülebilirlikte geldiği noktanın ildeki yaşam kalitesine tam yansımadığı görüşündedir.

Yaşam Kalitesi - Sürdürülebilirlik Endeksi

İş Dünyası Gözünden İllerin Öznel Değerlendirmesi

Aşağıdaki tablo, genel olarak, iş dünyası gözünden illerin ekonomik, sosyal ve çevre alanlarındaki mevcut durum değerlendirmelerini ve bu değerlendirmelerden hareketle hesaplanan sürdürülebilirlik endeks puanlarını ve yaşam kalitesi sorusuna verilen cevapları özetlemektedir.

Mevcut durum değerlendirmelerine ilaveten, görüşülen kişilere "eğitimi bittikten sonra çocuğunuzun yaşamını bu ilde sürdürmesini ister miydiniz?" sorusu yöneltilmiş ve "hiç istemezdim (0) - kesinlikle isterdim (10)" skalasında değerlendirmeleri istenmiştir. İlin ekonomik, sosyal ve çevresel anlamda geleceğine dair beklentileri almak için de birtakım sorular sorulmuştur: "Bütün yönleriyle düşündüğünüzde ileride ilinizin ekonomik geleceğini nasıl görüyorsunuz?", "Gelir dağılımı, sosyal uyum, asayiş ve güven benzeri konuları düşündüğünüzde ileride ilinizin sosyal ortamı nasıl bir gelişme gösterecek?" "Genel olarak düşündüğü-

nüzde ileride ilinizdeki doğal çevrenin ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?" Bu sorulara "çok daha kötü olacak (0) - çok daha iyi olacak (10)" skalasında puan verilmesi istenmiştir. Aynı kişilere, yaşadıkları ilin sanayi, tarım, turizm ve ticaret alanlarındaki potansiyelleri de sorulmuş ve buradan elde edilen veriler mevcut durum algılamaları ile karşılaştırılarak iller değerlendirilmiştir. Anket çalışmasının il bazlı genel sonuçları ve her ilin Türkiye ortalamasına göre konumu EK 6'da verilmektedir.

SÜRDÜRÜL	EBİLİRLİK	EKO	ONOMİK PERFOI	RMANS	S	OSYAL PERFOR	MANS	ÇEVR	E PERFORMAN	SI		YAŞAM KALİ	TESİ
İL	SKOR		İL	SKOR		İL	SKOR		İL	SKOR		İL	SKOR
1 ESKİŞEHİR	6.91	1	KAYSERİ	6.60	1	ESKİŞEHİR	7.24	1	KAYSERİ	7.49	1	ESKİŞEHİR	7.47
2 KAYSERİ	6.87	2	BURSA	6.48	2	İZMİR	6.84	2	KONYA	7.21	2	ANTALYA	6.83
3 KONYA	6.60	3	ESKİŞEHİR	6.43	3	HATAY	6.71	3	ESKİŞEHİR	7.05	3	İZMİR	6.63
4 BURSA	6.54	4	KONYA	6.41	4	KAYSERİ	6.54	4	BURSA	6.70	4	ANKARA	6.56
5 DENİZLİ	6.45	5	GAZİANTEP	6.33	5	ANTALYA	6.52	5	DENİZLİ	6.63	5	HATAY	6.56
6 İZMİR	6.39	6	DENİZLİ	6.32	6	KIRKLARELİ	6.51	6	KASTAMONU	6.61	6	BURSA	6.47
7 ANTALYA	6.33	7	İZMİR	6.26	7	MALATYA	6.48	7	NEVŞEHİR	6.61	7	KIRKLARELİ	6.43
8 GAZİANTEP	6.31	8	ANTALYA	6.26	8	BURSA	6.45	8	KIRKLARELİ	6.60	8	SAKARYA	6.40
9 HATAY	6.30	9	MANİSA	6.20	9	DENİZLİ	6.40	9	GAZÍANTEP	6.25	9	KAYSERİ	6.38
10 KIRKLARELİ	6.29	10	KOCAELİ	6.18	10	ANKARA	6.40	10	HATAY	6.24	10	KONYA	6.32
11 ANKARA	6.12	11	SAKARYA	6.13	11	GAZÍANTEP	6.35	11	ANTALYA	6.21	11	GAZÍANTEP	6.30
12 MALATYA	6.11	12	ANKARA	6.11	12	SAKARYA	6.20	12	MANİSA	6.14	12	SAMSUN	6.18
13 MANİSA	6.09	13	MERSIN	6.01	13	KONYA	6.20	13	İZMİR	6.06	13	BALIKESİR	6.14
14 SAKARYA	6.00	14	HATAY	5.95	14	SAMSUN	6.16	14	MALATYA	6.01	14	KOCAELİ	6.11
15 SAMSUN	5.99	15	İSTANBUL	5.89	15	KOCAELİ	6.15	15	BALIKESİR	5.98	15	MERSİN	6.09
16 KASTAMON	J 5.98	16	SAMSUN	5.87	16	TRABZON	6.07	16	SAMSUN	5.93	16	MALATYA	6.05
17 NEVŞEHİR	5.83	17	MALATYA	5.83	17	KASTAMONU	6.03	17	TRABZON	5.91	17	DENİZLİ	6.00
18 KOCAELİ	5.83	18	KIRKLARELİ	5.75	18	MANİSA	5.94	18	MARDÍN	5.89	18	NEVŞEHİR	5.87
19 BALIKESİR	5.79	19	BALIKESİR	5.71	19	MERSIN	5.93	19	ANKARA	5.87	19	TRABZON	5.84
20 TRABZON	5.74	20	ADANA	5.67	20	ADANA	5.90	20	SAKARYA	5.79	20	DİYARBAKIR	5.72
21 MARDÍN	5.67	21	DİYARBAKIR	5.46	21	ZONGULDAK	5.88	21	ERZURUM	5.20	21	MANİSA	5.70
22 MERSİN	5.61	22	MARDÍN	5.30	22	İSTANBUL	5.87	22	KOCAELİ	5.16	22	İSTANBUL	5.70
23 ADANA	5.54	23	NEVŞEHİR	5.29	23	MARDÍN	5.83	23	DİYARBAKIR	5.11	23	MARDÍN	5.52
24 İSTANBUL	5.47	24	KASTAMONU	5.29	24	ERZURUM	5.74	24	VAN	5.09	24	KASTAMONU	5.50
25 DİYARBAKIR	5.39	25	TRABZON	5.23	25	BALIKESİR	5.67	25	ADANA	5.04	25	ADANA	5.47
26 ERZURUM	5.32	26	ERZURUM	5.02	26	DİYARBAKIR	5.60	26	MERSIN	4.89	26	ZONGULDAK	5.43
27 ZONGULDAI	K 5.16	27	VAN	4.91	27	NEVŞEHİR	5.59	27	ZONGULDAK	4.72	27	ERZURUM	5.21
28 VAN	5.11			4.89	28		5.32	28	İSTANBUL	4.66	28	VAN	5.00
29 AĞRI	4.56	29	AĞRI	4.59	29	AĞRI	4.84	29	AĞRI	4.27	29	AĞRI	4.00

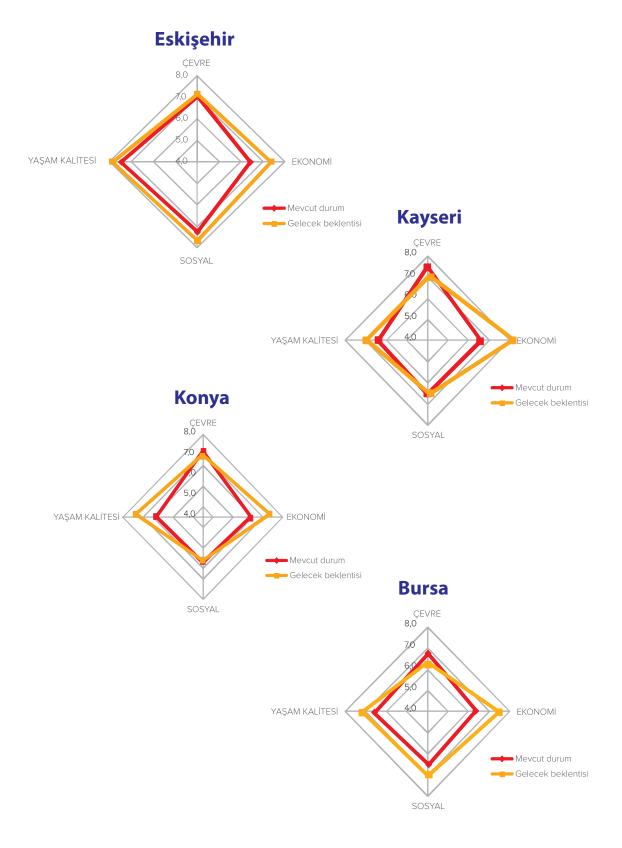
İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Parlayan Yıldızlar

Nesnel değerlendirmede mega kentlerin hayli gerisinde kalmasına rağmen, anket çalışmasında orada yaşayan ve iş yapanlardan en yüksek puanları toplayan ve bu bağlamda da öznel değerlendirmede ekonomik, sosyal ve diğer göstergelerin çoğunda öne çıkan dört il vardır.

İş dünyasının gözünden bakıldığında, Kayseri hem ekonomik alanda hem de çevre alanında diğer illerin önündedir. Eskişehir ise ekonomi ve çevreye ilişkin öznel değerlendirmelerde üçüncü sırada yer alırken, sosyalde birinci sıradadır. Eskişehir'in sosyal alanda yarattığı bu fark onu sürdürülebilirlik endeksinde de en üst sıraya taşımaktadır. Ekonomik performansta Kayseri'den sonra ikinci sırada yer alan Bursa, sosyal alana ilişkin yapılan değerlendirmede yüksek puanlara sahip olmadığı için sürdürülebilirlik sıralamasında da dördüncü sırada yer almaktadır.

Benzer şekilde, Konya, nesnel ölçütlerle yapılan endekslemede üst sıralarda yer alamazken, öznel değerlendirmede ekonomi ve çevre konularında sırasıyla dördüncü ve ikinci sıradadır. Buna karşın, sosyal boyutta Konya nesnel verilerle yapılan değerlendirmede olduğu gibi öznel değerlendirmede de orta sıralarda bulunmaktadır. Toplamda öznel değerlendirmede Konya sürdürülebilirlikte üçüncü sıradadır. Konya özneldeki bu genel performansını, yaşam kalitesi sorusuna verilen cevaplarda koruyamamakta ve yaşam kalitesi değerlendirmesinde ancak onuncu sırada yer almaktadır.

Yorgun Devler

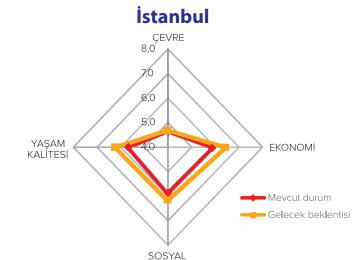
Öznel değerlendirmede göze çarpan bir başka önemli husus, dünya şehri sayılabilecek bazı illerin sürdürülebilirlikte ilk on ilin arasına girememiş olmasıdır. Nesnel verilerle yapılan değerlendirmede, ekonomik ve sosyal boyutlarda ilk beşte yer alan İstanbul, Ankara ve Kocaeli, öznel değerlendirmede alt sıralardadır. İstanbul öznel değerlendirmede ekonomik alanda 15. sırada yer alırken, sosyal endekste 22. ve çevre endeksinde de 28. sıradadır. Bu sebeple sürdürülebilirlik sıralamasında da 24. sırada yer almaktadır. Kocaeli de özellikle çevre alanındaki düşük performansından dolayı sürdürülebilirlik sıralamasında ancak 18. sıradadır.

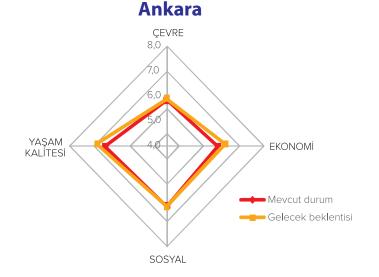
Mega kentler için nesnel ve öznel değerlendirme arasındaki bu fark İzmir için de söz konusu olmakla birlikte, nispeten daha azdır. İzmir, öznel değerlendirmede ekonomik alanda yedinci, çevre performansında ise ancak 13. sıradadır. Nesnel-öznel değerlendirme farkı İzmir için sosyal boyutta tümüyle ortadan kalkmaktadır. İzmir sosyal boyutta

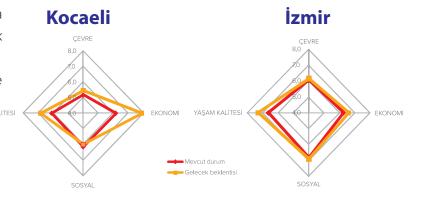
Eskişehir'in ardından ikinci sıraya yerleşerek toplamda sürdürülebilirlik endeksinde altıncı sırada yer almaktadır. İzmir, yaşam kalitesi bakımından da öznel değerlendirmede üçüncü sıraya yerleşmiştir.

Şehirlerin büyümeleri ve yaşam yoğunluğunun artması birçok alanda yapılan faaliyetlerin daha verimli olmasını sağlamakta, bir noktadan sonra ise bu yoğunluğun getirdiği ek maliyetler ağır basmaktadır. Yoğun yaşamın avantajlarından yararlanıp maliyetlerini en aza indirgemek ancak bilinçli ve önemli yatırımlarla mümkün olmaktadır.

Buna en iyi örnek İstanbul'un gelişmiş bir metro ağına sahip olmayan bir mega kent olarak dünyadaki nadir örneklerden birini teşkil etmesi ve bunun cezasını ağır bir şekilde ödemekte olmasıdır. Yatırımlar sadece toplu ulaşım için değil, çevre ve sosyal alanlarda da artan yoğunluğu telafi etmede yetersiz kalmıştır. Bunun neticesinde ortalama bir İstanbul'lu sosyal ve kültürel olarak da bu önemli dünya kentinin sunabileceği olanaklardan yeterince vararlanamamaktadır.

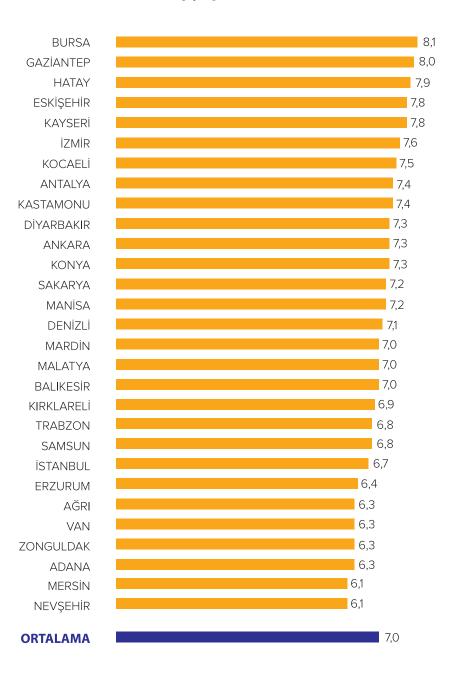
İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Yeni Adaylar

Gaziantep ve Hatay nesnel verilerle yapılan değerlendirmede genel olarak alt sıralarda yer almalarına karşın, öznel değerlendirmelerde özellikle gelecek beklentisi ve potansiyeli açısından ön plana çıkmaktadır. Görüşülenlere, "bu ilde iş yapmaktan ne derece memnunsunuz?" sorusu yöneltildiğinde Gaziantep ve Hatay iş dünyası verdikleri yüksek puanlarla kendi illerinde iş yapmaktan memnun olduklarını göstermişlerdir. Aynı kişilere, şirketlerinin/işlerinin bir önceki yıla göre gösterdiği gelişim ve gelecek bir yılda göstereceği gelişim ile ilgili beklentiler sorulduğunda da en yüksek değerlendirmeler Anadolu'nun bu iki gelişen merkezinin iş dünyasından gelmiştir.

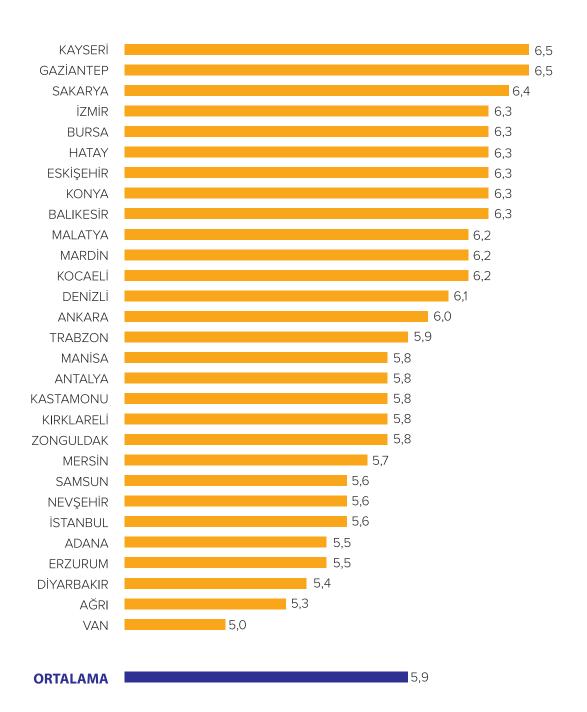

Bu ilde iş yapmaktan ne derece memnunsunuz?

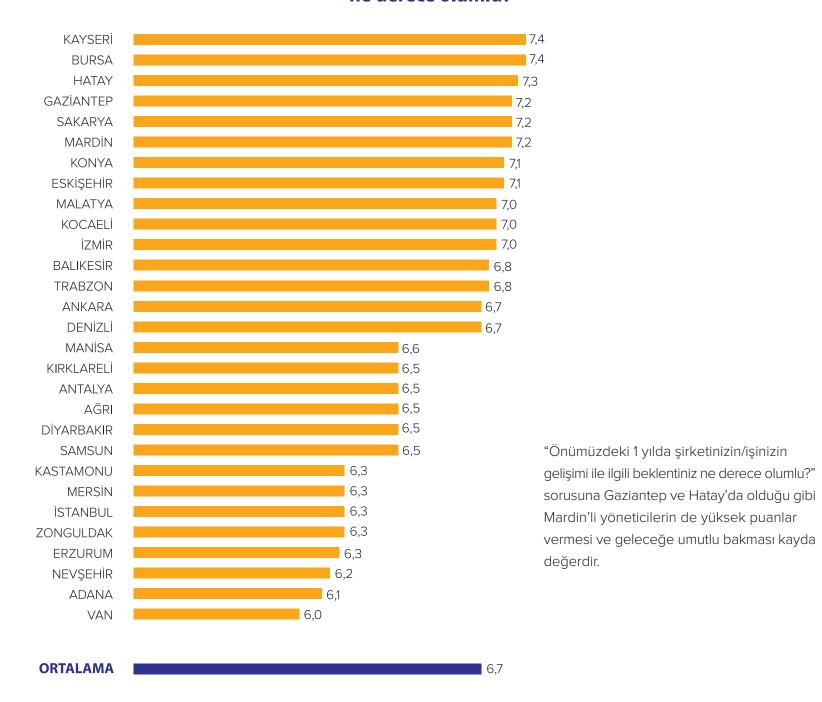

İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Şirketiniz/İşiniz bir önceki yıla göre nasıl bir değişim gösterdi?

Önümüzdeki 1 yılda şirketinizin/işinizin gelişimi ile ilgili beklentiniz ne derece olumlu?

28 Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması 29

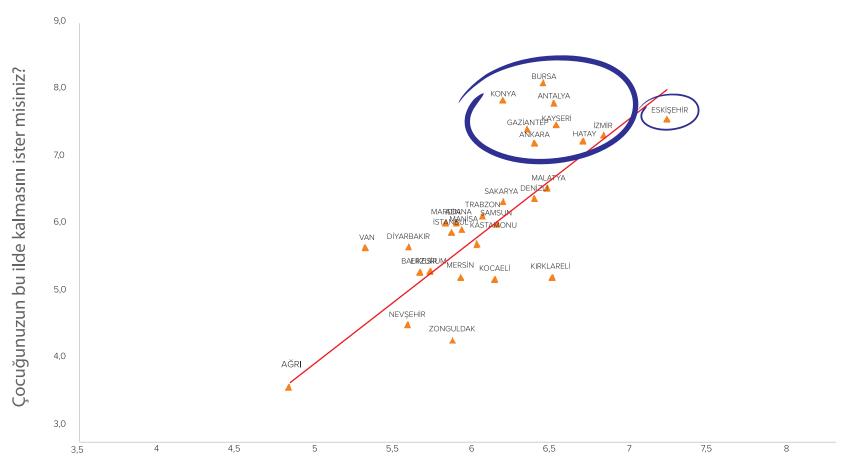
İŞ DÜNYASI GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Ya Çocuğunuz?

Çocuklarının geleceği çoğu insan için her şeyden önemlidir. Parlayan yıldızlar, Eskişehir, Kayseri, Konya ve Bursa ile yeni yıldız adayları, Gaziantep ve Hatay'da "eğitimini tamamladıktan sonra çocuğunuzun burada kalmasını ister misiniz?" sorusuna verilen "evet" cevabı

kuvvetlidir. Mega kentlerden İstanbul bu kümeye girememiştir. İnsanların çocuklarının geleceğine ilişkin bu tavrında kentin sunduğu sosyal ortam ekonomik ortam gibi önemli olup, hatta çoğu kez daha da ön plana çıkmaktadır.

Sosyal boyut algısı – Çocuğunun ilde kalmasını isteme ilişkisi

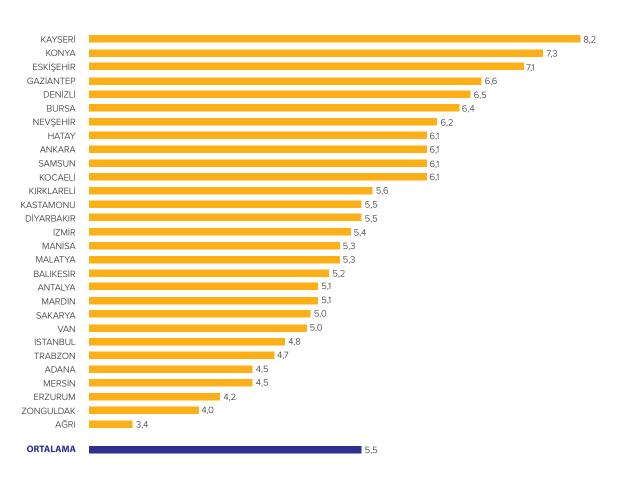

Sosyal Boyut (Öznel Değerlendirme)

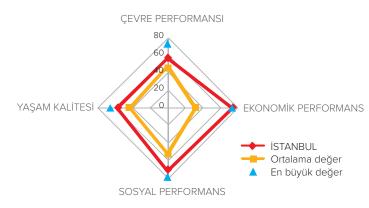
Plansız Olmuyor!

Çalışmanın genel bulgularını destekler ve belki de açıklar yönde bir saptama görüşmecilerin "ilinizin ne derece planlı geliştiğini düşünüyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkindir. Öznel değerlendirmede çeşitli aşamalarda ön plana çıkan Eskişehir, Kayseri, Konya, Bursa, Gaziantep, Hatay gibi illerde iş dünyası illerinin planlı geliştiğini söylemektedir. Buna karşın, İstanbul ve Antalya gibi son derece gelişmiş kentlerde şehircilik açısından planların oluşturulması ve hayata geçirilmesine ilişkin olumsuzluklar olduğu düşünülmektedir. Hiç kuşkusuz, kentleşmenin planlı mı yoksa plansız mı olduğu yönündeki algılar sektörel potansiyelleri ve gelecek beklentilerini de doğrudan etkilemektedir.

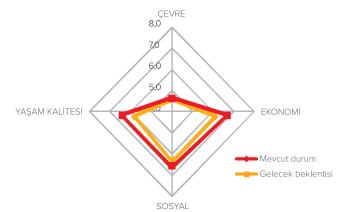
İliniz sizce ne derece planlı gelişiyor?

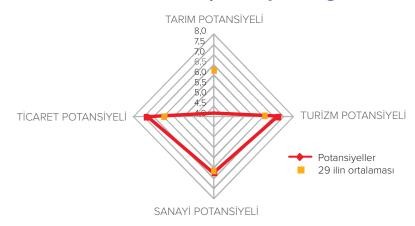
Nesnel Ölçütlerle İstanbul

Öznel Değerlendirmede İstanbul

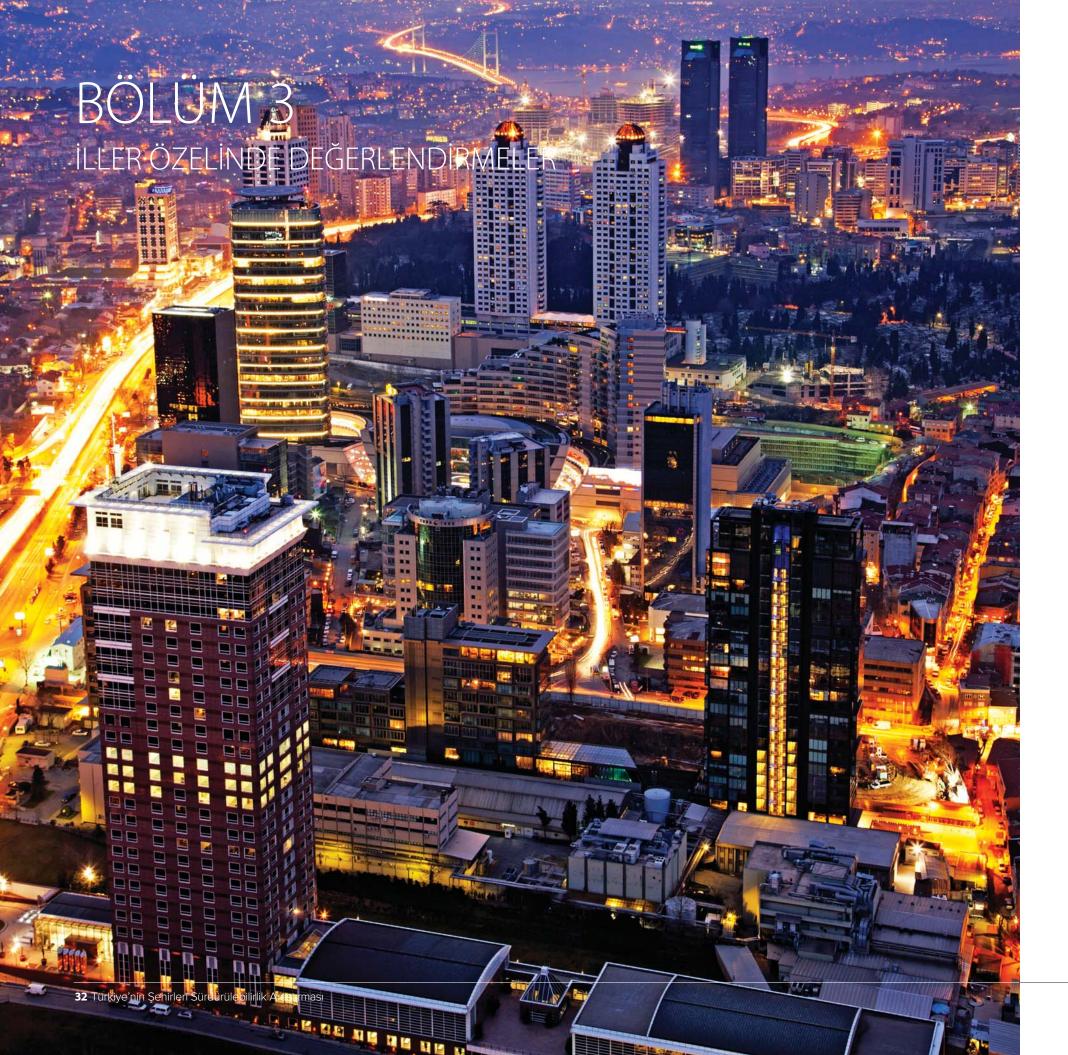

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

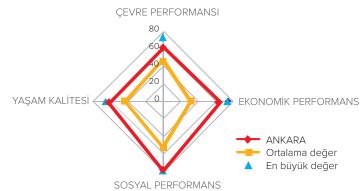
Nesnel ölçütlere göre ekonomik alanda
Türkiye'nin en önde gelen ili Istanbul, kendi
iş dünyasının gözünde aynı performansı
gösterememektedir. Özellikle çevre alanında
iş dünyasının hem mevcut durum
değerlendirmesi hem de gelecek beklentisi
düşüktür. Ekonomi alanında ise İstanbul, diğer
illerin mevcut durumuna yakın bir
değerlendirme almıştır. Gelecek potansiyelleri
açısından ise hem turizm hem ticaret
alanlarında 29 ilin ortalamasından daha fazla
puan aldığı görülmektedir.

İş dünyasına sorulan açık uçlu sorularda İstanbul'un en önemli avantajı iş olanakları olarak belirtilmiştir. Bunun dışında büyükşehir statüsü, tarihi dokusu, sosyo kültürel faaliyetlerin bolluğu, çevre ve doğal güzellikleri de sayılan olumlu yanlar arasındadır. İstanbul'un en olumsuz tarafları ise sırasıyla ulaşım, nüfus yoğunluğu ve çevre sorunları olarak düşünülmektedir.

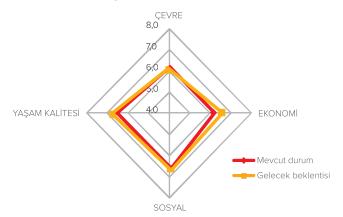

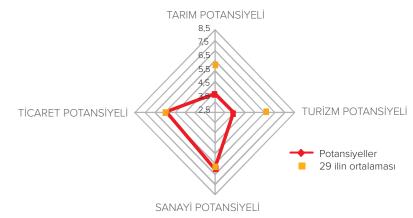
The state of the s

Öznel Değerlendirmede Ankara

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

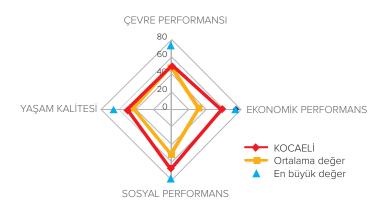
Ankara nesnel ölçütlere göre özellikle sosyal ve yaşam kalitesi endekslerinde Türkiye'nin en önde gelen ilidir. İş dünyasının gözünden bakıldığında da Ankara her dört boyutta hem mevcut durum değerlendirmesi hem de gelecek beklentisi açısından çok farklı değerlendirilmemektedir. Gelecek potansiyelleri açısından algılara bakıldığında ise hem tarım hem turizm alanında Ankara'nın 29 ilin ortalamasının epey altında kaldığı; ticaret ve sanayi alanında ise Türkiye ortalaması kadar bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir.

İş dünyasının gözünden bakıldığında Ankara'nın en avantajlı yönleri sırasıyla ulaşım, başkent oluşu, yaşam koşulları ve güvenlik olarak belirtilmiştir. En kötü yanları ise altyapı sorunları, çevre kirliliği ve doğa tahribatı, nüfus yoğunluğu ve sosyal faaliyetlerin kısıtlı olması olarak ifade edilmiştir.

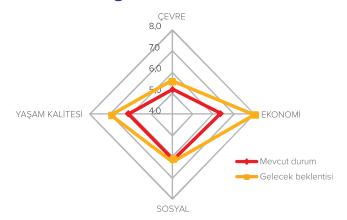

ILLER ÖZELINDE DEĞERLENDIRMELER

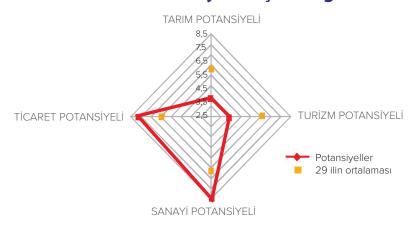

Öznel Değerlendirmede Kocaeli

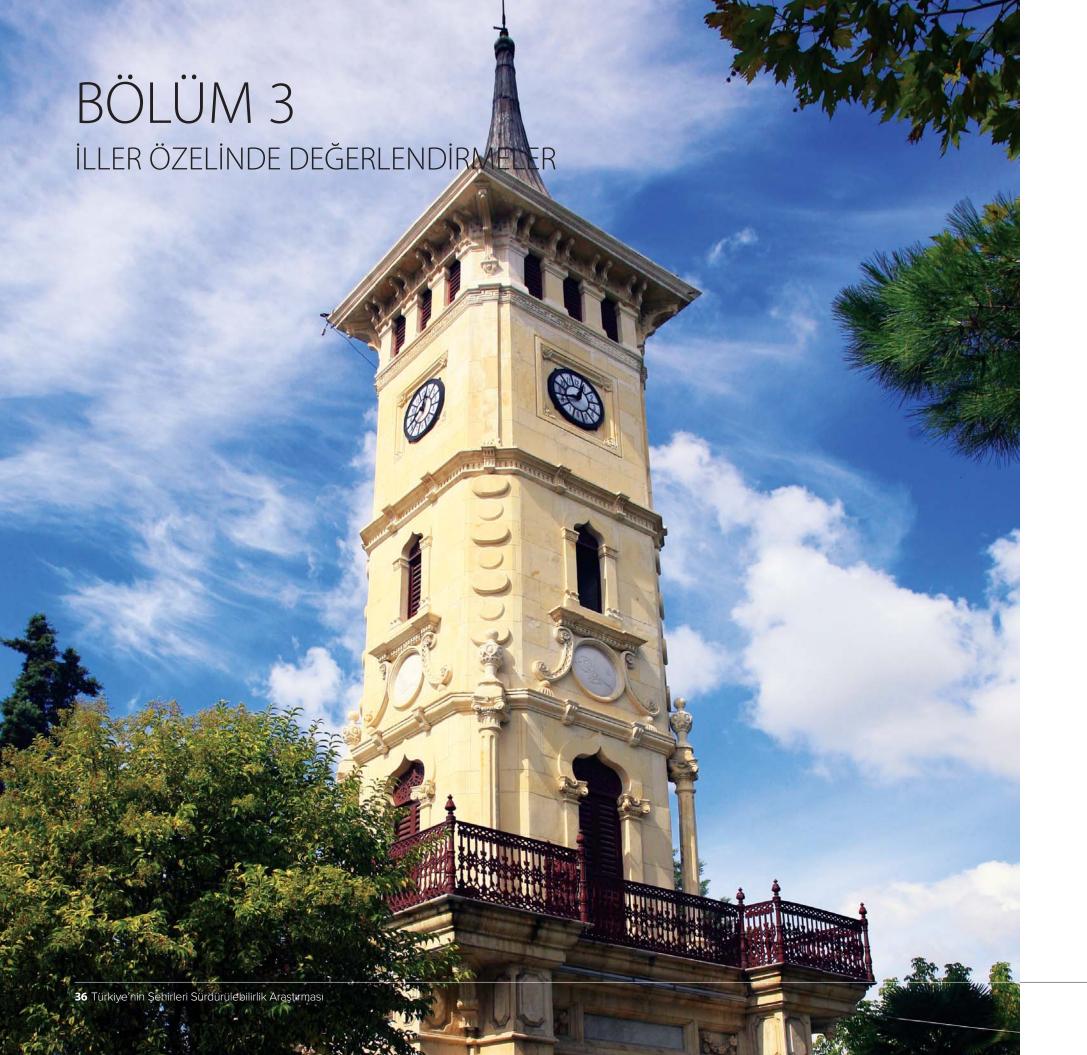

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

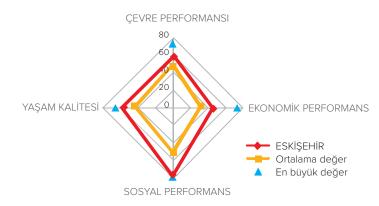

Kocaeli, nesnel ölçütlere göre ekonomik ve sosyal endekslerde Türkiye ortalamasından yukarıda olmakla birlikte yaşam kalitesi ve çevre boyutlarında aynı performansı gösterememektedir. İş dünyasının gözünden bakıldığında ise özellikle ekonomi boyutunda gelecekte Kocaeli için çok daha iyi bir performans beklentisi vardır. Ekonomik boyuttaki bu iyimserliğin anketteki en önemli açıklayıcısı ticaret ve sanayi alanlarında Kocaeli'nin bir patlama yaşayacağı beklentisidir.

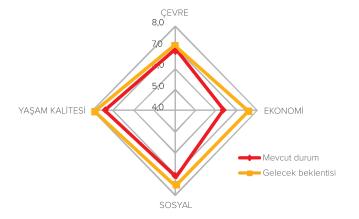
İş dünyasının değerlendirmesine göre iş olanakları, sanayinin gelişmiş olması ve coğrafi konumu Kocaeli'nin en belirgin avantajları iken çevre kirliliği ve doğa tahribatı ilin en önemli sorunlarıdır.

Nesnel Ölçütlerle Eskişehir

Öznel Değerlendirmede Eskişehir

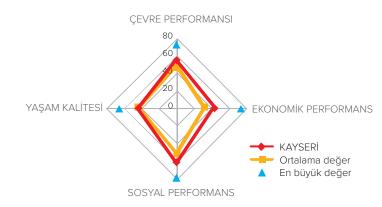
Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

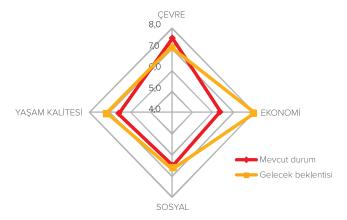
İstatistiklere göre özellikle sosyal boyutta çok iyi bir performans gösteren Eskişehir'in iş dünyası, ekonomi ve sosyal boyutlar ile yaşam kalitesinde artış beklemektedir. Eskişehir'de ticaret ve sanayinin yanında turizm sektöründe de ciddi bir potansiyel olduğu düşünülmektedir.

İş dünyasına göre Eskişehir'in en avantajlı yönleri sırasıyla sosyo kültürel faaliyetlerin bolluğu, yaşam koşullarının elverişli olması, iş olanakları, ekonomik potansiyeli, eğitim olanakları ve temiz çevresidir. Eskişehir'in en dezavantajlı yönleri ise iklimi ve göç alması olarak ifade edilmiştir.

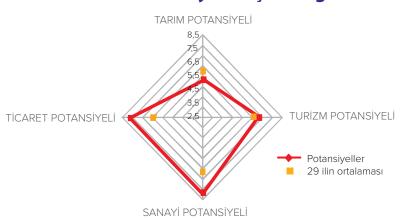
Nesnel Ölçütlerle Kayseri

Öznel Değerlendirmede Kayseri

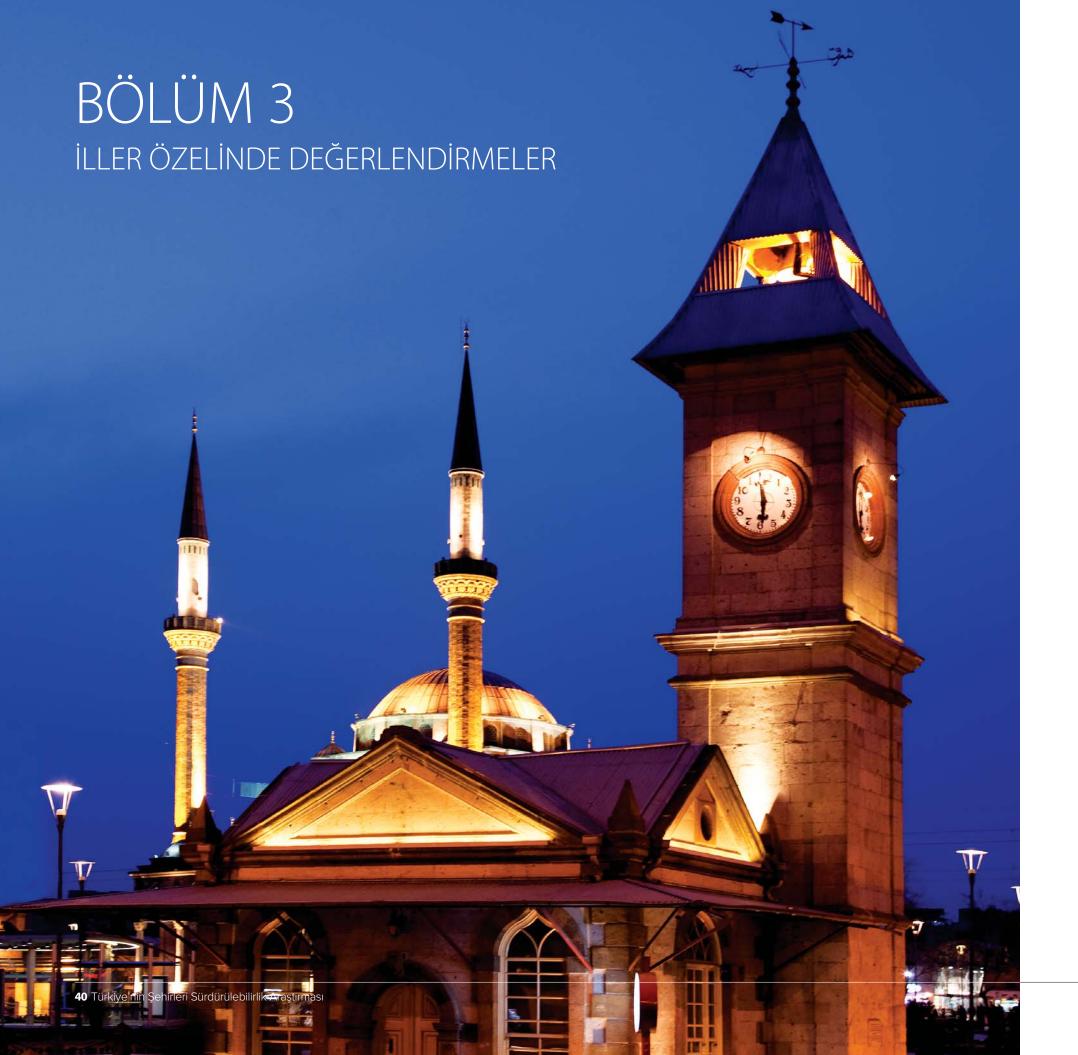

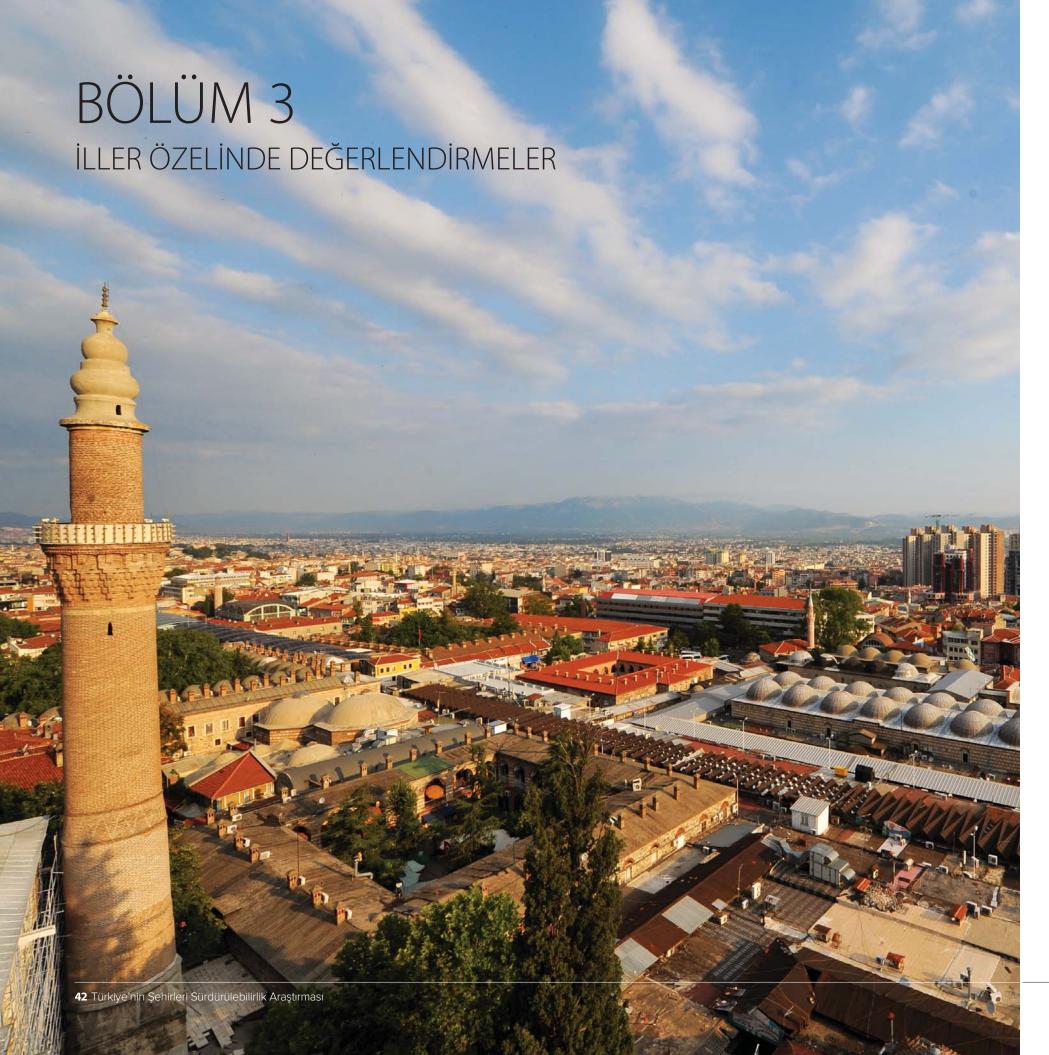
Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

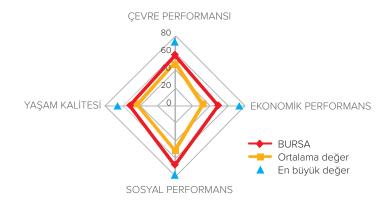
Her dört boyutta da nesnel ölçütlere göre Türkiye ortalamasının ancak biraz üstünde yer alan Kayseri, iş dünyasının gözünden değerlendirildiğinde ciddi bir atılım yapmaktadır. Ekonomi alanında iş dünyası Kayseri'den gelecekte ciddi bir sıçrama, çevre alanında ise gerileme beklemektedir. Ticaret ve Sanayi potansiyeli ekonomik sıçramanın motoru olarak görülmektedir.

İş dünyası tarafından ulaşım, çevre ve doğa güzellikleri, sosyal çevre, iş olanakları, ekonomik canlılık ve güvenlik Kayseri'nin en avantajlı yönleri olarak görülmektedir. En dezavantajlı yönleriyse sosyal faaliyetlerin kısıtlı olması, çevre kirliliği ve doğa tahribatı olarak ifade edilmiştir.

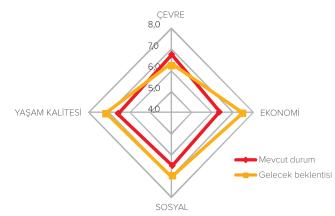

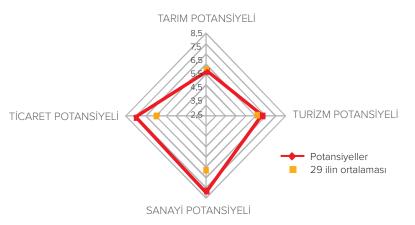
Nesnel Ölçütlerle Bursa

Öznel Değerlendirmede Bursa

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

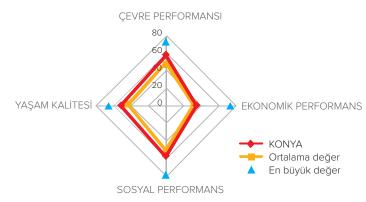

Nesnel ölçütlere göre dört boyutta da Türkiye ortalamalarının üstünde yer alan Bursa iş dünyasının mevcut durum değerlendirmesinde ekonomi endeksinde 29 il arasında ikinci sırada yer almaktadır. Bursa'nın mevcut ekonomik performansının gelecekte çok daha iyi olacağı beklenmektedir.

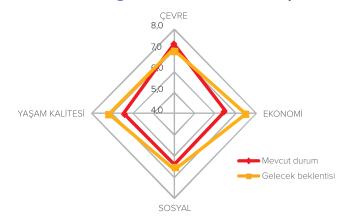
Potansiyellere bakıldığında buna katkı sağlayacak iki sektör sanayi ve ticaret olarak görülmektedir. Buna paralel olarak Bursa'nın iş dünyasının çevre konusundaki gelecek beklentileri mevcut durumun kötüye gideceği yönündedir.

İş dünyasına göre Bursa'nın en büyük avantajı açık farkla ilin çevre ve doğal güzellikleridir. Bunun ardından iş olanakları, coğrafi konumu, sosyal çevresi, tarihi bir şehir olması ve yaşam koşullarının iyi olması gelmektedir. En kötü yönleri ise ulaşım, çevre kirliliği ve tahribatı, çarpık kentleşme ve göç alması olarak ifade edilmiştir.

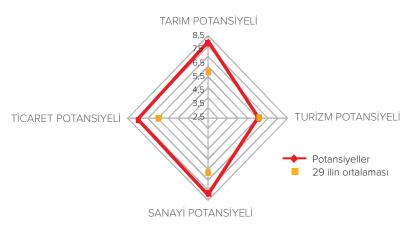

Öznel Değerlendirmede Konya

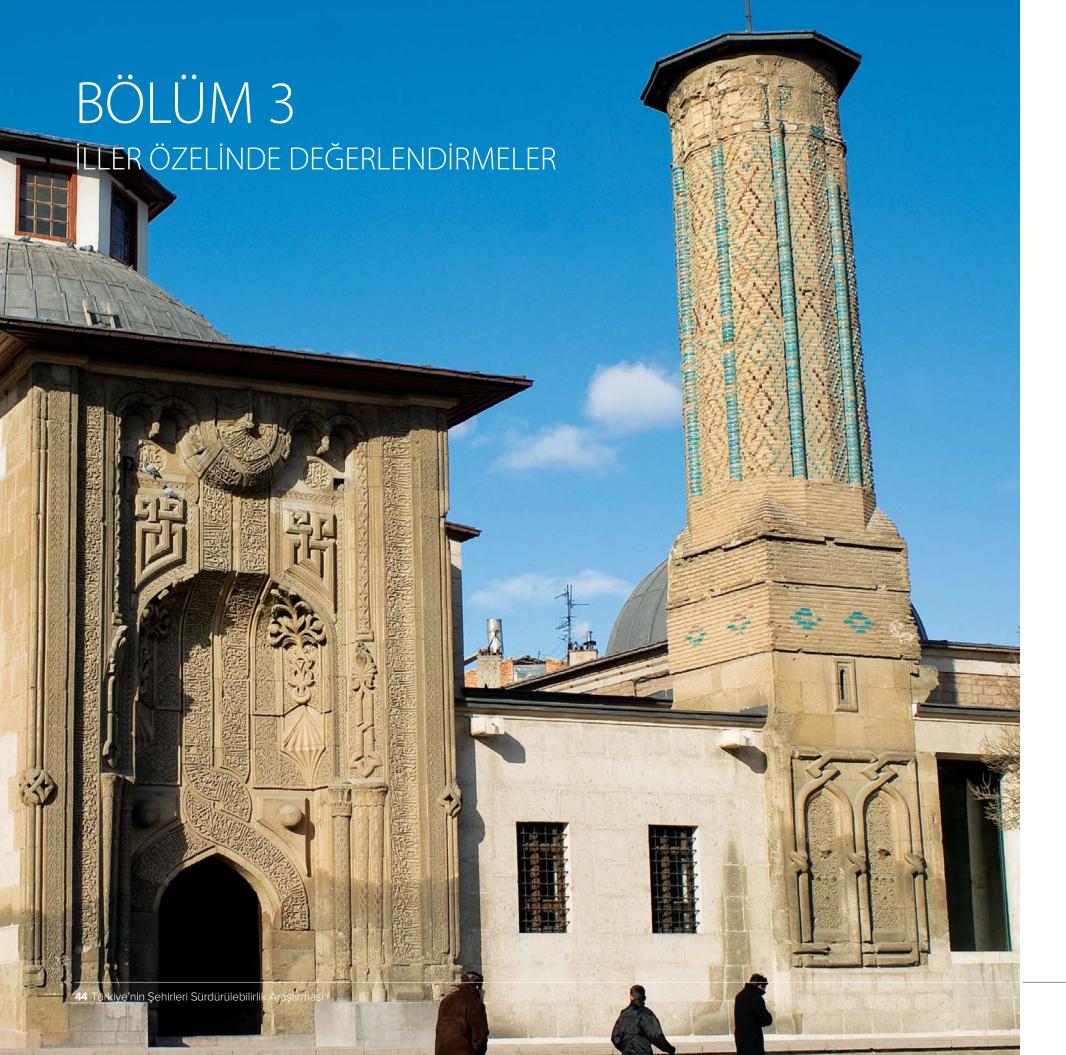

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

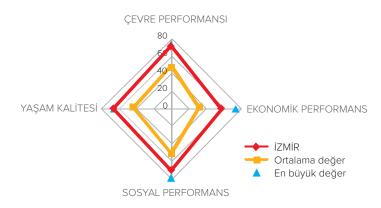

Konya nesnel ölçütlere göre yapılan endeksleme çalışmasında Türkiye ortalamasının çok az üstünde yer almaktadır. İş dünyasının gözünden bakıldığında ise ekonomi ve çevre boyutlarında sırasıyla dördüncü ve ikinci sıradadır. Konya'nın iş dünyası ekonomi ve yaşam kalitesi alanlarında Konya'da gelecekte ciddi iyileşmeler olacağını düşünmektedir. Ekonomik gelişmenin en önemli ayaklarının da tarım, ticaret ve sanayi alanlarında olacağı ifade edilmiştir.

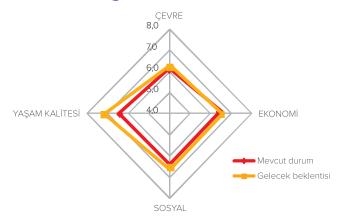
İlde yaşamanın en iyi yönleri ekonominin iyi olması, çevre ve doğal güzellikleri, ulaşım kolaylığı ve yaşam koşullarının iyi olması olarak ifadelendirilmiştir. En dezavantajlı yönleri ise sosyal aktivitelerin kısıtlı olmasıdır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı sorunların da dezavantaj oluşturduğu kimi görüşmecilerce ifade edilmiştir.

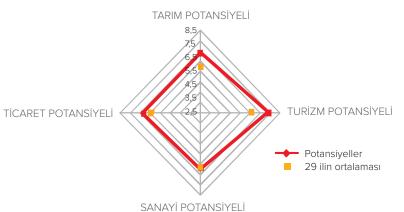
Nesnel Ölçütlerle İzmir

Öznel Değerlendirmede İzmir

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

Nesnel ölçümde İzmir, ekonomi endeksi hariç diğer üç alt boyutta Türkiye'nin en iyi performans gösteren illerinden biridir. İş dünyası üst düzey yöneticileri, hem turizm, tarım ve ticaret alanlarında gelişme olacağını düşünmekte hem de ekonomik performans ve yaşam kalitesinde artış beklemektedir.

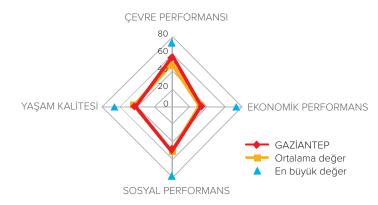
İzmir'li üst düzey yöneticilere göre ilde yaşamanın en iyi yönleri çevre ve doğal güzellikleri, sosyal çevresi, iş olanakları, büyükşehir olması ve iklimidir. En dezavantajlı yanları ise ulaşım ve trafik sorunu, çarpık kentleşme ve planlamaya dair sorunlar, çevre kirliliği ve doğa tahribatı olarak ifade edilmiştir.

46 Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması

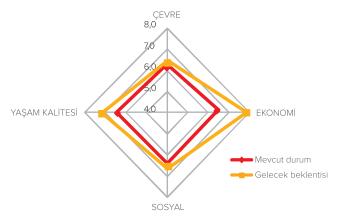
BÖLÜM 3

ILLER ÖZELINDE DEĞERLENDIRMELER

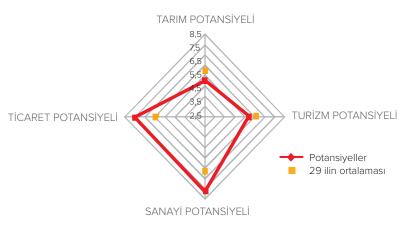
Nesnel Ölçütlerle Gaziantep

Öznel Değerlendirmede Gaziantep

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

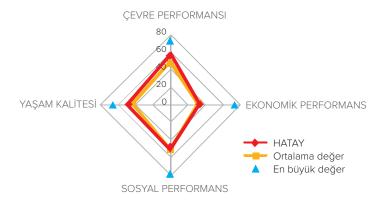
Nesnel ölçütlere göre Türkiye ortalamasına neredeyse eşit bir performans gösteren Gaziantep, iş dünyasının değerlendirmesine göre özellikle gelecekte ekonomi alanında bir patlama yaşayacaktır. Bunun en belirleyici bileşenlerinin de ticaret ve sanayi alanında olması beklenmektedir.

İş dünyası üst düzey yöneticileri Gaziantep'in en iyi yönlerini iş olanakları, sosyal çevre, çevre ve doğal güzellikler ve gelişmiş sanayi olarak ifade etmiştir. En dezavantajlı yönleri ise ulaşım sorunları, göç alması, eğitim eksikliği olarak görülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı sorunların da dezavantaj oluşturduğu kimi görüşmecilerce ifade edilmiştir.

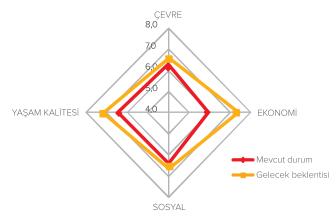

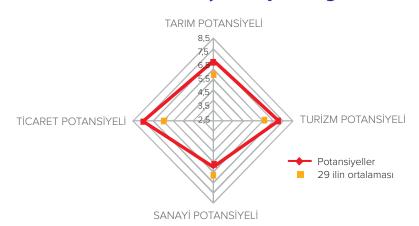
Nesnel Ölçütlerle Hatay

Öznel Değerlendirmede Hatay

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

Hatay da Gaziantep'e benzer bir şekilde nesnel değerlendirmeye bakıldığında Türkiye ortalamasına çok yakın bir performans sergilemektedir. İş dünyasının gözünden bakıldığında özellikle ekonomi ve yaşam kalitesi alanlarında ciddi ilerleme beklenen bir ildir. Tarım, ticaret ve turizm alanlarındaki gelecek beklentisi Türkiye ortalamasının üstündedir.

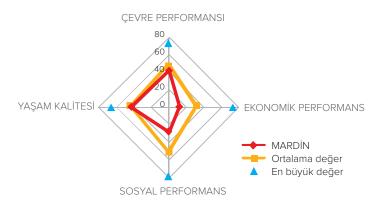
İş dünyası üst düzey yöneticileri, Hatay'da yaşamanın en iyi yönlerini çevre ve doğal güzellikler, yaşam koşullarının elverişli olması, iklim, sosyal çevre, iş olanakları ve çok kültürlülük olarak ifade etmiştir. En dezavantajlı özellikleri ise çevre sorunları ve doğal tahribat, sanayinin gelişmemesi ve sosyal faaliyetlerin kısıtlı olması olarak ifade edilmiştir.

Nesnel Ölçütlerle Mardin

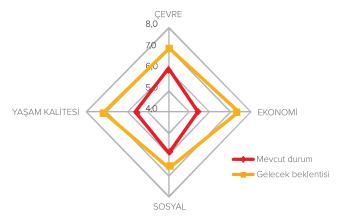
BÖLÜM 3

e'nin Şehirleri Sürdürü

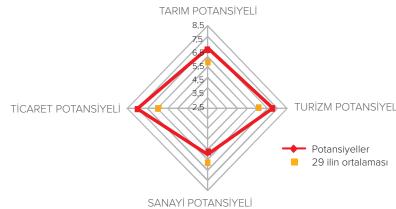
ILLER ÖZELINDE DEĞERLENDIRMELER

Öznel Değerlendirmede Mardin

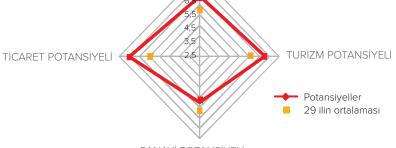

Sektörel Potansiyele İlişkin Algılar

Nesnel ölçütlerle bakıldığında özellikle ekonomi ve sosyal performansta Türkiye ortalamasının epey altında kalan Mardin'de iş dünyasının gözünden değerlendirildiğinde ekonomi alanında ciddi bir ilerleme beklenmektedir. Buna en büyük katkıyı yapacak sektörün de turizm sektörü olacağı düşünülmektedir.

İş dünyası üst düzey yöneticileri Mardin'de yaşamanın en iyi yönlerini çevre ve doğal güzellikleri, tarihi bir şehir olması, çok kültürlülüğü, iyi insanları, sakinliği ve sosyal çevresi olarak belirtmiştir. En dezavantajlı yönleri ise sosyal faaliyetlerin kısıtlı olması, güvenlik, altyapı sorunları ile yatırım ve eğitim eksikliği olarak düşünülmektedir.

BÖLÜM 4

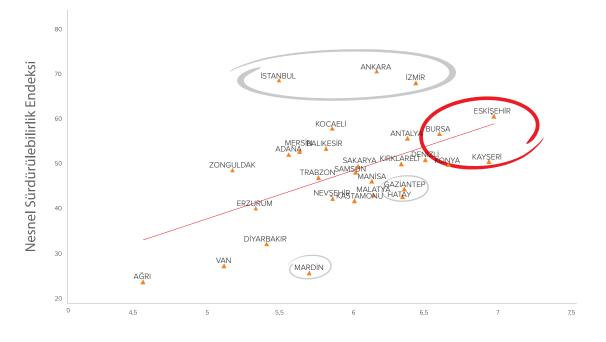
Çalışmamız, Türkiye'de illerin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardaki göreli başarılarını ölçümlemeyi ve dolayısıyla sürdürülebilirliklerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Böylesi bir değerlendirme için öncelikle nesnel veriler kullanılarak bir sürdürülebilirlik endekslemesi yapılmış; daha sonra da anket yoluyla elde edilen öznel ölçütlerden yararlanılarak ikinci bir endeks hesaplanmışlar. Aşağıdaki grafik, iller için nesnel ve öznel değerlendirmeler arasındaki farkları özetler niteliktedir.

En çarpıcı bulgu, mega kentlerimiz İstanbul, Ankara ve İzmir'in nesnel verilere dayanarak oluşturulan endekslerde beklendiği gibi en ön sıralara yerleşmelerine karşın, kendi iş dünyalarından düşük değerlendirmeler almış olmalarıdır. Küresel ölçülerde bir büyüklüğe ve yoğunluğa sahip olan bu kentlerimizde maalesef yoğunluğun zahmet ve maliyetini hafifletecek altyapı ve önlemler yetersizdir. Uluslararası sıralamalarda mega ketlerimizin, ve bilhassa dünya kenti İstanbul'un, gerilerden gelmesinin nedeni de budur.

Parlayan yıldızlar ise Eskişehir, Kayseri, Bursa ve Konya gibi salt istatistiklerde mega kentlerin hayli gerisindeki iller olmuştur. Orada yaşayan ve iş yapanlardan en yüksek puanları toplayan bu iller ekonomik, sosyal ve diğer göstergelerin çoğunda öne çıkmışlardır. Aslında, daha yakından bakıldığında, kendi iş dünyalarının gözünde en başarılı sayılan Eskişehir ve Kayseri iki farklı başarı öyküsüne işaret etmektedir. Eskişehir, üniversitelerin de ağırlığıyla kuvvetli bir sosyal ortam sunmaktadır. Kayseri ise daha çok doğrudan iş yaşamı ortamına kilitlenmiş görünmektedir.

Salt nesnel ölçütlerle yapılan değerlendirmede yine alt sıralarda yer almalarına karşın, Gaziantep ve Hatay da iş dünyasının o illerde iş yapmaktan memnuniyet duyduğu, ilaveten gelecek beklentileri ve potansiyelleri açısından ön saflarda yer alan illerdir. Mardin'de de benzer şekilde ileriye dönük beklentilerin yüksek olması dikkate değerdir. Hiç şüphesiz, kentleşmenin ne derece planlı olduğu algısı sektörel potansiyelleri ve gelecek beklentilerini de doğrudan etkilemektedir.

Çalışmanın genel sonuçları, yapılan anketin amacını destekler şekilde, salt eldeki istatistiklere dayalı endeksleme çalışmalarının yetersiz olduğunu, bu çalışmaların ek verilerle desteklenmesi gerektiğini gösterir niteliktedir.

Öznel Sürdürülebilirlik Endeksi

54 Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması 55

Alberti, M. (1996). Measuring Urban Sustainability, Environmental Impact Assess Review, 16: 381-434.

Cadman, D. ve S. Willis (1998). A Review of Sustainability Indicators. London: University College, Jackson Environment Institute.

ECI (2003). European Common Indicators: Towards a Local Sustainability Profile. Milano: Ambiente Italia.

EDAM (2009). Türkiye için bir Rekabet Endeksi, EDAM ve Deloitte Türkiye Ortak Yayını, İstanbul.

European Green City Index (2009). Shields, K. ve H. Langer (ed.), Assessing the Environmental Impact of Europe's Major Cities, Economist Intelligence Unit. http://www.siemens.com/press/pool/de/events/corporate/2009-12Cop15/European_Green_City_Index.pdf

MasterCard (2008). Worldwide Centers of Commerce Index, MasterCard.

http://www.mastercard.com/us/company/en/insights/pdfs/2008/MCWW_WCoC-Report_2008.pdf

Mega, V. ve J. Pedersen (1998). Urban Sustainability Indicators. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

The Global Competitiveness Report (2010). Schwab, K. (ed.), World Economic Forum.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf

URAK (2009). İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2008-2009, URAK ve Deloitte Türkiye Ortak Yayını, İstanbul.

Urban Audit (2009). Eurostat Database, Eurostat http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/city_urban

World Competitiveness Index (2010). World Competitiveness Yearbook, IMD.

- EK 1 Çalışmanın Metodolojisi
- EK 2 Nesnel Veriler: Altboyutlar ve Kaynaklar
- EK 3 Nesnel Verilerle İller
- EK 4 NUTS2 Düzeyinde İllerin Seçimi
- EK 5 Örneklemin İllere ve Firmalara Göre Dağılımı
- EK 6 İllerin Öznel Değerlendirmesi
- EK 7 Anket Soru Formu

Nesnel Değerlendirme

- Kuramsal çerçevede, konuyla ilgili kaynak taramasından hareketle, öncelikle ekonomi, sosyal ve çevre endekslerinin oluşturulmasında kullanılacak altboyutlar ve her altboyuttaki göstergeler belirlenmiştir (Alberti, 1996; Mega ve Pedersen, 1998; Cadman and Willis, 1998; ECI, 2003). Güncel ve/veya tüm illeri kapsayan sağlıklı veri bulunamaması ve benzeri veri kısıtları kuramsal çerçevenin son halini almasında etkili olmuştur.
- Bir değişkenin endekse etkisinin yönü kuramsal çerçeveden hareketle önceden kararlaştırılmış; eğer endekse etkisi ters yönlü ise katsayı negatif olarak alınmıştır. Bu göstergeler EK 2'de yer alan tabloda eksi (-) işareti ile gösterilmiştir.
- Oluşturulan veri setinden iller arası fark yaratmayan veriler temel bileşenler analizi kullanılarak tespit edilmiş ve veri setinden çıkarılmıştır.
- Elde edilen veri setinde her bir gösterge için (aktüel değer-minimum değer)/(maksimum değer-minimum değer) formülü kullanılarak 100-0 arası bir endeksleme yapılmıştır.
- Endekslenen göstergeler ait oldukları alt boyutlarda eşit ağırlıkta aritmetik ortalama yöntemiyle bir araya getirilmiş ve alt boyutta endeksler oluşturulmuştur (örneğin, fiziki altyapı endeksi; ekonomik canlılık ve etkinlik endeksi; insan sermayesi endeksi gibi).

Ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardaki alt endekslerin kendi boyutlarında eşit ağırlıkta bir araya getirilmesi ile de ekonomik, sosyal ve çevresel performans endeksleri oluşturulmuştur.

• Son olarak, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarda oluşturulan performans endeksleri yine eşit ağırlıkta bir araya getirilerek sürdürülebilirlik endeksine ulaşılmıştır. Yaşam kalitesi endeksi de yine kuramsal çerçeveden hareketle ekonomik canlılık ve etkinlik; asayiş ve güvenlik; kültür ve sanat; kadın-erkek eşitliği; doğal varlıklar; çevre etkisi endeklerinin ve iklim (güneşli gün sayısı) değişkeninin eşit ağırlıkta bir araya getirilmesi ile hesaplanmıştır. Endekslerde kullanılan tüm değişkenlere ilişkin kaynak, ölçüm bilgileri ile izlenen endeksleme yöntemi de EK 2'deki veri tablosunda ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

Öznel Değerlendirme

Türkiye'de Avrupa Birliği uyum sürecinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (Nomenclature of territorial units for statistics – NUTS) sistemiyle uyumlu 26 NUTS2 bölgesi vardır. Anketin kapsamındaki amacımız öncelikle her bir NUTS2 bölgesinden en az bir ilin temsil edilmesi, buna ilaveten büyükşehir statüsünde olan tüm illerimizin kapsanmış olmasıydı. Bunun neticesinde Bursa-Eskişehir, Adana-Mersin ve Kocaeli-Sakarya illerinin olduğu NUTS2 bölgelerinden bir yerine ikişer tane il kapsam içine alınmıştır. Bu grup aynı zamanda 2010 itibariyle 1 milyar doların üzerinde ihracatı olan 13 ili de

kapsamaktadır. Bu şekilde seçilmiş olan toplam 29 ilde büyük, orta ve küçük ölçekli işletmelerin üst düzey yöneticileriyle Eylül-Ekim 2010 döneminde toplamda 3165 telefon görüşmesi anketi gerçekleştirilmiştir. Böylece, iş dünyasının gözünden kendi illerinin ekonomik, sosyal ve çevre alanlarındaki performansları tespit edilmiştir.

- Anketin uygulanması sırasında illerdeki küçük, orta ve büyük şirketleri belirlemek için her ilin sanayi ve ticaret odasından kayıtlı üye listeleri temin edilmiştir. Firmalar üretim, hizmet ve ticaret olarak 3 gruba ayırdıktan sonra büyük, orta, küçük olarak gruplanmıştır. Büyüklük tanımını yapılırken firmaların kendilerini o il ve sektör içinde nasıl konumladıklarına da bakılmıştır. Örneğin İstanbul için büyük olarak tanımlanan bir şirketle Ağrı için büyük olan çok farklı özelliklere sahiptir. Benzer şekilde sektörden sektöre de büyüklükler değişebilmektedir. Şirket listelerine ulaşmak için sanayi ve ticaret odalarından da destek alınmış ve uygun örneklem oluşturulmuştur.
- Öznel değerlendirmede endeksler hesaplanırken, ankette ekonomi, sosyal ve çevre boyutlarına ilişkin sorulan sorulara verilen cevapların ilgili alt boyutlarda ortalamaları hesaplanmış; ekonomik, sosyal ve çevre altboyutlarındaki endeksler yine eşit ağırlıkta bir araya getirilerek sürdürülebilirlik öznel puanı hesaplanmıştır. Buna göre endekste yer alan konu başlıkları yandadır. Anket soruları da EK 7'de verilmektedir.

Ekonomik boyuta ilişkin sorular:

- Fiziki altyapı: elektrik, su, ulaşım ve haberleşme
- Girdi maliyetleri (Bina ve arazi fiyatları; işçilik) Kalifiye eleman bulmak
- Pazar avantajı (İç pazar büyüklüğü, firmaların rekabet gücü, büyüme imkanı)
- Yatırıma uygunluk (Coğrafi konum, yerel tedarikçiler, finansal hizmetler, yatırımcı için cazibe, girişimcilik, yatırımcılara açıklık, yeni teknoloji kullanımı)

Sosyal boyuta ilişkin sorular:

- Kadın girişimciliğinin desteklenmesi
- Toplumsal uyum
- İş dünyasının sosyal sorumlulukları
- Kadınların iş hayatına katılımı
- Ticari çevrelerin dürüstlüğü
- Üniversitelerin katkısı
- Kültür/sanat/eğlence
- Sağlık hizmetleri

Çevre boyutuna ilişkin sorular:

- Planlı gelişim
- Asayiş ve güvenlik
- Çevre temizliği
- Doğanın korunması
- Firmaların çevresel duyarlılığı
- Tarihi dokunun sahiplenilmesi

EK - 2 Nesnel Veriler: Altboyutlar ve Kaynaklar

NO	GENEL BOYUT	ALT BOYUT	DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	KAYNAK
1	Çevre	Doğal varlıklar	Ormanlık alan oranı	2002	Yüzde	Orman Bakanlığı
2	Çevre	Doğal varlıklar	Sit alanı oranı	2008	Yüzde	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ¹
3	Çevre	Çevre etkisi	Kükürtdioksit (SO2) ortalamaları² (-)	2009	μg/m³	TUIK
4	Çevre	Çevre etkisi	Partiküler madde (PM₁o) ortalamaları (-)	2010	μg/m³	TUIK
5	Çevre	Çevre etkisi	Deşarj edilen kişi başı atıksu miktarı (-)	2008	Litre/kişi-gün	TUIK
6	Çevre	Çevre etkisi	Kişi başı toplanan atık (-)	2008	Kg/kişi-gün	TUIK
7	Çevre	Çevre etkisi	Nūfus artış hızı (-)	2009	Binde	TUIK
8	Çevre	Çevre etkisi	Genel nüfus yoğunluğu (-)	2009	Kişi/Km²	TUIK
9	Çevre	Arıtma kapasiteleri	Atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfus içinde oranı	2008	Yüzde	TUIK
10	Çevre	Arıtma kapasiteleri	Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2008	Yüzde	TUIK
11	Çevre	Arıtma kapasiteleri	Kişi başı çevresel yatırım harcamaları	2008	YTL	TUIK ³
12	Çevre	Enerji	Toplam kurulu rüzgar gücü	2009	MW	Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü
13	Çevre	Enerji	Toplam kurulu termik santral gücü (-)	2010	MW	Elektrik Üretim Anonim Şirketi
14	Çevre	Enerji	Kişi başına toplam elektrik tüketimi (-)	2008	KWH/Kişi	TEDAŞ
					0:Hiç geçmiyor	
15	Ekonomi	Fiziki altyapı	Demiryolu sahipliği	2008	1:İl merkezinden geçmiyor	Frekans
					2:Merkezden geçiyor	
16	Ekonomi	Fiziki altyapı	1000 Kişi başına düşen ticari araç sayısı	2010	1000 kişi başı adet	TUIK⁴
	22	1000000	18		0:Yok	ø
17	Ekonomi	Fiziki altyapı	Havaalanı sayısı	2010	1:Bir tane var	Frekans
					2:İki tane var	

EK - 2 Nesnel Veriler: Altboyutlar ve Kaynaklar

		er di de	4.1 1791	2000	0:Yok	
18	Ekonomi	Fiziki altyapı	Liman sahipliği	2008	1: Kendi limanı var	Frekans
_					2: 100 km içinde liman var	
19	Ekonomi	Fiziki altyapı	ADSL penetrasyon araştırması	2010	Yüzde	TTNET
20	Ekonomi	Fiziki altyapı	1000 Fert başına telefon abone sayısı	2009	1000 kişi başı	Frekans
21	Ekonomi	İç/Dış pazarlara erişim	Kişi başı ihracat değeri	2009	Bin \$	TUIK ⁵
22	Ekonomi	İç/Dış pazarlara erişim	Serbest bölge ticareti varlık durumu	2009	0:Yok, 1:Var	Dış Ticaret Müsteşarlığı
23	Ekonomi	İç/Dış pazarlara erişim	Dış pazara yakınlık (diğer illerin nüfusu / o ile olan mesafe km)	2009	Nüfus/Km	Frekans
24	Ekonomi	İç/Dış pazarlara erişim	İç pazar potansiyeli	2009	Nüfus	TUIK
25	Ekonomi	Emek piyasası	Yaşça aktif nüfus oranı	2009	Kişi	TUIK ⁶
26	Ekonomi	Emek piyasası	İşgücüne katılma oranı	2009	Yüzde	TUIK
26	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	İşgücüne katılma oranı	2009	Yüzde	TUIK
27	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	1000 kişi başı kurulan ticaret ünvanlı iş yeri sayısı	2009	1000 kişi başına adet	TUIK ⁷
28	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	İş yeri başına çalışan sayısı	2008	Kişi	TUIK ⁸
29	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Kişi başına brüt tahakkuk	2009	ть	Gelir İdaresi Başkanlığı, TUIK
30	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	İnşaat-Kullanma amacına göre yapılacak yeni ve ilave yapıların yüzölçümü	2008	Toplam bina (m²)/Kişi	TUIK
31	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Tarım-Kişi başına bitkisel üretim değeri	2008	1000 YTL	TUIK
32	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Sanayi-Kişi başına mesken hariç toplam elektrik tüketimi	2008	kWH/kişi	TEDAS, TUIK ¹⁰
33	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Turizm 111-Turizm işletmesi belgeli tesis sayısı	2008	Adet	TUIK, Frekans

⁵ (İhracat değeri/Toplam nüfus) ⁶ (15-64 yaş toplamı/0-90+ yaş toplamı)

 ^{1 [(}İldeki sit alanı sayısı/Toplam sit alanı sayısı)*100]
 Kükürtdioksit ve partiküler madde göstergelerinden hava kirliliğine ilişkin tek bir gösterge elde edilmiştir.
 3 [Çevresel yatırım harcamaları toplamı/Toplam nüfus]
 4 [(Toplam araç sayısı-(otomobil+traktör))/Toplam nüfus]*1000

^{[(}Toplam ticaret ünvanlı işyeri sayısı/ Toplam nüfus)*1000]

⁽Troplam is yeri sayısı/15-64 yaş toplam çalışan nüfus)

⁹ (Brüt tahakkuk/ Toplam nüfus)

¹⁰ [(Toplam elektrik tüketimi-Mesken elektrik tüketimi)/ Toplam nüfus]

¹¹ Turizm sektöründeki canlılığın ölçümlenmesinde 3 göstergenin birleşiminden bir endeks gösterge oluşturulmuştur.

EK - 2 Nesnel Veriler: Altboyutlar ve Kaynaklar

34	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Turizm ₂ -Turizm yatırımı belgeli yatak sayısı	2008	Adet	TUIK
35	Ekonomi	Ekonomik canlılık ve etkinlik	Turizm ₃ -5 Yıldızlı Otel Sayısı	2009	Adet	Frekans
36	Ekonomi	İnsan sermayesi	Özel sektör günlük ücret-ortalama günlük kazanç	2008	YTL	SGK
37	Ekonomi	İnsan sermayesi	Okuma yazma bilen oranı	2009	Yüzde	TUIK ¹²
38	Ekonomi	İnsan sermayesi	Ortalama bitirilen okul yılı	2009	Yıl	TUIK ¹³
39	Ekonomi	İnsan sermayesi	Yüksek öğrenim programından mezun oranı	2009	Yüzde	TUIK ¹⁴
40	Ekonomi	İnsan sermayesi	YGS Puanlarının ortalaması	2010	Puan	OSYM
41	Ekonomi	Banka ve finansal hizmetler	Onbin kişi başına düşen şube sayısı	2008	10000 kişi başı adet	Türkiye Bankalar Birliği, TUIK ¹⁵
42	Ekonomi	Banka ve finansal hizmetler	Kişi başı toplam banka kredisi	2008	Bin YTL/Kişi	Türkiye Bankalar Birliği, TUIK ¹⁶
43	Ekonomi	Banka ve finansal hizmetler	Kişi başına bankalar mevduatı+ döviz tevdiat hesabı	2008	Bin YTL/Kişi	Türkiye Bankalar Birliği, TUIK ¹⁷
44	Ekonomi	ARGE	TÜBİTAK akademik arge destekleri 5 yıllık ortalamasının 1000 kişi başına düşen miktarı	2005-2009	1000 YTL	TUBITAK, TUIK ¹⁸
45	Ekonomi	ARGE	Firmalara verilen birikimli hibe destek tutarının illere göre dağılımı	1995-2009	Yūzde	TUBITAK
46	Sosyal	Yoksullukla mücadele	Yeşilkartlıların il nüfusuna oranı (-)	2008	Yüzde	TUIK
47	Sosyal	Yoksullukla mücadele	Okuma yazma bilmeyen oranı (-)	2009	Yüzde(+6)	TUIK ¹⁹
48	Sosyal	Yoksullukla mücadele	Sosyal güvenlik kapsamı dışında kalan nüfusun toplam il nüfusuna oranı (-)	2008	Yüzde	SGK
49	Sosyal	Sağlık	Yüzbin kişi başına uzman hekim	2006	Kişi	TUIK ²⁰
50	Sosyal	Sağlık	Yüzbin kişi başına pratisyen hekim	2006	Kişi	TUIK ²¹
51	Sosyal	Sağlık	Yüzbin kişi başına hastane yatak sayısı	2007	Kişi	TUIK

 ^{12 [(}Okuma yazma bilen toplam kişi sayısı / 6 yaş üstü nüfus)*100]
 13 [(Toplam mezun sayısı*Okunan yıl sayısı)/Toplam nüfus]

EK - 2 Nesnel Veriler: Altboyutlar ve Kaynaklar

52	Sosyal	Sosyal güvenlik	Sosyal güvenlik kapsamının (yeşil kart hariç) toplam il nüfusuna oranı	2008	Yüzde	SGK
53	Sosyal	Kültür/Sanat	Yüz kişi başı ortalama gazete satışı	2005	Yüz kişi başı adet	YAYSAT, TUIK ²²
54	Sosyal	Kültür/Sanat	Yüz kişi başı müze ziyaretçi sayısı	2008	Yüz kişi başı	TUIK ²³
55	Sosyal	Kültür/Sanat	Yüz kişi başı tiyatro seyircisi sayısı	2008	Yüz kişi başı	TUIK ²⁴
56	Sosyal	Kültür/Sanat	Yüz kişi başı sinema seyircisi sayısı	2008	Yüz kişi başı	TUIK ²⁵
57	Sosyal	Barınma	İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2008	Yüzde	TUIK
58	Sosyal	Barınma	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2008	Yüzde	TUIK
59	Sosyal	Asayiş ve güvenlik	Bin kişi başına toplam suç oranı (-)	2008	Binde	TUIK ²⁶
60	Sosyal	Eğitim	İlköğretimde kız okullaşma oranı	2009-2010	Yüzde	TUIK
61	Sosyal	Eğitim	140 ve üstünde puan alan aday oranı	2010	Yüzde	OSYM
62	Sosyal	Eğitim	İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (-)	2009-2010	Kişi	TUIK
63	Sosyal	Eğitim	Ortaöğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (-)	2009-2011	Kişi	TUIK
64	Sosyal	Eğitim	Üniversitede okuyanların toplam nüfusa oranı	2009	Binde	TUIK ²⁷
65	Yaşam kalitesi	İklim	Ortalama güneşlenme süresi	1975 - 2008	Saat	Devlet Meteroloji İşleri
66	Yaşam kalitesi	Kadın-erkek eşitliği	Kadın okuma yazma oranı	2009	Yüzde	TUIK ²⁸
67	Yaşam kalitesi	Kadın-erkek eşitliği	Yüksekokul veya üniversite mezunu kadın oranı	2009	Yüzde	TUIK ²⁹
68	Kontrol değişkeni	1000 kişi başına düşen özel araç sayısı		2010	1000 kişi başı	TUIK ³⁰
69	Kontrol değişkeni	Kişi başı konut elektrik tüketimi (kaçak elektrik hariç)		2008	MWH/Kişi	TEDAS, TUIK ³¹

²² [(Ortalama gazete satışı/15 yaş üstü toplam nüfus)*100]

^{14 [(}Yüksek öğrenim programı mezunu sayısı/Toplam nüfus)*100]

^{15 [(}Şube sayısı/Toplam nüfus)*10000]

^{16 (}Toplam Kredi/Toplam nüfus)

 ⁽Banka mevduatı+Döviz tevdiat hesabı)/Toplam nüfus)
 (Beş yıllık yapılan ortalama harcama miktarı/Toplam nüfus)
 (Okuma yazma bilmeyenlerin toplamı/Toplam nüfus)*100]

^{[(}Uzman hekim sayısı/Toplam nüfus)*100000]

²¹ [(Pratisyen hekim sayısı/Toplam nüfus)*100000]

²³ [(Müze ziyaretçi sayısı/Toplam nüfus)*100]
²⁴ [(Tiyatro seyirci sayısı/Toplam nüfus)*100]

^{25 [(}Sinema seyirci sayısı/Toplam nüfus)*100]

 ^{[(}Toplam suç sayısı/Toplam nüfus)*1000]
 [(Okuyan toplam öğrenci sayısı/Toplam nüfus)*1000]

^{28 [(}Okuma yazma bilen kadın sayısı/6 yaş üstü toplam kadın nüfusu)]

²⁹ (Yüksek okul mezunu kadın sayısı/ 15 yaş üstü kadın nüfusu)

^{30 [(}Toplam özel otomobil sayısı / Toplam nüfus) *1000]

^{31 (}Mesken(konut) elektrik tüketimi/Toplam nüfus)

EK-3 Nesnel Verilerle İller

	En	dek	s Sk	corla	ITI	re	11011	Halls	01		(:	Siral	ama	alar)					(511	ralar	nala	r)				(	Siral	ama	lar)			
ADANA ADIYAMAN AFYON AGRI AKSARAY AMASYA AMASYA AMASYA ARDAHAN ARTVIN AYDIN BALIKESIR BARTIN BALIKESIR BARTIN BALIKESIR BARTIN BALIKESIR BARTIN BILECIK BINGOL BITLIS BIOLU BURDUR BURSA CANAKKALE LISTANBUL IZMIR LISTANBUL IZMIR LIZMIR KARAS KARABUK KARA	(europei)O xijauuvy uaxibbo (i) xijiiliqajininpunS 52 34 4 266 339 44 33 30 546 57 13 34 4 4 6 56 339 4 4 4 6 56 339 4 4 4 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5	Isunemoped away 57 428 39 445 45 45 45 45 45 45 45 45 45 45 45 45	S S S S S S S S S S S S S S S S S S S	SUBMUDJad (P600) 59 42 3 3 4 5 5 7 9 4 7 7 9 5 5 6 6 5 6 5 6 5 6 5 6 5 6 5 7 3 7 9 5 5 6 6 5 6 5 6 5 6 5 7 3 7 9 5 5 6 6 5 6 5 6 5 7 3 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 6 5 7 7 8 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 6 7 7 7 9 7 7 9 7 7 9 7 9	101 sejimy wester 444 444 444 444 444 444 444 444 444 4	JENNIUEN IERO 00 444 11 29 31 22 32 46 411 335 44 411 23 71 48 43 49 58 82 22 11 43 49 62 62 62 62 62 62 62 62 62 62 62 62 62	1999 949 070 736 656 652 792 614 624 80 667 765 665 671 772 672 667 767 767 767 767 767 767 767	uniquisedexy mutuby 67 15 3 9 25 19 94 55 0 12 46 8 2 2 2 13 23 2 15 20 19 6 20 8 18 8 2 2 2 13 2 13 2 15 2 75 78 13 3 12 2 7 2 8 49 9 7 1 1 2 5 2 8 2 2 4 1 7 6 6 4 4 4 7 5 6 8 8 18 5 3 4 7 2 8 4 9 8 7 1 1 2 5 7 5 8 1 3 1 2 2 7 5 8 1 3 1 2 7 7 8 1 3 1 2 7 7 8 1 3 1 2 7 7 8 1 3 1 2 7 7 8 1 3 1 2 7 8 1 8 1 8 1 8 1 8 1 8 1 8 1 8 1 8 1 8	Gerul 46 64 63 67 62 65 52 8 66 60 66 63 62 65 54 47 66 65 55 64 66 66 66 66 66 66 66 66 66 66 66 66	50 April 12	Listing explorated strOck 42 10 16 3 14 10 25 37 1 4 14 16 10 6 4 20 6 5 17 15 5 6 10 13 12 14 14 12 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15	517a1 588862 3644 32 3 3 7 3 6 7 6 9 9 7 7 4 4 5 8 6 7 7 3 6 6 9 7 6 9 7 7 4 5 5 6 6 9 7 7 4 6 5 8 6 3 7 7 4 6 5 8 6 3 7 7 4 6 5 8 6 3 7 7 5 5 6 6 6 6 5 5 6 4 2 3 7 8 8 5 5 7 5 5 7 4 4 8 8 6 7 7 8 7 8 7 8 7 8 7 8 7 8 8 7 8 7	am 6 Mily Rev Mily		Japan Japan	30 PAR 9 0 5 0 0 1 0 87 6 0 0 3 5 2 2 1 0 0 0 0 0 0 4 1 0 2 2 2 6 1 1 5 0 6 6 6 0 0 0 1 3 3 9 2 2 4 9 0 2 5 0 0 0 15 0 0 3	990 900 100 100 100 100 100 100 100 100	≥ 500 0 26 9 27 6 12 19 81 30 10 6 29 9 11 7 10 16 9 12 8 45 14 17 17 9 9 9 9 75 1 16 27 18 7 21 22 47 7 17 9 26 31 6 32 6 0 1 24 4 7 11 12 6 11 12 3	(SIII)	Tallar taus sinting 36 20 3 8 11 664 4 4 15 20 5 21 15 5 18 4 1 24 18 3 3 24 4 13 23 10 12 26 8 8 15 5 9 8 21 6 11 15 6 2 2 3 3 7 1 3 3 9 8 7 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	Tala sumuse 97 89 80 66 97 99 56 67 97 38 88 87 77 18 64 90 92 77 87 88 87 79 88 88 87 79 89 80 66 97 99 66 67 99 68 69 91 57 68 88 87 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 58 88 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70	T)	E369 52 55 9 32 6 70 6 6 1 4 3 6 3 7 1 9 6 5 5 9 8 2 9 6 7 0 1 4 9 6 5 6 8 6 3 6 5 9 8 2 4 6 2 0 1 4 6 6 1 6 2 7 1 4 6 0 6 6 8 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6	50 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10	### 100 10	18 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	SITAL ISSUE STATE OF THE STATE	1949pus saules 24400 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 70 7	Syapua \(\)	24 49 24 49 24 49 24 49 25 27 41 32 29 35 26 30 26 29 23 20 25 26 30 26 29 29 29 29 29 29 29 29 29 29 29 29 29	10 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	
KÜTAHYA MALATYA MANISA	47 44 47	53 51 51	32 28 37	56 54 52	43 45 40	55 12 38	62 69 70	47 56 38	49 65 59	43 36 55	17 10 27	65 59 64	24 23 28	52 49 55	20 13 23	2 4 9	70 63 75	16 33 26	81 64 79	12 11 16	96 91 95	58 68 15	68 56 63	48 46 50	39 82 65	48 46 50	55 12 38	62 69 70	58 68 15	24 23 28	12 23 11 21 16 27	
MERSÍN MUĞLA	53 54	61 54	43 50	55 58	53 58	58 94	67 34	50 34	68 54	63 85	42 10	73 78	35 52	61 66	27 55	2 5	72 84	21 24	69 88	23 37	86 51	49 43	62 67	59 73	83 76	59 73	58 94	67 34	49 43	35 52	23 30 37 43	
NEVŞEHİR NİĞDE	43 39	42 41	32 28	56 48	43 39	11 10	71 54	28 40	59 58	35 30	13 12	59 50	30 26	54 49	34 14	0 15	80 70	11 12	81 66	33 9	85 70	37 47	71 65	49 46	70 81	49 46	11 10	71 54	37 47	30 26	33 33 9 26	
OSMANIYE RIZE	42 46	54 46	24 36	47 55	42 40	40 32	73 74	41 17	64 60	29 45	13 8	49 88	23 32	44 48	10 27	3	77 78	11 23	74 85	7 21	81 53	27 73	53 60	44 50	82 0	44 50	40 32	73 74	27 73	23 32	7 17 21 22	
SAKARYA SAMSUN SIIRT	50 49 30	53 52 43	40 35 9	56 59 38	40 42 41	34 33 25	65 69 68	55 32 16	57 73 64	46 58 22	37 10 4	70 73 5	34 28 10	63 53 21	21 22 4	7 4 0	83 72 41	13 40 10	85 73 25	24 33 1	88 83 91	41 53 96	59 66 37	57 51 6	27 26 82	57 51 6	34 33 25	65 69 68	41 53 96	34 28 10	24 24 33 26 1 9	
SINOP SIVAS	46 44	49 45	28 27	60 60	45 43	47 19	72 67	12 37	67 59	40 38	9	60 44	22 21	44 51	26 22	0	74 71	21 48	84 72	25 16	97 97	72 68	66 65	44 46	30 61	44 46	47 19	72 67	72 68	22 21	25 25 16 26	
ŞANLIURFA ŞIRNAK TEKİRDAĞ	31 26 49	44 45 36	11 5 48	38 29 61	44 40 43	21 25 20	72 68 50	21 21 29	62 65 47	23 9 56	10 11 45	12 0 83	13 3 53	16 4 67	3 4 32	0	42 36 98	6 2 15	29 17 97	6 1 22	91 65 90	98 91 48	19 52	11 67	91 88 42	11 67	21 25 20	72 68 50	98 91 48	13 3 53	6 10 1 3 22 29	
TOKAT TRABZON	44 48	52 45	28 37	52	39 42	37 29	72 69		71 62	29 42	10	66 80	22 28	44 57	19 32	7	72 81	21 45	76 85	7	93 44	53 75	54 65	40 55	45 4	40 55	37 29	72 69	53 75	22 28	7 24 37 32	
TUNCELÎ UŞAK	41 47	46 51	27 33	51 57	47 46	21 30	85 72	16 46	64 56	21 44	5 15	72 61	18 30	44 54	29 29	0	60 83	17 19	55 90	9 28	91 92	80 32	57 66	36 50	76 81	36 50	21 30	85 72	80 32	18 30	9 22 28 30	
VAN YALOVA	30 52	42 48	13 42	33 66	38 51	4 47	61 66	39 29	66 51	31 50	3 23	24 66	11 44	19 74	33	3	27 91	17 19	3 88	7 47	79 93	81 51	42 68	10 72	90 34	10 72	4 47	61 66	81 51	11 44	7 11 47 34	
YOZGAT	38	44	22	48	41	20	69	22	66	16	12	47	19	42	20	1	68	12	63	4	84	72	45	39	63	39	20	69	72	19	4 20	

Çevre Performansı

Doğal Varlıklar	Çevre Etkisi	Artırma Kapasit	eleri Enerji
MUĞLA	94 TUNCELÍ	85 ANKARA	94 BALIKESİR
IZMIR	81 GÜMÜŞHANE	83 ISTANBUL	89 IZMIR
ANTALYA	71 GIRESUN	83 GAZÍANTEP	78 SAMSUN
ÇANAKKALE	58 ARTVÍN	82 ESKİŞEHİR	75 TOKAT
MERSIN	58 BAYBURT	80 IZMIR	71 ORDU
KÜTAHYA	55 ARDAHAN	79 ADANA	67 MERSIN
KONYA	52 BÍNGÖL	77 BURSA	66 ÇANAKKALE
KARABÜK	51 MUŞ	77 KOCAELÍ	66 BÍNGÖL
BURSA	49 MARDIN	77 KAYSERİ	63 SİNOP
BALIKESİR	48 ORDU	76 MALATYA	56 AĞRI
BOLU	48 ERZURUM	76 ANTALYA	55 AYDIN
KASTAMONU	47 ESKİŞEHİR	75 SAKARYA	55 MUŞ
YALOVA	47 AĞRI	75 ELAZIĞ	51 DİYARBAKIR
SINOP	47 KARS	75 MERSIN	50 HAKKARİ
ANKARA	46 KIRKLARELİ	75 KARABÜK	50 IĞDIR
ADANA	44 RÍZE	74 ISPARTA	49 BİTLİS
ISTANBUL	44 ELAZIĞ	74 KÜTAHYA	47 VAN
BARTIN	43 KILIS	74 AYDIN	46 EDÍRNE
BURDUR	43 KONYA	73 UŞAK	46 YOZGAT
DENIZLI	42 ADIYAMAN	73 KONYA	44 ARDAHAN
ZONGULDAK	42 DİYARBAKIR	73 KARAMAN	43 GÜMÜŞHANE
BILECIK	41 OSMANIYE	73 DENIZLI	42 ŞIRNAK
ARTVÍN	41 ŞANLIURFA	72 DİYARBAKIR	42 BAYBURT
OSMANİYE	40 SINOP	72 ERZÍNCAN	41 MALATYA
HATAY	39 TOKAT	72 OSMANİYE	41 BATMAN
DÜZCE	39 ÇORUM	72 NIĞDE	40 AMASYA
MANISA	38 IGDIR	72 VAN	39 KARS
KOCAELI	37 ÇANAKKALE	72 MANISA	38 ERZÍNCAN
ISPARTA	37 UŞAK	72 BALIKESIR	38 KILIS
TOKAT	37 HAKKARI	71 ÇORUM	38 ADIYAMAN
KIRKLARELI	37 BURDUR	71 HATAY	37 MARDIN
ESKİŞEHİR	36 KIRŞEHİR	71 SÍVAS	37 TUNCELÍ
AYDIN	35 NEVŞEHIR	71 MUĞLA	34 GİRESUN
SAKARYA	34 ADANA	70 AFYON	33 SIIRT
SAMSUN	33 ERZINCAN	70 SAMSUN	32 OSMANIYE
RIZE	32 KAYSERI	70 ZONGULDAK	29 ERZURUM
AMASYA	32 BURSA	70 TEKIRDAG	29 KAYSERI
K.MARAŞ	30 ZONGULDAK	70 YALOVA	29 AFYON
UŞAK	30 MANISA	70 NEVŞEHIR	28 ÇORUM
AFYON	29 MALATYA	69 KIRIKKALE	28 ÇANKIRI
TRABZON	29 YOZGAT	69 IĞDIR	28 ELAZIG
DIYARBAKIR	27 KARAMAN	69 TOKAT	26 TRABZON
GAZIANTEP	26 TRABZON	69 ERZURUM	25 AKSARAY
GIRESUN	26 KASTAMONU 25 IZMIR	69 AKSARAY	25 BARTIN
ÇORUM ŞIRNAK	25 SAMSUN	69 KIRŞEHİR 69 KIRKLARELİ	24 KIRŞEHIR 23 ŞANLIURFA
ORDU	25 SIIRT	68 BILECIK	23 KASTAMONU
SIIRT	25 AKSARAY	68 YOZGAT	22 KONYA
BİNGÖL	23 SIRNAK	68 BATMAN	22 KARAMAN
GÜMÜŞHANE	22 HATAY	68 ŞIRNAK	21 RIZE
EDİRNE	21 SIVAS	67 DÜZCE	21 ISPARTA
TUNCELÍ	21 MERSIN	67 ŞANLIURFA	21 ARTVÍN
SANLIURFA	21 GAZIANTEP	66 K.MARAS	21 HATAY
YOZGAT	20 DENIZLI	66 EDÍRNE	20 KIRIKKALE
TEKIRDAĞ	20 ANKARA	66 TRABZON	20 SÍVAS
KAYSERİ	20 YALOVA	66 ÇANAKKALE	20 DÜZCE
ÇANKIRI	20 BILECIK	66 BOLU	20 MANISA
SÍVAS	19 AFYON	66 BURDUR	19 NEVŞEHİR
ADIYAMAN	17 KARABÜK	65 AMASYA	19 ANTALYA
BITLIS	17 AMASYA	65 MARDÍN	18 NIĞDE
MARDÍN	16 SAKARYA	65 ÇANKIRI	18 GAZÍANTEP
KARAMAN	16 BITLIS	65 KILIS	17 SAKARYA
BATMAN	15 BALIKESIR	64 RIZE	17 ESKİŞEHİR
HAKKARİ	14 K.MARAŞ	64 SIIRT	16 DENİZLİ
ELAZIĞ	13 BATMAN	64 ORDU	16 UŞAK
MALATYA	12 KIRIKKALE	63 TUNCELÍ	16 BOLU
AKSARAY	12 CANKIRI	62 ADIYAMAN	15 MUĞLA
NEVŞEHİR	11 KÜTAHYA	62 BITLIS	15 ANKARA
KILIS	11 BARTIN	62 GÜMÜŞHANE	13 KARABÜK
NIĞDE	10 ISPARTA	62 BAYBURT	13 YALOVA
KIRIKKALE	10 VAN	61 GIRESUN	13 BURDUR
ERZÍNCAN	9 AYDIN	61 HAKKARİ	12 KÜTAHYA
KARS	9 EDIRNE	61 BİNGÖL	12 TEKİRDAĞ
KIRŞEHİR	8 BOLU	60 KASTAMONU	12 ADANA
MUŞ	8 DÜZCE	58 SINOP	12 ZONGULDAK
ERZURUM	7 KOCAELÍ	57 ARTVÍN	12 BİLECİK
ARDAHAN	4 NIĞDE	54 AĞRI	9 ISTANBUL
VAN	4 ANTALYA	52 MUŞ	7 BURSA
BAYBURT	4 ISTANBUL	51 KARS	7 KIRKLARELİ
AĞRI	3 TEKİRDAĞ	50 BARTIN	2 KOCAELÍ

EK-3 Nesnel Verilerle İller

Ekonomik Performans

		ara er	<u> </u>	cantilik	yesi	Finansal	
	altyapı	pazarlara	piyasas	S ×	Sermayes		
	<u>s</u>	is b	¥ .	Ekonomik	an Se	aka ve	끯
	Fiz	lç/Dış	Emek		Insan	Banka	ARGE
MUĞLA İSTANBUL	85 ISTANBUL 79 KOCAELI	81 RIZE 70 ZONGULDAK	88 ANTALYA 84 KOCAELI	62 ANKARA 55 ESKISEHIR	91 ISTANBUL 80 ANKARA	100 ANKARA 82 ISTANBUL	87 60
BALIKESIR	75 BURSA	65 TEKIRDAĞ	83 TEKIRDAĞ	53 IZMIR	79 MUĞLA	55 BOLU	41
IZMIR	70 IZMIR 68 GAZIANTEP	52 ARTVIN 48 EDIRNE	83 ISTANBUL 80 MUĞLA	52 KOCAELI 52 ISTANBUL	78 ANTALYA 75 IZMIR	55 KOCAELI 53 ISPARTA	33 24
ÇANAKKALE ANTALYA	66 DENIZLI	46 ANTALYA	80 ANKARA	49 YALOVA	74 BURSA	37 IZMIR	22
KOCAELÍ	64 TEKÍRDAĞ	45 TRABZON	80 YALOVA	44 KIRKLARELI	73 EDIRNE	37 ÇANAKKALE	17
MERSIN ADANA	63 ADANA 59 MERSIN	42 BARTIN 42 KIRKLARELİ	79 ÇANAKKALE 79 DENİZLİ	42 ANTALYA 41 BURSA	70 ARTVÍN 69 DENÍZLÍ	37 ESKİŞEHİR 36 ERZURUM	16 16
ZONGULDAK	59 KAYSERI	42 BURDUR	78 KARAMAN	41 BILECIK	68 KOCAELI	35 NIĞDE	15
AYDIN	58 SAKARYA	37 MUĞLA	78 KIRKLARELI	41 TEKIRDAĞ	67 BURDUR	35 ELAZIĞ	12
SAMSUN BURSA	58 ANTALYA 57 MANISA	37 GÜMÜŞHANE 27 DENİZLİ	76 IZMIR 76 ESKİŞEHİR	40 KARABÜK 40 MUĞLA	67 AYDIN 66 NEVSEHİR	34 MANISA 34 ADANA	9
TEKIRDAĞ	56 ANKARA	25 KARABÜK	74 AYDIN	40 ISPARTA	65 BILECIK	33 KONYA	9
MANISA	55 YALOVA	23 GİRESUN	74 EDIRNE	39 ZONGULDAK	65 KIRKLARELI	33 TRABZON	9
KIRKLARELI BILECIK	55 ESKİŞEHİR 54 DÜZCE	21 ISPARTA 20 ORDU	74 BILECIK 74 BOLU	38 ÇANAKKALE 36 KAYSERİ	64 YALOVA 63 ÇANAKKALE	33 DENIZLI 32 TOKAT	8 7
HATAY	52 BILECIK	20 BILECIK	74 BURSA	35 SAKARYA	63 TRABZON	32 SAKARYA	7
ANKARA	52 KIRIKKALE	18 ÇANAKKALE	73 MERSIN	35 BALIKESİR	62 TEKIRDAĞ	32 KIRIKKALE	6
YALOVA ESKİŞEHİR	50 BOLU 49 KÜTAHYA	17 MERSIN 17 AMASYA	73 BURDUR 73 SAKARYA	34 MERSIN 34 KIRIKKALE	61 ESKİŞEHİR 61 BOLU	32 K.MARAŞ 31 KAYSERİ	6
BURDUR	49 AFYON	16 SAMSUN	73 ZONGULDAK	34 DENIZLI	61 ISPARTA	31 ANTALYA	6
EDÍRNE	47 BALIKESİR	16 TUNCELI	72 KAYSERI	33 EDIRNE	60 KAYSERI	30 AYDIN	5
DENIZLI ISPARTA	47 ZONGULDAK 47 KIRŞEHİR	16 AYDIN 16 İZMİR	72 DÜZCE 71 RİZE	32 AYDIN 32 BOLU	60 TUNCELI 59 BALIKESIR	29 AFYON 29 MUĞLA	5
SAKARYA	46 KONYA	15 BURSA	70 BALIKESIR	31 KARAMAN	59 UŞAK	29 KARS	5
RIZE	45 BURDUR	15 ARDAHAN	70 ARTVIN	31 ADANA	58 ÇANKIRI	29 MALATYA	4
UŞAK KONYA	44 UŞAK 43 K.MARAŞ	15 BAYBURT 15 SAKARYA	70 KONYA 70 UŞAK	31 KONYA 30 KIRŞEHİR	58 ZONGULDAK 58 KASTAMONU	29 HATAY 29 SIVAS	4
KAYSERI	43 HATAY	14 ÇORUM	69 KARABÜK	30 TRABZON	57 ADANA	28 SAMSUN	4
KÜTAHYA	43 AYDIN	14 ERZÍNCAN	69 NEVŞEHİR	30 BURDUR	56 BARTIN	27 ZONGULDAK	3
ARTVÍN TRABZON	43 AKSARAY 42 KARAMAN	14 KARAMAN 13 ISTANBUL	69 ISPARTA 68 HATAY	30 HATAY 29 MANISA	56 RIZE 55 MERSIN	27 ARTVIN 27 VAN	3
AMASYA	42 ÇANKIRI	13 BOLU	68 AFYON	29 UŞAK	54 AMASYA	26 GAZIANTEP	3
ERZÍNCAN	41 OSMANIYE	13 DÜZCE	68 ADANA	29 NEVŞEHİR	54 SINOP	26 TEKIRDAĞ	3
GAZIANTEP AFYON	41 NEVŞEHİR 41 KARABÜK	13 ESKİŞEHİR 13 ANKARA	68 ORDU 67 AMASYA	29 AMASYA 28 SAMSUN	53 KIRŞEHİR 53 KARABÜK	26 DÜZCE 25 RİZE	3
BARTIN	41 ISPARTA	12 BALIKESİR	67 SAMSUN	28 KŪTAHYA	52 AFYON	25 BURSA	2
SINOP	40 ÇORUM	12 KOCAELI	66 MANISA	28 SIVAS	51 GIRESUN	25 ŞANLIURFA	2
KARAMAN ELAZIĞ	38 KIRKLARELI 38 YOZGAT	12 YALOVA 12 TOKAT	66 TRABZON 66 AKSARAY	28 NIGDE 27 ARTVIN	49 ERZINCAN 49 MANISA	25 MERSIN 23 EDIRNE	2
SIVAS	38 NIĞDE	12 KŪTAHYA	65 ÇORUM	27 MALATYA	49 GAZIANTEP	22 YALOVA	2
DÜZCE	36 EDIRNE	11 MANISA	64 NIĞDE	26 RIZE	48 SAMSUN	22 KŪTAHYA	2
MALATYA KIRIKKALE	36 TRABZON 36 ŞIRNAK	11 KASTAMONU 11 KONYA	63 GIRESUN 63 KASTAMONU	25 DÜZCE 24 ERZİNCAN	48 BAYBURT 47 ÇORUM	22 BALIKESIR 22 TUNCELI	2
KARABÜK	35 MARDÍN	11 ADANA	63 ÇANKIRI	24 AKSARAY	47 KONYA	22 GÜMÜŞHANE	1
NEVŞEHIR ERZURUM	35 KILIS 34 KASTAMONU	11 UŞAK 11 ÇANKIRI	61 ERZINCAN 61 BARTIN	24 GÜMÜŞHANE 24 AFYON	46 SIVAS 45 SAKARYA	22 AKSARAY 21 KARABÜK	1
K.MARAŞ	34 ÇANAKKALE	10 SINOP	60 KIRŞEHİR	24 OSMANİYE	44 KÜTAHYA	20 YOZGAT	1
GİRESUN	32 MALATYA	10 NEVŞEHİR	59 K.MARAŞ	24 ELAZIĞ	44 DÜZCE	20 DİYARBAKIR	1
BOLU BATMAN	32 AMASYA 32 SANLIURFA	10 MALATYA 10 KARS	59 BAYBURT 58 KÜTAHYA	24 SINOP 24 TOKAT	44 YOZGAT 44 AKSARAY	20 KARAMAN 20 KILIS	1
KASTAMONU	32 SAMSUN	10 ELAZIĞ	56 MALATYA	23 ERZURUM	44 TOKAT	19 BARTIN	1
KARS	32 BARTIN	10 KIRŞEHİR	55 OSMANİYE	23 TUNCELI	44 KIRIKKALE	19 ÇANKIRI	1
VAN DİYARBAKIR	31 MUGLA 30 ADIYAMAN	10 AFYON 10 ERZURUM	54 GAZIANTEP 54 SINOP	23 ÇANKIRI 22 ÇORUM	43 KARAMAN 42 HATAY	18 ÇORUM 18 UŞAK	0
NIĞDE	30 TOKAT	10 KIRIKKALE	53 TOKAT	22 YOZGAT	42 ORDU	18 ORDU	0
OSMANIYE	29 HAKKARI	9 AKSARAY	53 KIRIKKALE	21 BAYBURT	42 GÜMÜŞHANE	17 KIRŞEHİR	0
TOKAT KIRŞEHİR	29 SİVAS 29 DİYARBAKIR	9 HATAY 9 NIĞDE	53 GÜMÜŞHANE 50 ELAZIĞ	21 K.MARAŞ 21 KİLİS	39 ARDAHAN 39 ELAZIĞ	16 BURDUR 15 OSMANİYE	0
ORDU	28 ORDU	9 KAYSERI	49 SIVAS	21 GIRESUN	39 NIĞDE	14 BILECIK	0
KILIS	25 GIRESUN	9 OSMANIYE	49 YOZGAT	19 GAZÍANTEP	38 MALATYA	13 KASTAMONU	0
ADIYAMAN ŞANLIURFA	23 RIZE 23 ELAZIĞ	8 K.MARAŞ 8 YOZGAT	49 TUNCELI 47 ERZURUM	18 KASTAMONU 17 BARTIN	38 ERZURUM 37 KARS	12 NEVŞEHIR 11 SIIRT	0
MARDIN	23 BATMAN	6 IĞDIR	46 KILIS	17 ORDU	35 K.MARAŞ	11 GIRESUN	0
SIIRT	22 SÍNOP 21 BÍNGÖL	6 BÍNGÖL	45 ARDAHAN	16 KARS	34 IĞDIR	11 AMASYA	0
AKSARAY ÇORUM	21 ERZÎNCAN	6 SIVAS 6 KILIS	44 IĞDIR 40 ADIYAMAN	15 ADIYAMAN 14 BATMAN	31 KILIS 27 OSMANIYE	11 BİNGÖL 10 ARDAHAN	0
BITLIS	21 ERZURUM	5 GAZÍANTEP	37 KARS	14 ARDAHAN	24 ADIYAMAN	9 ADIYAMAN	0
TUNCELI YOZGAT	21 TUNCELÍ 16 GÜMÜSHANE	5 ADIYAMAN 5 AĞRI	34 DİYARBAKIR 32 SANLIURFA	13 DİYARBAKIR 13 IĞDIR	22 DİYARBAKIR 22 MARDİN	7 HAKKARİ 6 AĞRI	0
BÍNGÖL	14 BİTLİS	5 BITLIS	28 BITLIS	12 SIIRT	21 BİNGÖL	6 BATMAN	0
ÇANKIRI	12 MUŞ	4 HAKKARI	25 VAN	11 BİNGÖL	21 BATMAN	6 BAYBURT	0
ARDAHAN AĞRI	12 SIIRT 12 BAYBURT	4 VAN 4 MUS	24 BİNGÖL 23 HAKKARİ	10 VAN 10 BITLIS	19 ŞIRNAK 18 BİTLİS	4 BITLIS 4 ERZINCAN	0
BAYBURT	11 ARTVÍN	4 MUŞ 4 DİYARBAKIR	19 SIIRT	10 SANLIURFA	16 AĞRI	4 IĞDIR	0
MUŞ	11 IĞDIR	4 ŞANLIURFA	12 MARDIN	9 MARDIN	15 SIIRT	4 KIRKLARELI	0
GÜMÜŞHANE ŞIRNAK	10 AĞRI 9 VAN	3 MARDIN 3 BATMAN	12 AĞRI 9 BATMAN	8 AĞRI 6 HAKKARİ	14 VAN 11 ŞANLIURFA	3 MARDÍN 3 MUŞ	0
IĞDIR	9 KARS	2 SIIRT	5 MUŞ	6 MUŞ	11 HAKKARI	3 SINOP	0
HAKKARİ	6 ARDAHAN	1 ŞIRNAK	0 ŞIRNAK	3 ŞIRNAK	4 MUŞ	0 ŞIRNAK	0

Sosyal Performans

	adele					¥		
	Yoksullukla Mücadele		güvenlik	=		güvenlik		
	Illukla		al güve	Kültür/Sanat	er.	ş ve g		
	oksı	Sağlık	Sosyal	oltūr	Вагита	Asayiş ve	Eğitim	
ESKİŞEHİR	99 ANKARA	81 BURSA	100 ISTANBUL	69 ANKARA	99 MUŞ	100 ESKİŞEHİR	82 ANKARA	
TEKIRDAĞ	98 ISPARTA	75 BOLU	98 ANKARA	66 BAYBURT	99 HAKKARI	99 AYDIN	71 ESKİŞEHİR	
BURSA KIRKLARELİ	96 EDÍRNE 94 ELAZIĞ	64 ESKİŞEHİR 62 TEKİRDAĞ	97 ESKİŞEHİR 97 İZMİR	59 BILECIK 56 ADANA	99 ŞANLIURFA 97 BİTLİS	98 KIRŞEHİR	71 ISTANBUL 71 IZMIR	
KOCAELÍ	92 ESKİŞEHİR	55 ZONGULDAK	97 YALOVA	47 AMASYA	97 SIIRT	97 NEVŞEHİR 96 ÇANAKKALE	71 MUĞLA	
YALOVA	91 IZMIR	54 KOCAELÍ	96 ANTALYA	44 ÇORUM	97 MARDIN	93 ISPARTA	70 YALOVA	
BOLU	91 SIVAS	48 KIRKLARELI	93 KIRKLARELİ	42 ERZURUM	97 ŞIRNAK	91 AMASYA	70 ANTALYA	
BALIKESİR ÇANAKKALE	90 KIRIKKALE 89 TRABZON	47 DENIZLI 45 ÇANAKKALE	93 KOCAELI 93 TRABZON	38 SINOP 37 SIVAS	97 GÜMÜŞHANE 97 BİNGÖL	90 KARABÜK 88 BURDUR	69 KOCAELİ 69 TEKİRDAĞ	
IZMIR	89 BOLU	45 İZMİR	92 MUĞLA	37 ISPARTA	96 BATMAN	87 KASTAMONU	69 BURSA	
ISTANBUL	88 ERZURUM	44 ISTANBUL	92 ADANA	36 KİLİS	96 BAYBURT	86 BALIKESİR	69 KIRKLARELİ	
EDİRNE ZONGULDAK	86 ISTANBUL 86 SAMSUN	41 BALIKESİR 40 KARABÜK	91 BURSA 91 SAMSUN	36 KÜTAHYA 33 KOCAELİ	96 ADIYAMAN 96 ORDU	85 DENİZLİ 84 KÜTAHYA	68 ÇANAKKALE 68 ISPARTA	
DÜZCE	85 ZONGULDAK	34 BARTIN	90 NEVŞEHİR	33 IZMIR	95 VAN	81 EDIRNE	68 EDIRNE	
DENIZLI	85 MALATYA	33 UŞAK	90 UŞAK	28 MANISA	95 TUNCELI	80 YALOVA	68 BOLU	
AYDIN MUĞLA	84 KAYSERİ 84 KONYA	32 ÇANKIRI 31 DÜZCE	90 EDİRNE 89 SİNOP	26 BURSA 25 KIRIKKALE	94 IĞDIR 93 K.MARAŞ	80 MUĞLA 79 ZONGULDAK	67 BİLECİK 67 BALIKESİR	
ARTVÍN	84 ANTALYA	30 AYDIN	88 BALIKESIR	25 TOKAT	93 AĞRI	76 KARAMAN	66 KAYSERI	
ANKARA	83 DENÍZLÍ	30 YALOVA	88 SAKARYA	24 DÜZCE	93 GIRESUN	76 SINOP	66 DENIZLI	
SAKARYA	83 AYDIN 83 BURSA	29 MUĞLA	88 ÇANAKKALE 87 BOLU	24 EDIRNE	93 KILIS	76 IZMIR	66 MERSIN	
UŞAK AMASYA	82 KARABÜK	27 ANKARA 27 KASTAMONU	87 MERSÍN	24 KAYSERİ 23 YALOVA	93 TRABZON 93 ÇANKIRI	75 SAMSUN 75 UŞAK	66 SAKARYA 66 AYDIN	
TRABZON	81 AFYON	27 BURDUR	85 DENIZLI	23 ÇANKIRI	92 ERZURUM	74 SIVAS	65 BURDUR	
KONYA	81 KOCAELI	26 SAKARYA	85 TEKİRDAĞ	22 KIRKLARELİ	92 RIZE	73 TRABZON	65 ADANA	
BURDUR NEVŞEHİR	81 ARTVIN 80 ADANA	26 RIZE 26 TRABZON	85 BARTIN 85 GİRESUN	21 İSTANBUL 21 DİYARBAKIR	92 HATAY 92 YOZGAT	72 ÇORUM 72 NİĞDE	65 TRABZON 65 AMASYA	
KARAMAN	80 MANISA	26 EDIRNE	84 KARABÜK	21 UŞAK	92 SINOP	72 ANKARA	65 KONYA	
BİLECİK	80 ÇANKIRI	24 SİNOP	84 RİZE	21 GAZÍANTEP	91 SİVAS	68 BARTIN	65 KARAMAN	
ÇANKIRI ISPARTA	79 MUĞLA 78 RİZE	24 KIRIKKALE 23 BİLECİK	84 AFYON 83 AYDIN	20 KARABÜK 20 SİİRT	91 MALATYA 91 ARDAHAN	68 KAYSERİ 68 ELAZIĞ	64 DÜZCE 63 SAMSUN	
KARABÜK	78 DİYARBAKIR	23 ARTVÍN	83 KONYA	20 BOLU	91 KIRIKKALE	68 KONYA	63 KARABÜK	
RIZE	78 SINOP	21 ERZÍNCAN	82 ZONGULDAK	19 MALATYA	91 ARTVÍN	68 ARTVIN	63 ARTVÍN	
BARTIN ADANA	78 BURDUR 77 TOKAT	21 AMASYA 21 KÜTAHYA	81 BILECIK 81 BURDUR	18 ŞANLIURFA 18 TUNCELÎ	91 KIRKLARELÎ 91 KIRŞEHÎR	64 MANISA 64 MERSIN	63 UŞAK 62 RİZE	
KAYSERİ	77 MERSIN	21 NEVŞEHİR	81 ORDU	18 ÇANAKKALE	90 KOCAELI	63 ERZÍNCAN	62 MANISA	
OSMANİYE	77 KASTAMONU	21 AFYON	81 SIVAS	16 TEKİRDAĞ	90 KAYSERI	63 KIRKLARELİ	62 KIRIKKALE	
ERZÍNCAN	77 ÇORUM	19 KAYSERI	81 KAYSERI	16 ELAZIĞ	89 ISTANBUL	63 AKSARAY	62 KIRŞEHİR	
ANTALYA KIRIKKALE	76 BALIKESİR 76 AMASYA	19 KONYA 19 ISPARTA	81 MANISA 80 ERZURUM	16 ESKİŞEHİR 15 ADIYAMAN	89 DİYARBAKIR 89 KÜTAHYA	59 GİRESUN 58 BAYBURT	62 NEVŞEHİR 62 ZONGULDAK	
GÜMÜŞHANE	76 UŞAK	19 MANISA	79 ARTVÍN	15 AFYON	89 AKSARAY	58 KIRIKKALE	61 KÜTAHYA	
AFYON	76 YALOVA	19 ANTALYA	78 BATMAN	15 BALIKESIR	88 KARABÜK	57 ANTALYA	61 AFYON	
MANİSA KIRŞEHİR	75 DÜZCE 75 ERZİNCAN	19 GİRESUN 18 KARAMAN	78 KIRŞEHİR 77 HATAY	15 BARTIN 15 BİNGÖL	88 ELAZIĞ 88 KONYA	54 KOCAELI 54 RIZE	60 NIĞDE 60 MALATYA	
SINOP	74 KARAMAN	18 TOKAT	76 ÇORUM	13 KARS	88 KARS	54 BOLU	60 SIVAS	
AKSARAY	74 GİRESUN	17 KIRŞEHİR	76 KÜTAHYA	12 SAKARYA	88 ISPARTA	53 GÜMÜŞHANE	60 HATAY	
GAZİANTEP GİRESUN	74 GÜMÜŞHANE 73 VAN	17 ADANA 17 OSMANİYE	75 DÜZCE 74 ISPARTA	12 DENIZLI 12 BATMAN	87 SAMSUN 87 TOKAT	53 BURSA 53 SAKARYA	60 OSMANİYE 59 ERZİNCAN	
SAMSUN	72 TUNCELI	17 GAZÍANTEP	74 HAKKARI	11 KASTAMONU	87 KASTAMONU	52 AFYON	59 SINOP	
MERSIN	72 KIRKLARELİ	17 ÇORUM	73 MALATYA	11 BURDUR	86 ANKARA	52 ERZURUM	59 ÇANKIRI	
TOKAT SİVAS	72 ÇANAKKALE 71 KIRŞEHİR	17 SAMSUN 17 ELAZIĞ	73 AMASYA 72 DİYARBAKIR	11 KONYA 10 MERSIN	86 YALOVA 86 ADANA	51 BİLECİK 50 ORDU	59 ERZURUM 57 AKSARAY	
KÜTAHYA	70 BARTIN	17 SIVAS	72 KARAMAN	9 NEVŞEHİR	85 DÜZCE	50 TUNCELÍ	57 TOKAT	
KASTAMONU	70 BAYBURT	16 MERSIN	69 TUNCELI	9 YOZGAT	84 MERSIN	49 MALATYA	56 GÜMÜŞHANE	
HATAY CORUM	70 ORDU 70 KÜTAHYA	16 AKSARAY 16 GÜMÜŞHANE	67 NIĞDE 66 KASTAMONU	9 GÜMÜŞHANE 9 SAMSUN	84 GAZÍANTEP 83 ZONGULDAK	49 HATAY 49 ADIYAMAN	56 BARTIN 55 YOZGAT	
NIĞDE	70 TEKIRDAĞ	15 NIĞDE	66 ELAZIĞ	8 K.MARAŞ	83 TEKIRDAĞ	48 DÜZCE	55 GAZIANTEP	
ELAZIĞ	69 GAZÍANTEP	14 ORDU	65 GAZIANTEP	8 OSMANIYE	81 ÇORUM	47 KILIS	54 ÇORUM	
YOZGAT	68 SAKARYA 65 BİNGÖL	13 MALATYA	64 ERZINCAN	8 AGRI	80 NIGDE	47 TOKAT 46 K.MARAŞ	54 TUNCELI	
K.MARAŞ ERZURUM	65 AKSARAY	12 HATAY 12 YOZGAT	64 AKSARAY 63 VAN	8 ERZİNCAN 7 VAN	80 ESKİŞEHİR 79 ERZİNCAN	45 OSMANİYE	54 BAYBURT 53 K.MARAS	
MALATYA	63 NIĞDE	12 K.MARAŞ	57 TOKAT	7 ZONGULDAK	79 IZMIR	44 ADANA	52 ELAZIĞ	
BAYBURT	62 K.MARAŞ	12 BAYBURT	55 K.MARAŞ	7 ARTVÍN	79 MUĞLA	43 TEKİRDAĞ	52 GIRESUN	
TUNCELÍ ORDU	60 YOZGAT 59 NEVSEHİR	12 TUNCELÍ 11 ERZURUM	55 OSMANİYE 49 KARS	7 BİTLİS 6 KARAMAN	77 BURSA 77 SAKARYA	43 İSTANBUL 41 CANKIRI	51 KİLİS 49 KASTAMONU	
KİLİS	48 OSMANİYE	11 KİLİS	41 IĞDIR	6 KIRŞEHİR	76 KARAMAN	40 KARS	48 ARDAHAN	
ADIYAMAN	46 ARDAHAN	10 ARDAHAN	31 GÜMÜŞHANE	6 AYDIN	73 BARTIN	39 YOZGAT	45 ORDU	
BİNGÖL BATMAN	46 SIIRT 46 BATMAN	10 KARS 10 SANLIURFA	31 ŞANLIURFA 29 KIRIKKALE	6 MARDÍN 5 NÍĞDE	70 NEVŞEHİR 70 BİLECİK	37 BİNGÖL 37 ARDAHAN	45 KARS 43 ADIYAMAN	
ŞANLIURFA	42 HAKKARİ	9 IĞDIR	28 BAYBURT	5 ARDAHAN	67 BOLU	35 VAN	42 IĞDIR	
SIIRT	41 HATAY	9 DİYARBAKIR	27 ÇANKIRI	4 AKSARAY	66 BALIKESİR	35 GAZÍANTEP	42 BATMAN	
KARS BİTLİS	40 IĞDIR 40 KİLİS	9 SİİRT 9 ADIYAMAN	25 BİNGÖL 24 YOZGAT	4 ŞIRNAK 4 ANTALYA	65 UŞAK 56 OSMANİYE	32 IĞDIR 27 SİİRT	41 DİYARBAKIR 37 BİTLİS	
ARDAHAN	39 BILECIK	9 BATMAN	23 ARDAHAN	4 HATAY	55 AMASYA	26 DİYARBAKIR	36 BİNGÖL	
IĞDIR	37 ADIYAMAN	9 MARDÍN	21 AĞRI	3 IĞDIR	55 AFYON	24 BATMAN	35 ŞANLIURFA	
ŞIRNAK AĞRI	36 BITLIS 34 KARS	8 BİNGÖL 7 SIRNAK	17 KİLİS 17 ADIYAMAN	2 MUŞ 2 RİZE	54 BURDUR 53 AYDIN	23 AĞRI 18 BİTLİS	32 AĞRI 32 MARDİN	
DİYARBAKIR	29 MUŞ	7 BITLIS	14 MARDÍN	2 MUĞLA	51 ANTALYA	18 MARDÍN	28 VAN	
VAN	27 AĞRI	6 VAN	3 BITLIS	1 TRABZON	44 MANISA	15 MUŞ	24 HAKKARİ	
HAKKARİ	17 ŞANLIURFA	6 HAKKARİ 2 MUŞ	3 ŞIRNAK 2 MUŞ	1 GİRESUN 1 ORDU	44 DENİZLİ 25 ÇANAKKALE	12 ŞANLIURFA 0 ŞIRNAK	22 SİİRT 19 MUŞ	
MARDÍN	17 ŞIRNAK							

EK-3 Nesnel Verilerle İller

Yaşam Kalitesi

	_	_		_	_	_	_	_
						· 5		
						ve etkinlik endeksi		
		1100				E .		
		ksi			- 20	善		
		эри	70	500	黄	菜		
		<u>—</u>	英	- KSi	endeksi	9		
		dilg.	uii u	Эрг	善	<u>\$</u>		
		Erkek Eşitliği Endeks	Dogal Varliklar Endeksi	kalitesi endeksi	ve güvenlik	canlilik	100	
		*	골 골	ijes	96		nat	ab
		프	\a_a	<u>a</u>	8	Ekonomik	Kültür/Sanal	Fiziki altyapı
	E	두	ga	76	ayiş	ouc	tū.	**
	<u>x</u>	Kadın	Õ	Çevre	Asayiş	Ä	20	Fiz
ANTALYA	100 ANKARA	99 MUĞLA	94 TUNCELI	85 MUŞ	100 ANTALYA	62 ISTANBUL	69 MUĞLA	85
MARDIN	96 ESKİŞEHİR	82 IZMIR	81 GÜMÜŞHANE	83 HAKKARİ	99 KOCAELI	55 ANKARA	66 ISTANBUL	79
ADIYAMAN	92 ISTANBUL	81 ANTALYA	71 GIRESUN	83 ŞANLIURFA	98 TEKIRDAĞ	53 ESKİŞEHİR	59 BALIKESIR	75
KARAMAN ŞANLIURFA	92 İZMİR 91 MUĞLA	81 ÇANAKKALE 73 MERSÎN	58 ARTVIN 58 BAYBURT	82 BITLIS 80 SIIRT	97 İSTANBUL 96 MUĞLA	52 IZMIR 52 YALOVA	56 İZMİR 47 ÇANAKKALE	70 68
VAN	90 YALOVA	72 KÜTAHYA	55 ARDAHAN	79 MARDIN	93 ANKARA	49 ANTALYA	44 ANTALYA	66
IZMIR	89 ANTALYA	71 KONYA	52 BİNGÖL	77 ŞIRNAK	91 YALOVA	44 KIRKLARELİ	42 KOCAELÍ	64
ŞIRNAK	88 KOCAELÍ	68 KARABÜK	51 MUŞ	77 GÜMÜŞHANE	90 ÇANAKKALE	42 KOCAELI	38 MERSÍN	63
HAKKARİ	88 TEKİRDAĞ	67 BURSA	49 MARDIN	77 BİNGÖL	88 DENIZLI	41 TRABZON	37 ADANA	59
DİYARBAKIR	87 BURSA	67 BALIKESIR	48 ORDU	76 BATMAN	87 KARAMAN	41 MUĞLA	37 ZONGULDAK	59
KILIS MERSIN	87 KIRKLARELÎ 83 ÇANAKKALE	67 BOLU 67 KASTAMONU	48 ERZURUM 47 ESKİŞEHİR	76 BAYBURT 75 ADIYAMAN	86 KIRKLARELÎ 85 ÎZMÎR	41 ADANA 40 BURSA	36 AYDIN 36 SAMSUN	58 58
OSMANİYE	82 ISPARTA	66 YALOVA	47 AĞRI	75 ORDU	84 ESKİŞEHİR	40 SAMSUN	33 BURSA	57
BATMAN	82 EDIRNE	65 SINOP	47 KARS	75 VAN	81 AYDIN	40 NEVŞEHİR	33 TEKIRDAĞ	56
MALATYA	82 BOLU	62 ANKARA	46 KIRKLARELI	75 TUNCELI	80 EDIRNE	39 UŞAK	28 MANISA	55
SIIRT	82 BILECIK	62 ADANA	44 RIZE	74 IĞDIR	80 BİLECİK	38 EDIRNE	26 KIRKLARELİ	55
AYDIN	81 BALIKESİR	60 ISTANBUL	44 ELAZIG	74 K.MARAŞ	79 BOLU	36 SINOP	25 BILECIK	54
NIĞDE	81 KAYSERI 81 DENIZLI	60 BARTIN	43 KILIS 43 KONYA	74 AĞRI	76 BURSA	35 BALIKESIR	25 HATAY	52 52
UŞAK AKSARAY	80 MERSIN	59 BURDUR 59 DENIZLI	42 ADIYAMAN	73 GİRESUN 73 KİLİS	76 MERSIN 76 BURDUR	35 SAKARYA 34 ÇANAKKALE	24 ANKARA 24 YALOVA	50
ISPARTA	79 SAKARYA	57 ZONGULDAK	42 DİYARBAKIR	73 TRABZON	75 SAKARYA	34 BOLU	24 ESKİŞEHİR	49
HATAY	79 AYDIN	57 BİLECİK	41 OSMANİYE	73 ÇANKIRI	75 ZONGULDAK	34 MERSIN	23 BURDUR	49
ELAZIĞ	78 BURDUR	56 ARTVÍN	41 ŞANLIURFA	72 ERZURUM	74 KAYSERİ	33 DENIZLI	23 EDÍRNE	47
DENIZLI	76 ADANA	55 OSMANIYE	40 SINOP	72 RIZE	73 DÜZCE	32 TEKİRDAĞ	22 DENIZLI	47
BURDUR	76 TRABZON	55 HATAY	39 TOKAT	72 HATAY	72 RIZE	32 BARTIN	21 ISPARTA	47
TUNCELÍ ADANA	76 AMASYA 76 KONYA	55 DÜZCE 54 MANISA	39 ÇORUM 38 IĞDIR	72 YOZGAT 72 SINOP	72 BALIKESİR 72 ARTVİN	31 GİRESUN 31 KARABÜK	21 SAKARYA 21 RİZE	46 45
MUĞLA	76 KARAMAN	53 KOCAELÍ	37 ÇANAKKALE	72 SIVAS	68 KONYA	31 RIZE	21 UŞAK	44
CANAKKALE	74 DÜZCE	53 ISPARTA	37 UŞAK	72 MALATYA	68 UŞAK	30 AFYON	20 KONYA	43
KONYA	73 SAMSUN	51 TOKAT	37 HAKKARI	71 ARDAHAN	68 KARABÜK	30 AYDIN	20 KAYSERI	43
KIRŞEHİR	73 KARABÜK	51 KIRKLARELI	37 BURDUR	71 KIRIKKALE	68 NEVŞEHİR	30 KONYA	20 KÜTAHYA	43
MUŞ	72 ARTVÍN	51 ESKİŞEHİR	36 KIRŞEHİR	71 ARTVIN	68 ISPARTA	30 ZONGULDAK	19 ARTVÍN	43
GAZÍANTEP NEVŞEHİR	70 UŞAK 70 RİZE	50 AYDIN 50 SAKARYA	35 NEVŞEHİR 34 ADANA	71 KIRKLARELÎ 70 KIRŞEHÎR	64 HATAY 64 AFYON	29 BİLECİK 29 BURDUR	18 TRABZON 18 AMASYA	42 42
K.MARAŞ	70 MANISA	50 SAMSUN	33 ERZÍNCAN	70 KOCAELÍ	63 ADANA	29 ORDU	18 ERZÍNCAN	41
KIRIKKALE	67 KIRIKKALE	49 RIZE	32 KAYSERİ	70 KAYSERİ	63 ORDU	29 SIVAS	16 GAZÍANTEP	41
MANISA	65 KIRŞEHİR	49 AMASYA	32 BURSA	70 ISTANBUL	63 AMASYA	28 KAYSERI	16 AFYON	41
ANKARA	65 NEVŞEHİR	49 K.MARAŞ	30 ZONGULDAK	70 DİYARBAKIR	59 SAMSUN	28 MANISA	16 BARTIN	41
KAYSERI	63 ZONGULDAK	49 UŞAK	30 MANISA	70 KÜTAHYA	58 MANISA	28 ERZURUM	15 SINOP	40
YOZGAT	63 KÜTAHYA 61 AFYON	48 AFYON	29 MALATYA	69 AKSARAY 69 KARABÜK	58 TRABZON	28 ARTVIN 27 BATMAN	15 KARAMAN	38 38
ESKİŞEHİR SİVAS	61 NIĞDE	47 TRABZON 46 DİYARBAKIR	29 YOZGAT 27 KARAMAN	69 ELAZIĞ	57 AKSARAY 54 ÇORUM	27 KIRŞEHİR	15 ELAZIĞ 15 SİVAS	38
AFYON	59 MALATYA	46 GAZIANTEP	26 TRABZON	69 KONYA	54 NIĞDE	26 HATAY	15 DÜZCE	36
ERZURUM	58 SIVAS	46 GIRESUN	26 KASTAMONU	69 KARS	54 GİRESUN	25 ÇORUM	13 MALATYA	36
KIRKLARELI	57 HATAY	46 ÇORUM	25 IZMIR	69 ISPARTA	53 KASTAMONU	24 KÜTAHYA	12 KIRIKKALE	36
BINGÖL	57 OSMANIYE	44 ŞIRNAK	25 SAMSUN	69 SAMSUN	53 ÇANKIRI	24 DÜZCE	12 KARABÜK	35
BALIKESİR BİLECİK	56 ERZİNCAN 54 SİNOP	44 ORDU 44 SIIRT	25 SİİRT 25 AKSARAY	68 TOKAT 68 KASTAMONU	53 ERZÍNCAN 52 BARTIN	24 ISPARTA 24 HAKKARI	12 NEVŞEHİR 11 ERZURUM	35 34
ERZÍNCAN	54 ÇANKIRI	42 BİNGÖL	23 ŞIRNAK	68 ANKARA	52 KIRŞEHİR	24 MALATYA	11 K.MARAŞ	34
KARS	54 ERZURUM	41 GÜMÜŞHANE	22 HATAY	68 YALOVA	51 K.MARAŞ	24 AMASYA	11 GİRESUN	32
IĞDIR	54 AKSARAY	40 EDÍRNE	21 SIVAS	67 ADANA	50 BAYBURT	24 DİYARBAKIR	10 BOLU	32
AĞRI	52 TOKAT	40 TUNCELI	21 MERSIN	67 DÜZCE	50 KÜTAHYA	24 KARAMAN	9 BATMAN	32
BURSA	50 GÜMÜŞHANE	40 ŞANLIURFA	21 GAZIANTEP	66 MERSIN	49 MALATYA	23 TUNCELI	9 KASTAMONU	32
EDİRNE ÇORUM	49 BARTIN 48 YOZGAT	40 YOZGAT 39 TEKİRDAĞ	20 DENİZLİ 20 ANKARA	66 GAZÍANTEP 66 ZONGULDAK	49 OSMANİYE 49 GAZİANTEP	23 NIĞDE 23 KASTAMONU	9 KARS 9 VAN	32
CANKIRI	48 GAZÍANTEP	39 KAYSERI	20 YALOVA	66 TEKIRDAĞ	48 SINOP	22 ELAZIĞ	8 DİYARBAKIR	30
BITLIS	48 ÇORUM	38 ÇANKIRI	20 BILECIK	66 ÇORUM	47 TOKAT	22 GAZIANTEP	8 NIĞDE	30
ISTANBUL	45 TUNCELI	36 SÍVAS	19 AFYON	66 NIĞDE	47 KIRIKKALE	21 ERZİNCAN	8 OSMANİYE	29
TOKAT	45 BAYBURT	36 ADIYAMAN	17 KARABÜK	65 ESKİŞEHİR	46 GÜMÜŞHANE	21 AKSARAY	8 TOKAT	29
TEKIRDAĞ	42 K.MARAŞ	36 BITLIS	17 AMASYA 16 SAKARYA	65 ERZÍNCAN 65 IZMÍR	45 ELAZIĞ	21 VAN	7 KIRŞEHİR	29
KASTAMONU ZONGULDAK	40 ELAZIĞ 40 GİRESUN	36 MARDÍN 36 KARAMAN	16 BITLIS	65 MUĞLA	44 SIVAS 43 YOZGAT	21 TOKAT 19 K.MARAŞ	7 ORDU 7 KILIS	28 25
GÜMÜŞHANE	39 KILIS	35 BATMAN	15 BALIKESIR	64 BURSA	43 TUNCELI	18 OSMANİYE	7 ADIYAMAN	23
KÜTAHYA	39 KASTAMONU	32 HAKKARİ	14 K.MARAŞ	64 SAKARYA	41 ERZURUM	17 KARS	6 ŞANLIURFA	23
KARABÜK	39 ARDAHAN	31 ELAZIĞ	13 BATMAN	64 KARAMAN	40 KİLİS	17 IĞDIR	6 MARDIN	23
AMASYA	38 ORDU	31 MALATYA	12 KIRIKKALE	63 BARTIN	39 ARDAHAN	16 GÜMÜŞHANE	6 SIIRT	22
ARDAHAN	37 KARS	31 AKSARAY	12 ÇANKIRI	62 NEVŞEHİR	37 IĞDIR	15 ŞANLIURFA	6 AKSARAY	21
BARTIN YALOVA	37 ADIYAMAN 34 IĞDIR	26 NEVŞEHİR 19 KİLİS	11 KÜTAHYA 11 BARTIN	62 BILECIK 62 BOLU	37 ADIYAMAN 35 KARS	14 KIRIKKALE 14 BAYBURT	5 ÇORUM 5 BİTLİS	21
GIRESUN	33 BATMAN	15 NIĞDE	10 ISPARTA	62 BALIKESİR	35 DİYARBAKIR	13 ÇANKIRI	4 TUNCELI	21
BAYBURT	31 DİYARBAKIR	14 KIRIKKALE	10 VAN	61 UŞAK	32 ŞANLIURFA	13 BİNGÖL	4 YOZGAT	16
KOCAELI	30 BITLIS	13 ERZÍNCAN	9 AYDIN	61 OSMANİYE	27 BITLIS	12 YOZGAT	4 BÍNGÖL	14
SINOP	30 BİNGÖL	11 KARS	9 EDİRNE	61 AMASYA	26 VAN	11 ARDAHAN	4 ÇANKIRI	12
BOLU	29 ŞANLIURFA	11 KIRŞEHİR	8 BOLU	60 AFYON	24 BİNGÖL	10 AĞRI	3 ARDAHAN	12
SAKARYA DÜZCE	27 AĞRI 27 MARDİN	11 MUŞ 11 ERZURUM	8 DÜZCE 7 KOCAELÎ	58 BURDUR 57 AYDIN	23 HAKKARİ 18 SİİRT	10 KİLİS 10 ADIYAMAN	2 AĞRI 2 BAYBURT	12 11
SAMSUN	26 VAN	10 ARDAHAN	4 NIĞDE	54 ANTALYA	18 MARDÍN	9 MARDÍN	2 MUŞ	11
ARTVÍN	20 HAKKARI	9 VAN	4 ANTALYA	52 MANISA	15 AĞRI	8 BITLIS	1 GÜMÜŞHANE	10
ORDU	8 SIIRT	6 BAYBURT	4 ISTANBUL	51 DENIZLI	12 BATMAN	6 ŞIRNAK	1 ŞIRNAK	9
TRABZON	4 MUŞ	4 AĞRI	3 TEKIRDAĞ	50 ÇANAKKALE	0 MUŞ	6 MUŞ	1 IĞDIR	9
RİZE	0 ŞIRNAK	1 IĞDIR	0 MUĞLA	34 EDÍRNE	0 ŞIRNAK	3 SIIRT	1 HAKKARİ	6

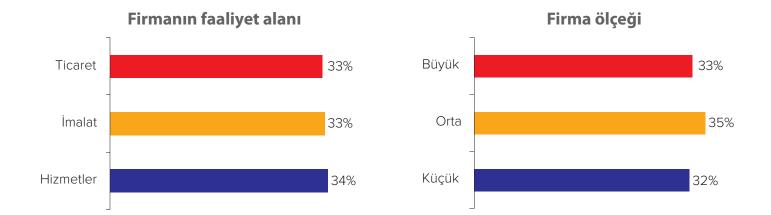
EK-4 NUTS2 Düzeyinde İllerin Seçimi

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (NUTS)

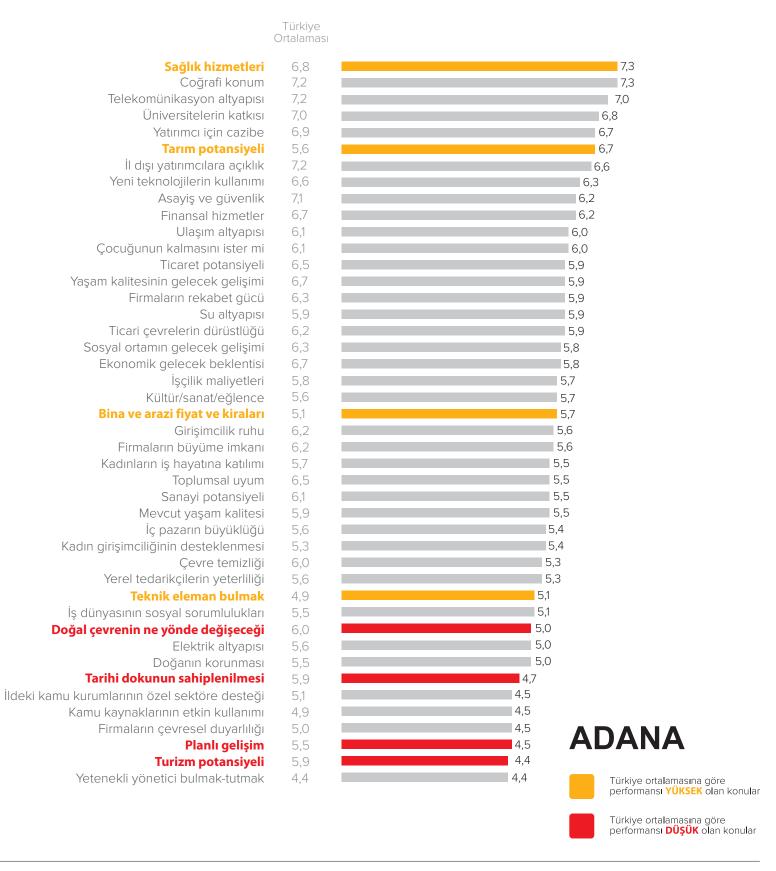
1. Düzey Level 1	2. Düzey Level 2	3. Düzey Level 3	1. Düzey Level 1	2. Düzey Level 2	3. Düzey Level 3
	300000000000000000000000000000000000000	1			1
TR Türkiye - Turke	Y	T	1	l'	
TR1 İstanbul	TR10 (İstanbul)	TR100 İstanbul	TR8 Batı Karadeniz Weast Black Sea	TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	TR811 Zonguldak
West Marmara	TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	TR211 Tekirdağ TR212 Edirne TR213 Kırklareli		TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	TR812 Karabük TR813 Bartın TR821 Kastamonu TR822 Çankırı
	TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	TR221 Balıkesir TR222 Çanakkale		TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	TR823 Sinop TR831 Samsun
TR3 Ege Aegean	TR31 (İzmir)	TR310 İzmir		60° 400000 %-2000000-4000	TR832 Tokat TR833 Çorum TR834 Amasya
	TR32 (Aydın, Denizli, Muğla) TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	TR321 Aydın TR322 Denizli TR323 Muğla TR331 Manisa TR332 Afyonkarahisar	TR9 Doğu Karadeniz East Black Sea	TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	TR901 Trabzon TR902 Ordu TR903 Giresun TR904 Rize TR905 Artvin
TR4 Doğu Marmara		TR333 Kütahya TR334 Uşak	TRA Kuzeydoğu Anadolu Northeast Anatolia	TRA1 (Erzurum, Erzincan,	TR906 Gümüşhane
East Marmara	TR41 (Bursa,Eskişehir, Bilecik)	TR411 Bursa TR412 Eskişehir TR413 Bilecik		Bayburt) TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır,	TRA11 Erzurum TRA12 Erzincan TRA13 Bayburt
	TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	TR421 Kocaeli TR422 Sakarya TR423 Düzce		Ardahan)	TRA21 Ağrı TRA22 Kars TRA23 Iğdır TRA24 Ardahan
TR5 Batı Anadolu West Anatolia	TR51 (Ankara)	TR424 Bolu TR425 Yalova TR510 Ankara	TRB Ortadoğu Anadolu Centraleast Anatolia	TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	TRB11 Malatya TRB12 Elazığ TRB13 Bingöl
	TR52 (Konya, Karaman)	TR521 Konya TR522 Karaman		TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	TRB14 Tunceli TRB21 Van
TR6 Akdeniz Mediterranean	TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	TR611 Antalya TR612 Isparta	TRC Güneydoğu Anadolu		TRB22 Muş TRB23 Bitlis TRB24 Hakkari
	TR62 (Adana, Mersin)	TR613 Burdur TR621 Adana	Southeast Anatolia	TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	TRC11 Gaziantep TRC12 Adıyaman
	TR63 (Hatay, Kahramanmaraş Osmaniye)	TR622 Mersin TR631 Hatay TR632 Kahramanmaraş TR633 Osmaniye		TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) TRC3 (Mardin, Batman,	TRC13 Kilis TRC21 Şanlıurfa TRC22 Diyarbakır
TR7 Orta Anadolu Central Anatolia	TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	TR711 Kırıkkale TR712 Aksaray TR713 Niğde TR714 Nevşehir TR715 Kırşehir		Şırnak, Siirt)	TRC31 Mardin TRC32 Batman TRC33 Şırnak TRC34 Siirt
	TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	TR715 Kirşenir TR721 Kayseri TR722 Sivas TR723 Yozgat	Toplam - Total 12	2	5 4

EK-5 Örneklemin İllere ve Firmalara Göre Dağılımı

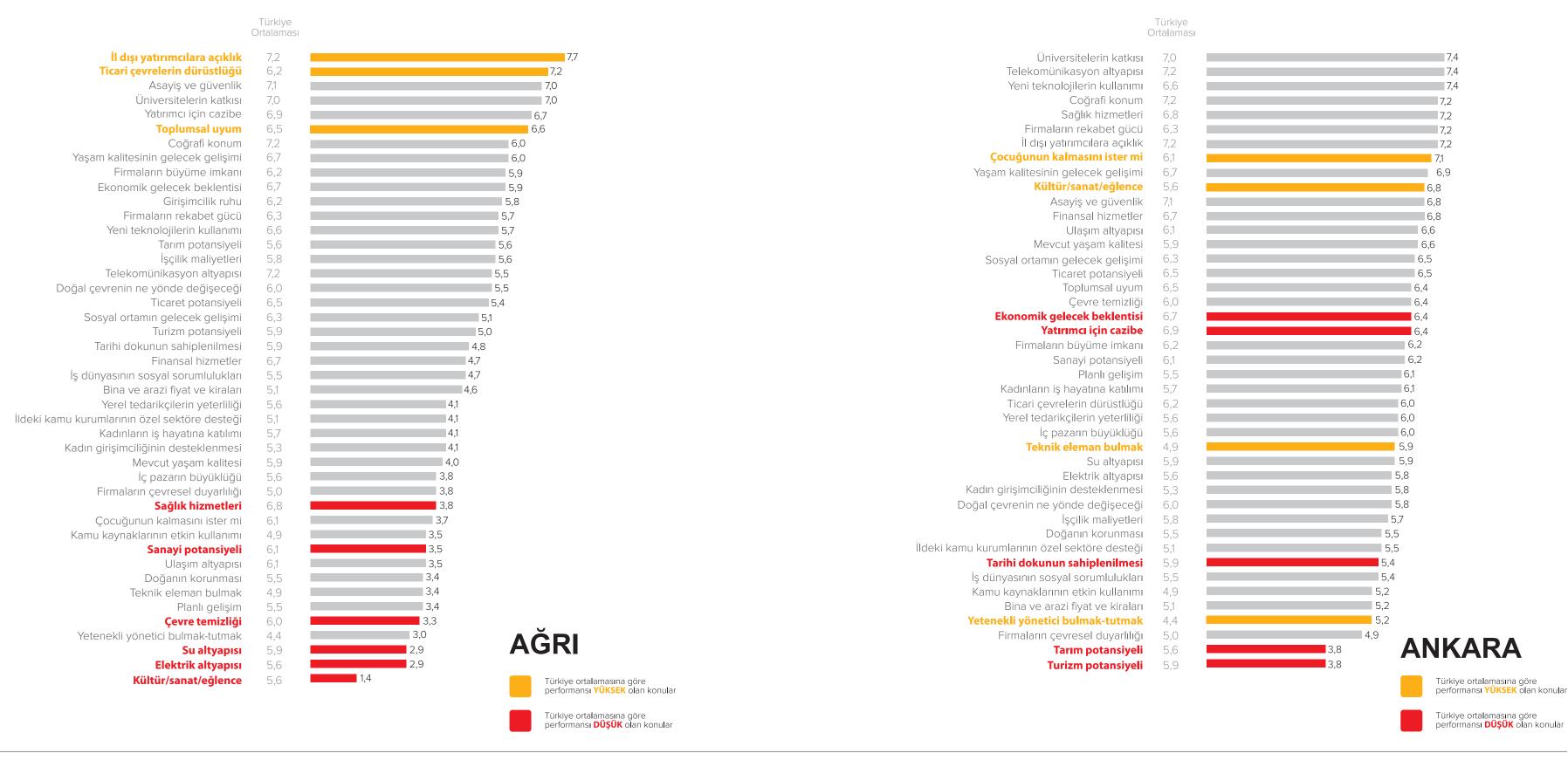
Düzey	Düzey	Düzey			Toplam		Kır	Anket
Sıra No	Merkezi 1	Merkezi 2	Seçilen İller	Statü	Nüfus	Kent Nüfus	Nüfus	sayısı
1	İstanbul	İstanbul Alt B.	İSTANBUL	B.ŞEHİR	10.018.735	9.085.599	933.136	219
2	Batı Anadolu	Ankara Alt B.	ANKARA	B.ŞEHİR	4.007.860	3.540.522	467.338	100
3	Ege	İzmir Alt B.	İZMİR	B.ŞEHİR	3.370.866	2.732.669	638.197	125
4	Doğu Marmara	Bursa Alt B.	BURSA	B.ŞEHİR	2.125.140	1.630.940	494.200	100
4	Doğu Marmara	Bursa Alt B.	ESKİŞEHİR	B.ŞEHİR	706.009	557.028	148.981	104
5	Doğu Marmara	Kocaeli Alt B.	KOCAELİ	B.ŞEHİR	1.206.085	722.905	483.180	102
5	Doğu Marmara	Kocaeli Alt B.	SAKARYA	B.ŞEHİR	756.168	459.824	296.344	102
6	Batı Marmara	Tekirdağ Alt B.	KIRKLARELİ		623.591	395.377	228.214	102
7	Akdeniz	Adana Alt B.	ADANA	B.ŞEHİR	1.849.478	1.397.853	451.625	121
7	Akdeniz	Adana Alt B.	MERSİN	B.ŞEHİR	1.651.400	999.220	652.180	103
8	Ege	Aydın Alt B.	DENİZLİ		850.029	413.914	436.115	100
9	Akdeniz	Antalya Alt B.	ANTALYA	B.ŞEHİR	1.719.751	936.330	783.421	100
10	Batı Marmara	Balıkesir Alt B.	BALIKESİR		1.076.347	577.595	498.752	131
11	Batı Karadeniz	Zonguldak Alt B.	ZONGULDAK		615.599	250.282	365.317	100
12	Ege	Manisa Alt B.	MANİSA		1.260.169	714.760	545.409	100
13	Batı Anadolu	Konya Alt B.	KONYA	B.ŞEHİR	2.192.166	1.294.817	897.349	105
14	Güneydoğu Anadolu	Gaziantep Alt B.	GAZİANTEP	B.ŞEHİR	1.285.249	1.009.126	276.123	102
15	Akdeniz	Hatay Alt B.	HATAY		1.253.726	581.341	672.385	100
16	Orta Anadolu	Kayseri Alt B.	KAYSERİ	B.ŞEHİR	1.060.432	732.354	328.078	100
17	Orta Anadolu	Kırıkkale Alt B.	NEVŞEHİR		309.914	136.523	173.391	100
18	Batı Karadeniz	Samsun Alt B.	SAMSUN	B.ŞEHİR	1.209.137	635.254	573.883	120
19	Doğu Karadeniz	Trabzon Alt B.	TRABZON		975.137	478.954	496.183	125
20	Ortadoğu Anadolu	Malatya Alt B.	MALATYA		853.658	499.713	353.945	101
21	Batı Karadeniz	Kastamonu Alt B.	KASTAMONU		375.476	174.020	201.456	104
22	Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum Alt B.	ERZURUM	B.ŞEHİR	937.389	560.551	376.838	100
23	Güneydoğu Anadolu	Şanlıurfa Alt B.	DİYARBAKIR	B.ŞEHİR	1.362.708	817.692	545.016	100
24	Güneydoğu Anadolu	Mardin Alt B.	MARDÍN		705.098	391.249	313.849	100
25	Kuzeydoğu Anadolu	Ağrı Alt B.	AĞRI		528.744	252.309	276.435	101
26	Ortadoğu Anadolu	Van Alt B.	VAN		877.524	446.976	430.548	100
	TOPLAM				45.763.585	32.425.697	13.337.888	3165

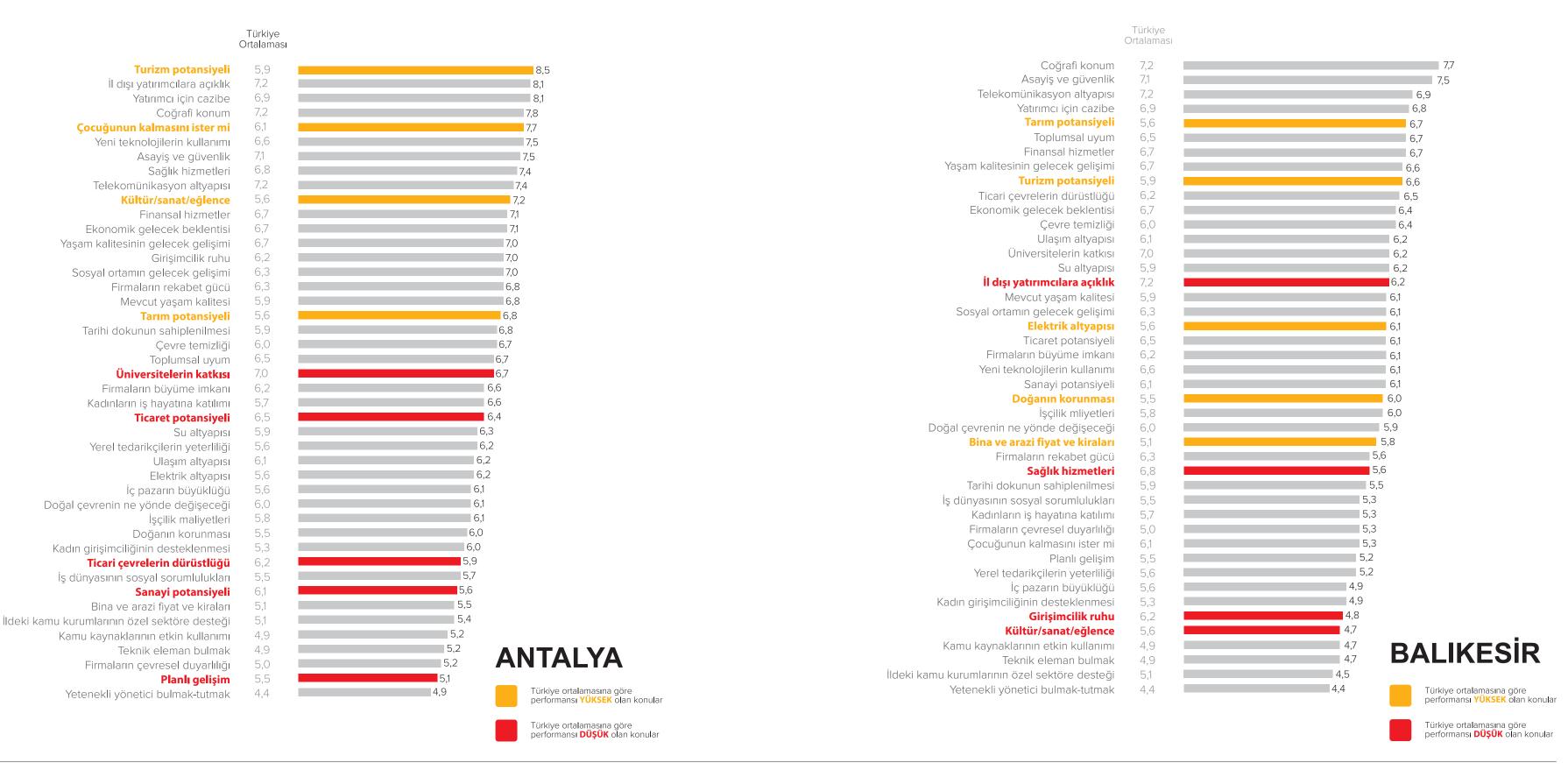
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

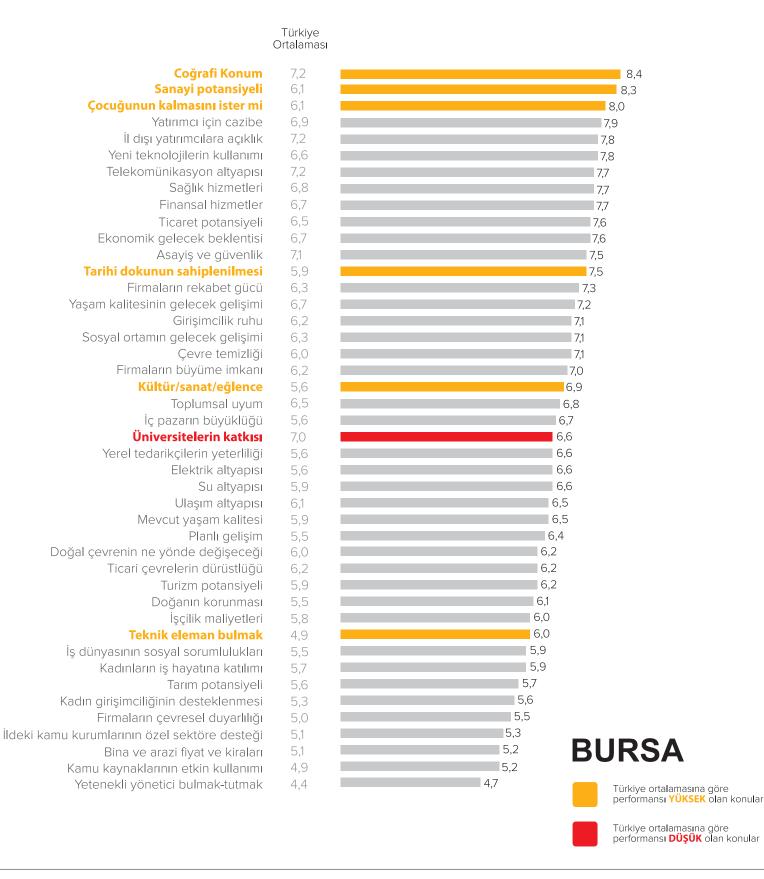
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

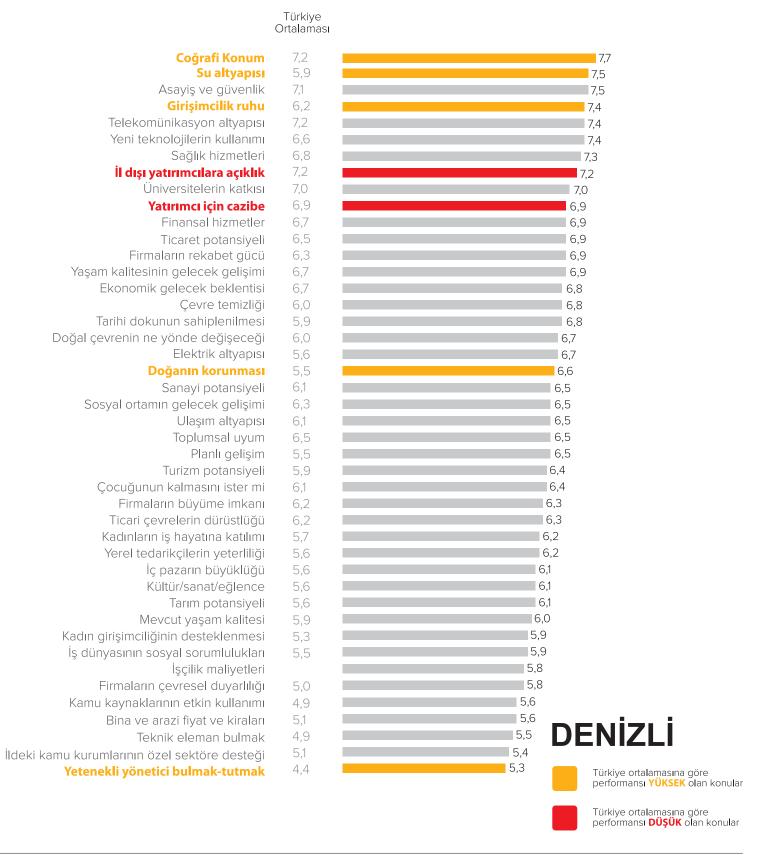

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

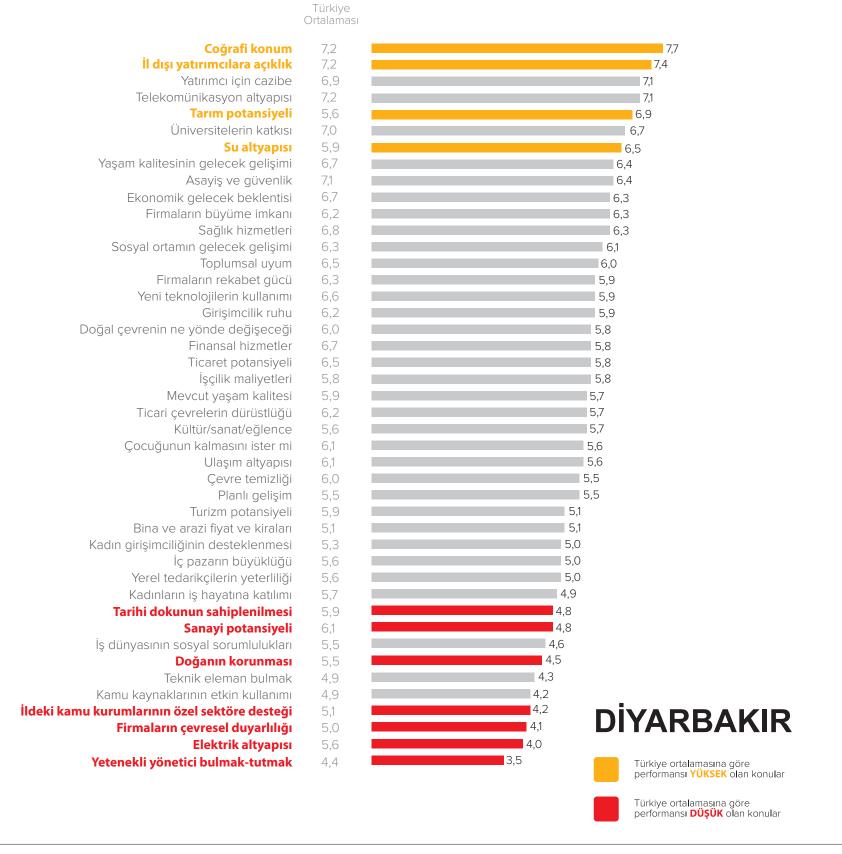

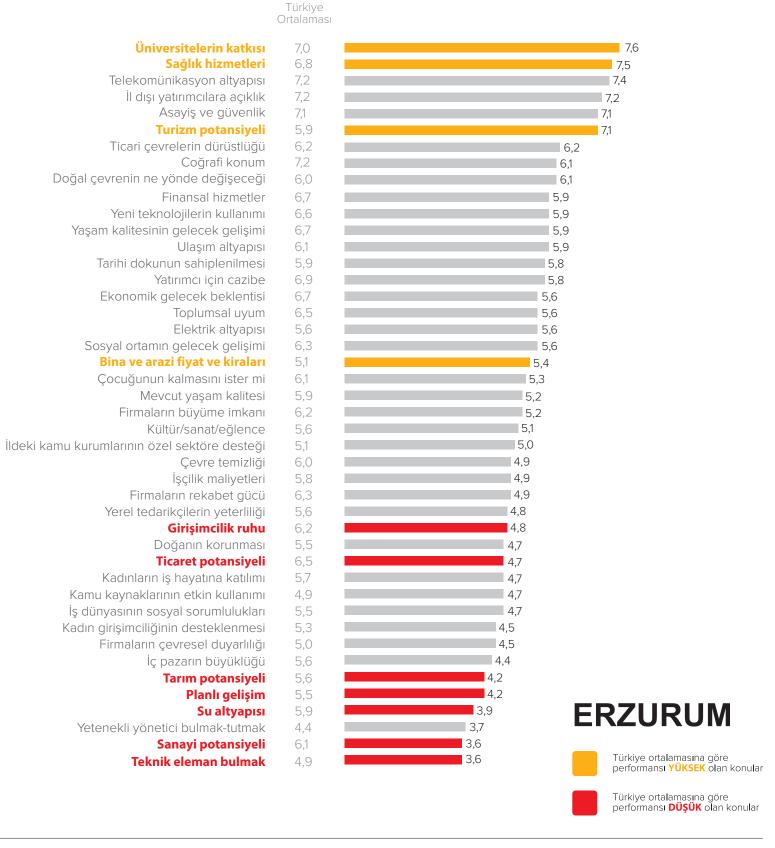
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

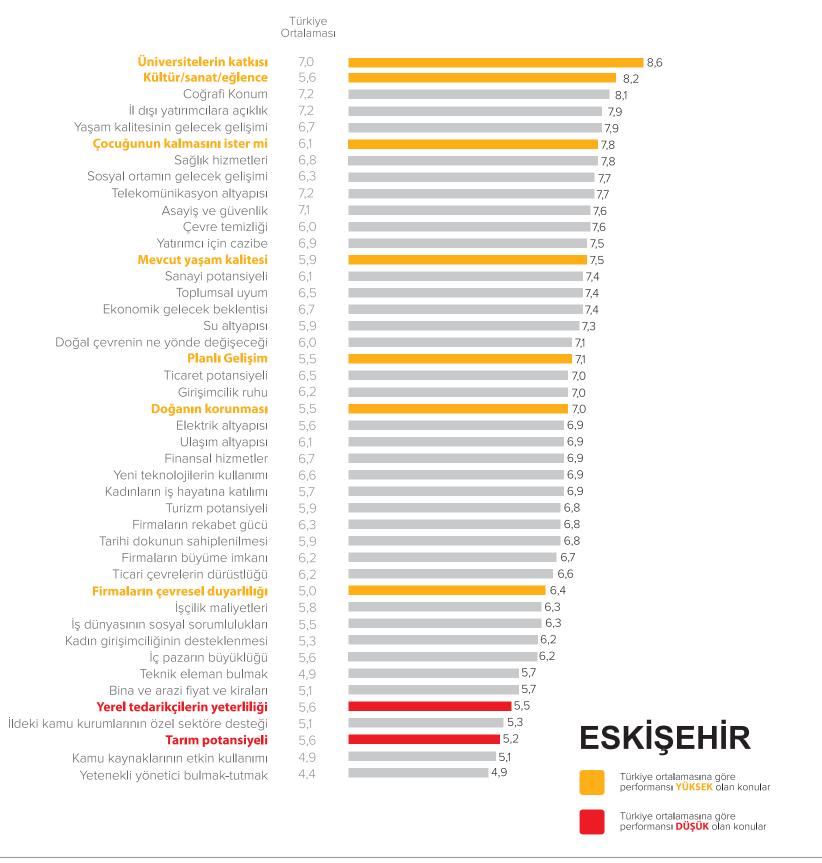

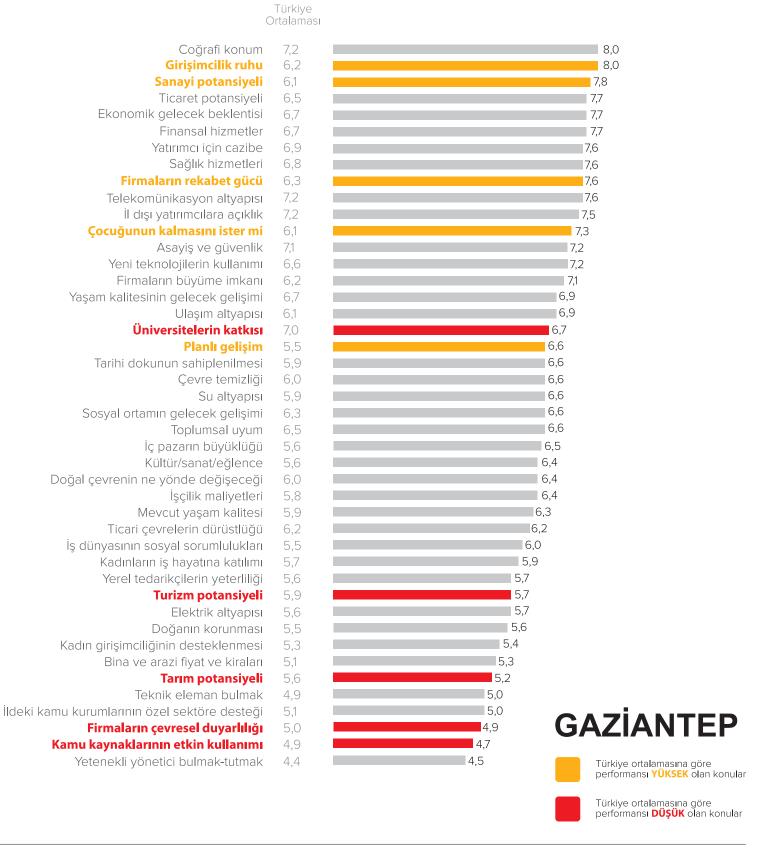
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

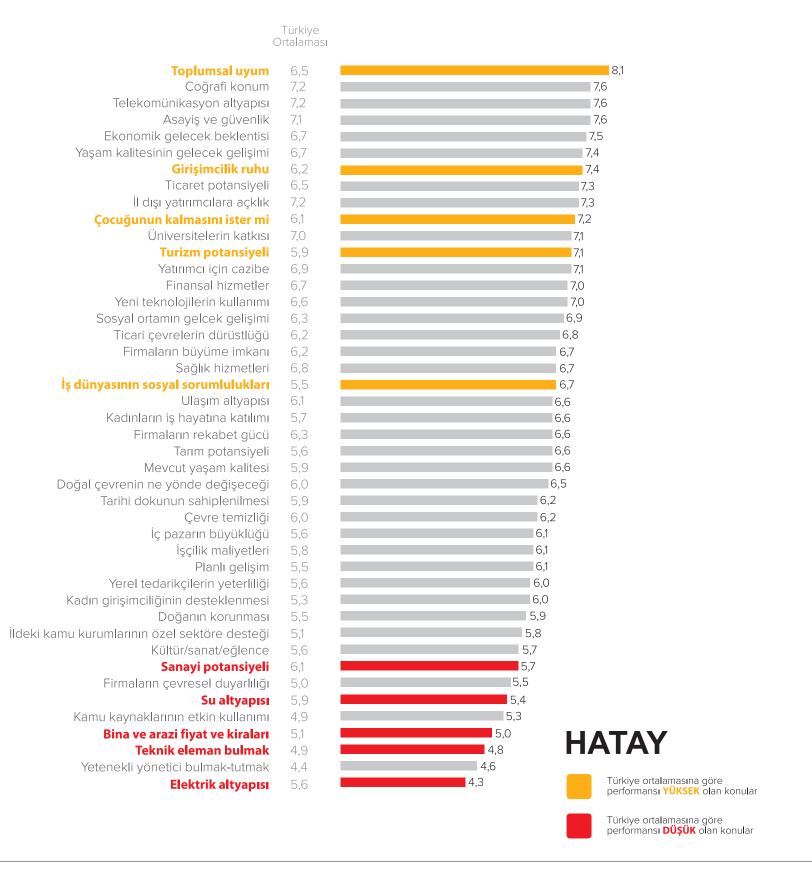

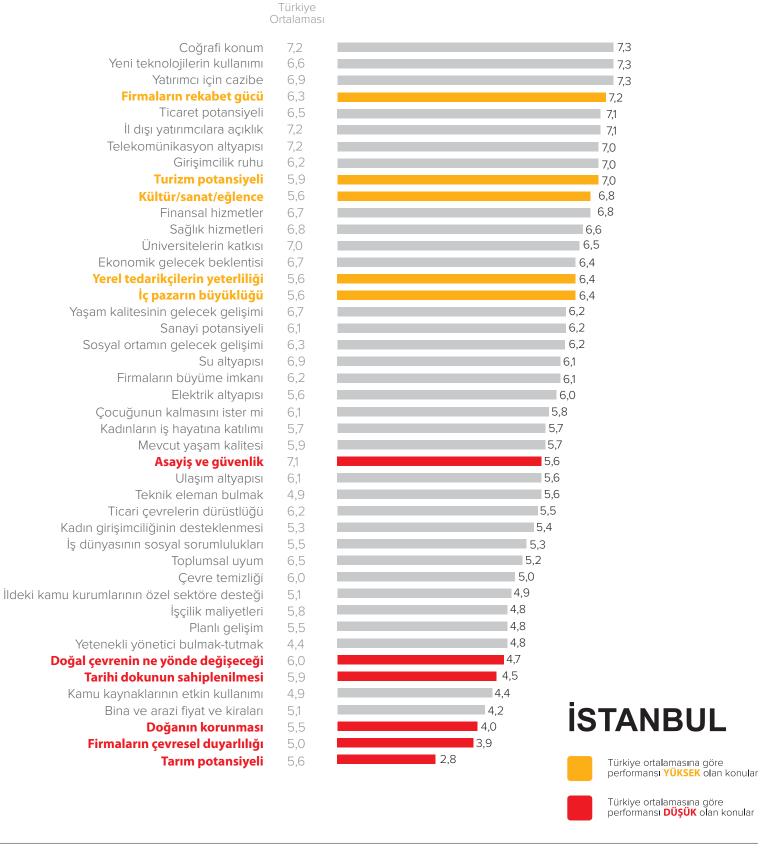
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

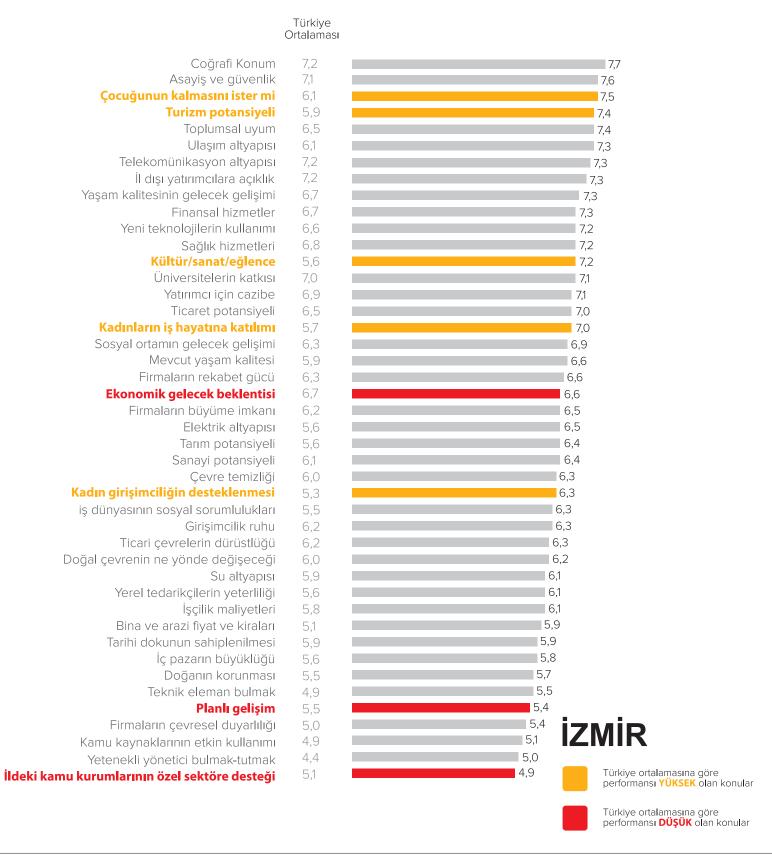

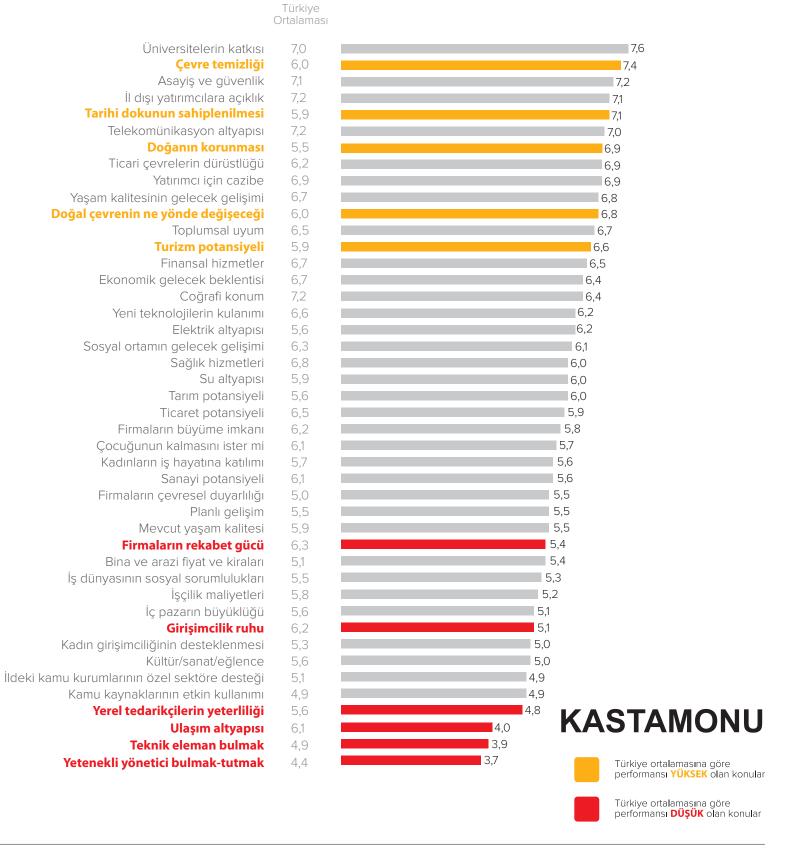
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

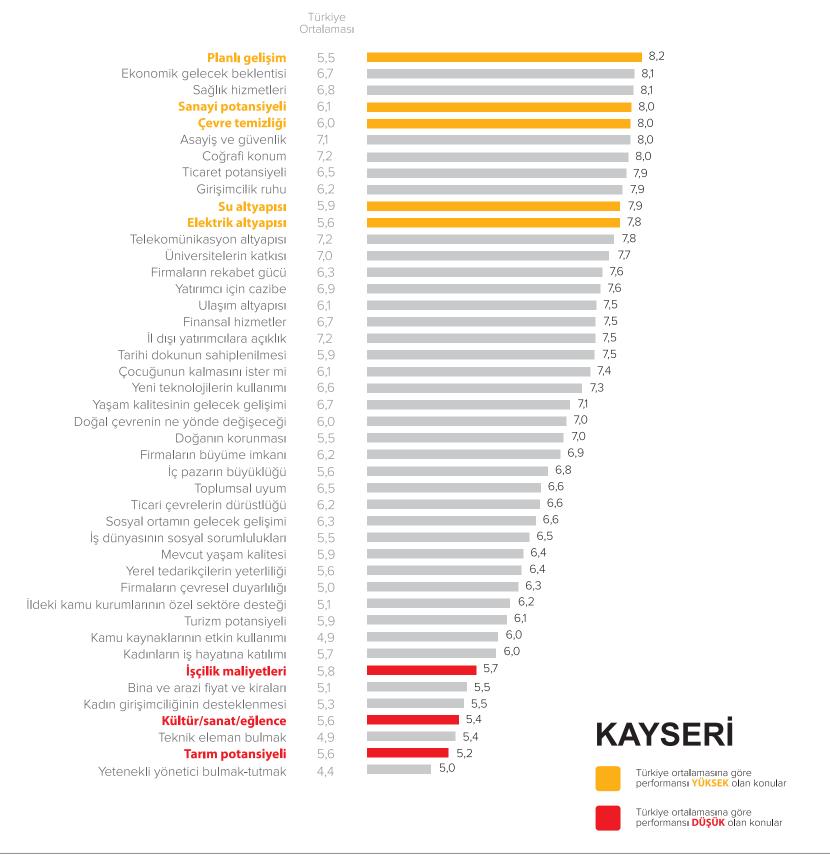

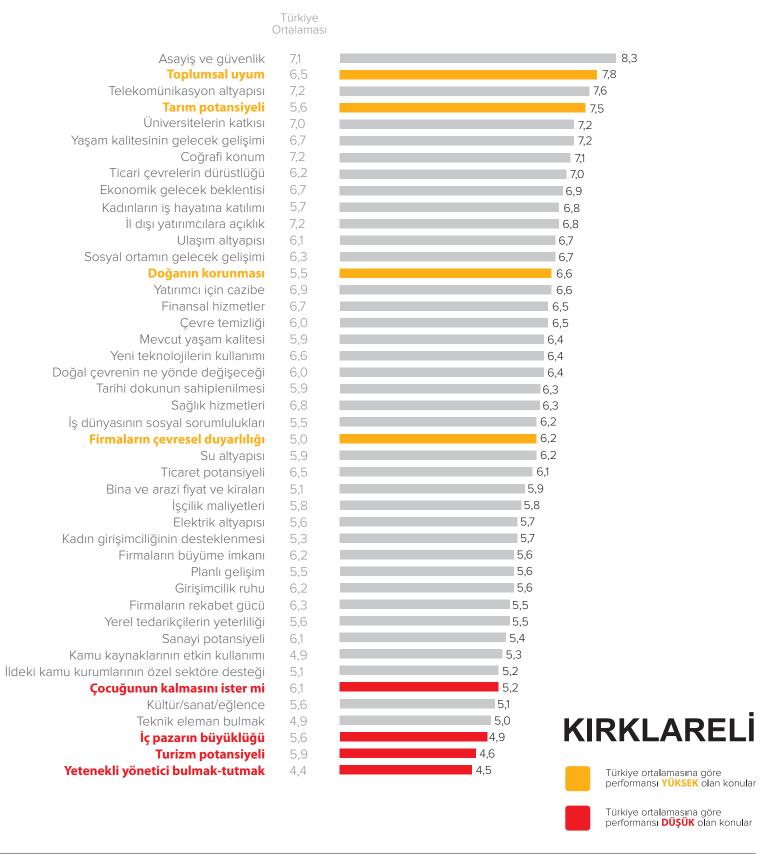
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

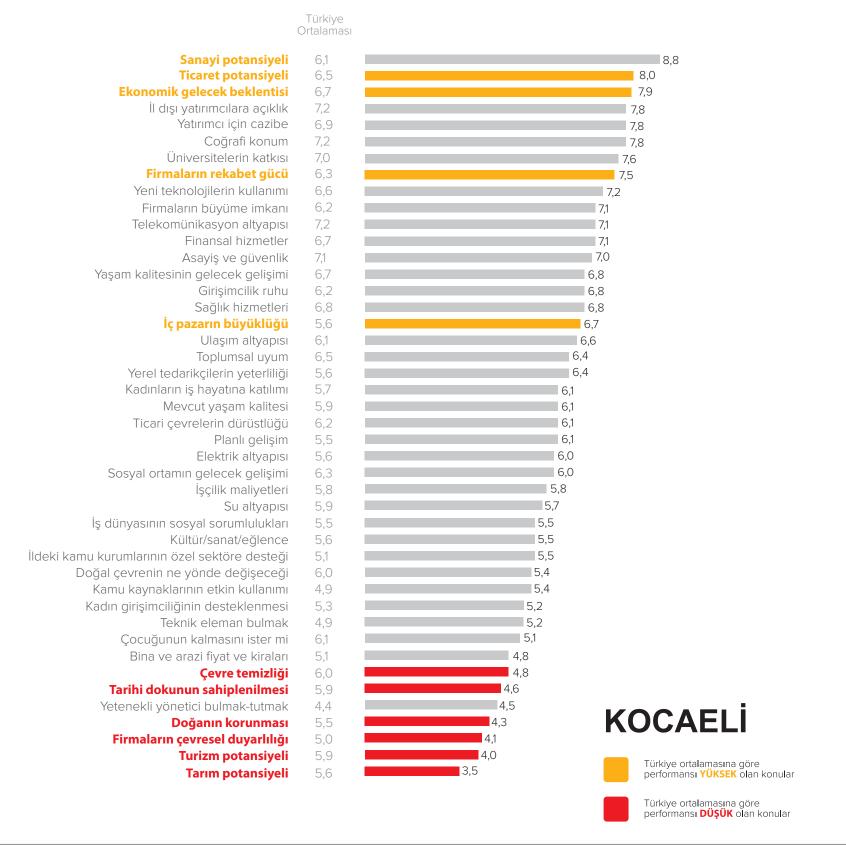

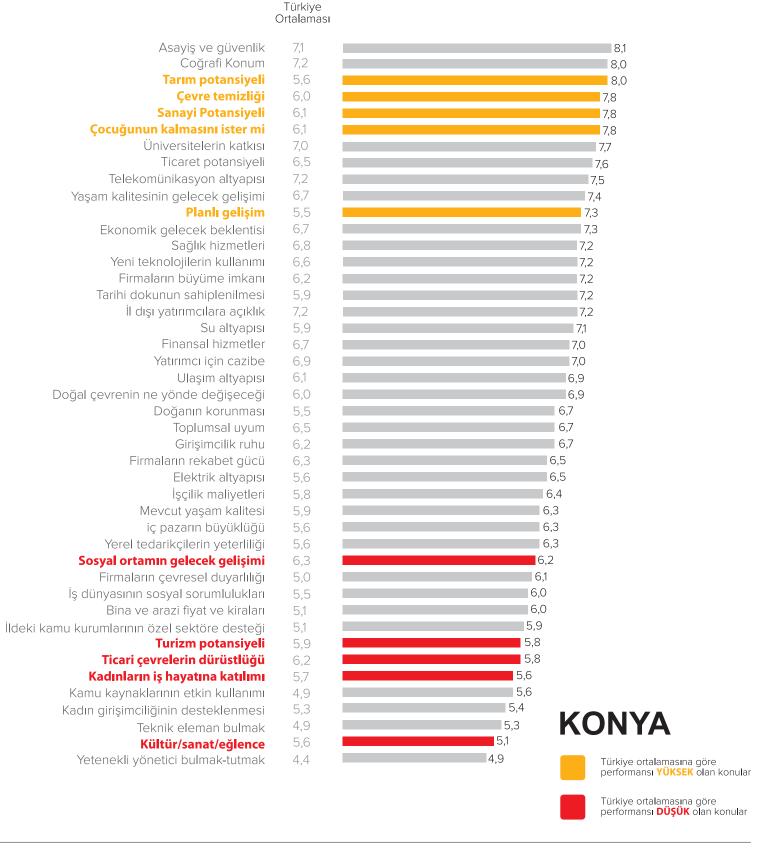
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

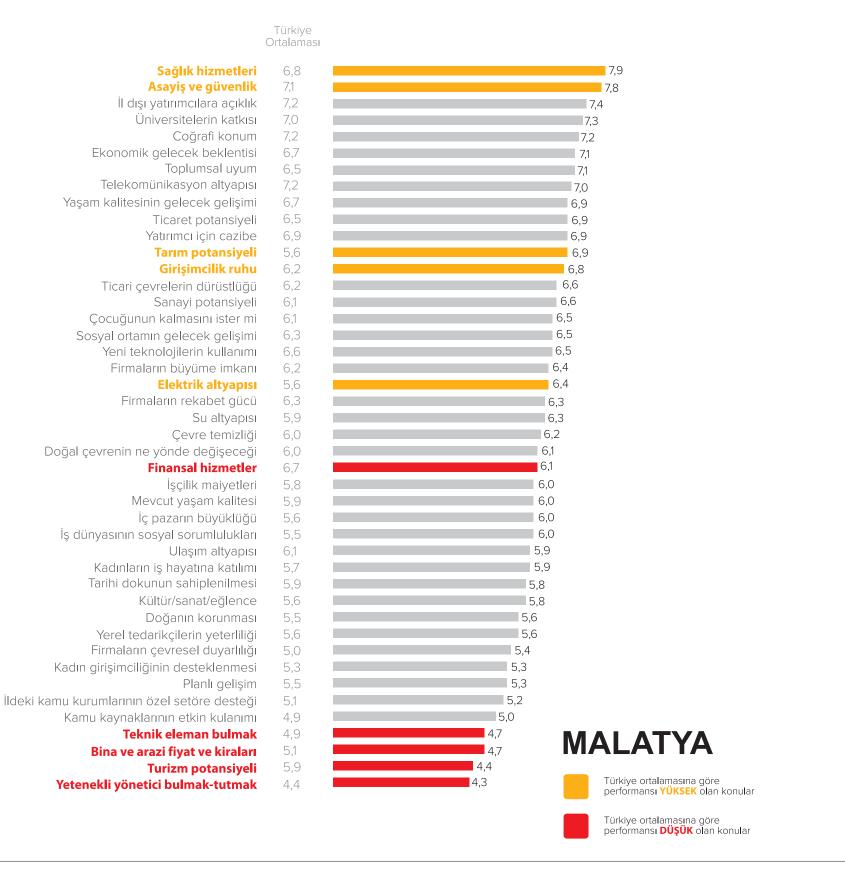

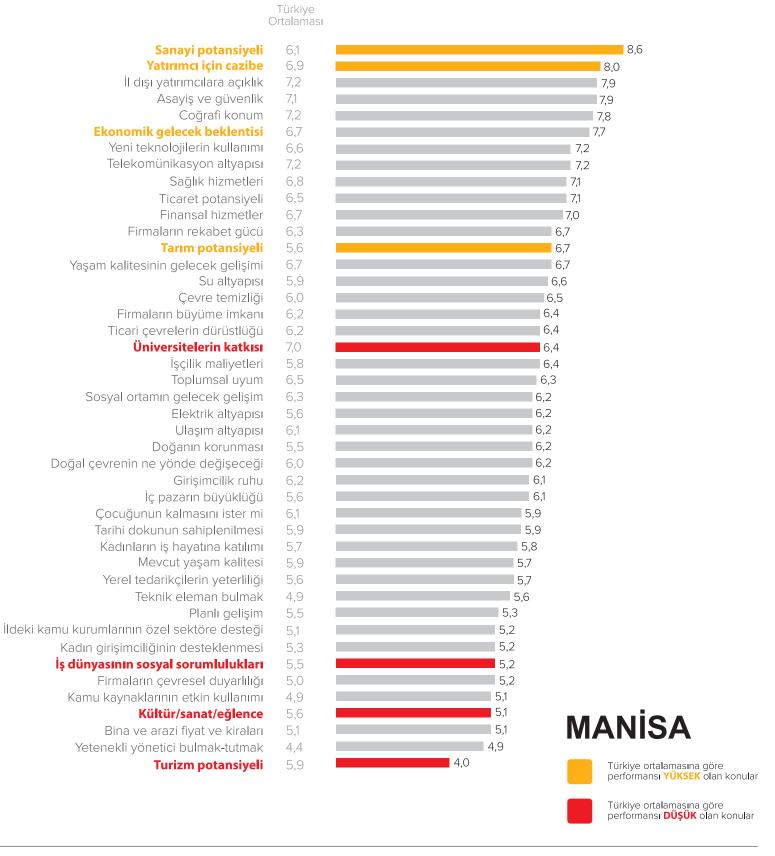
EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

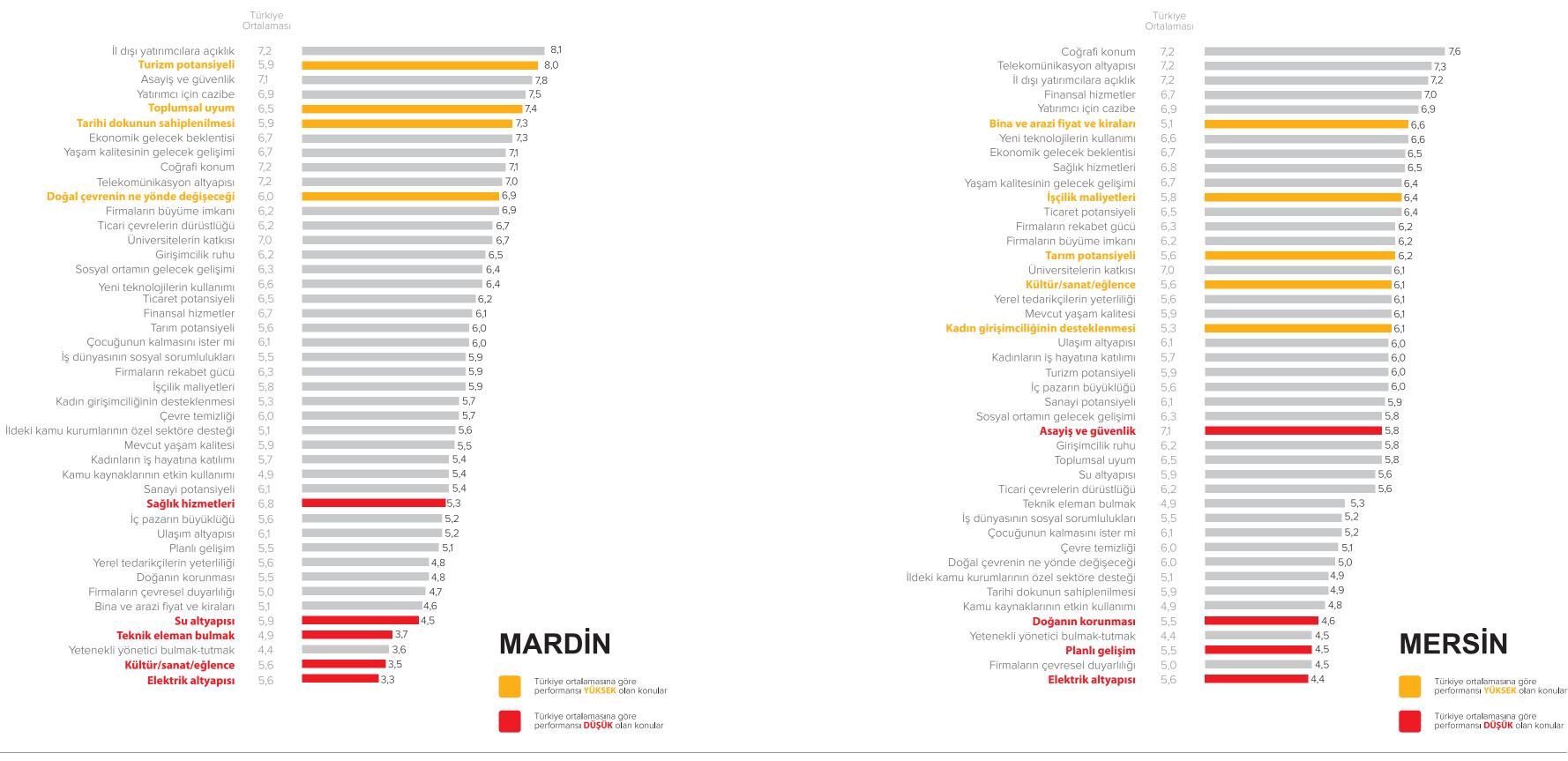

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

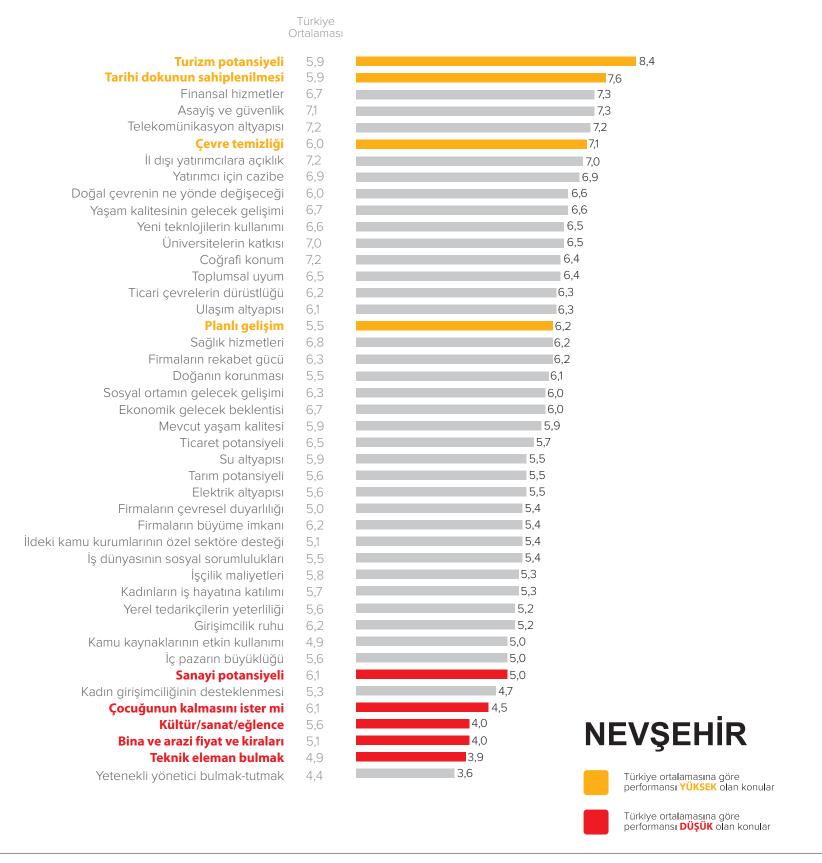

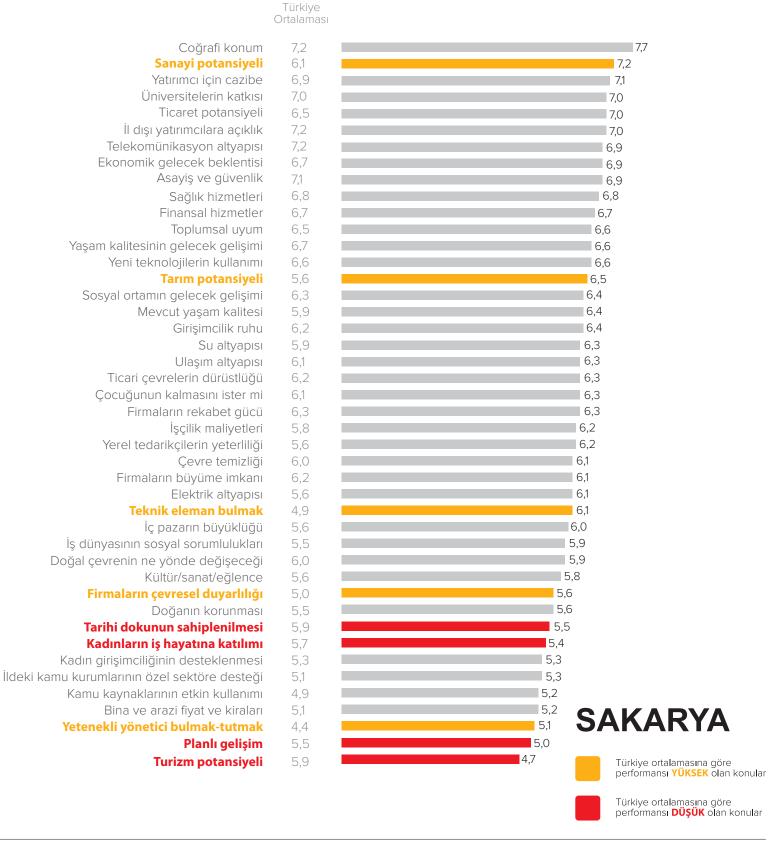

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

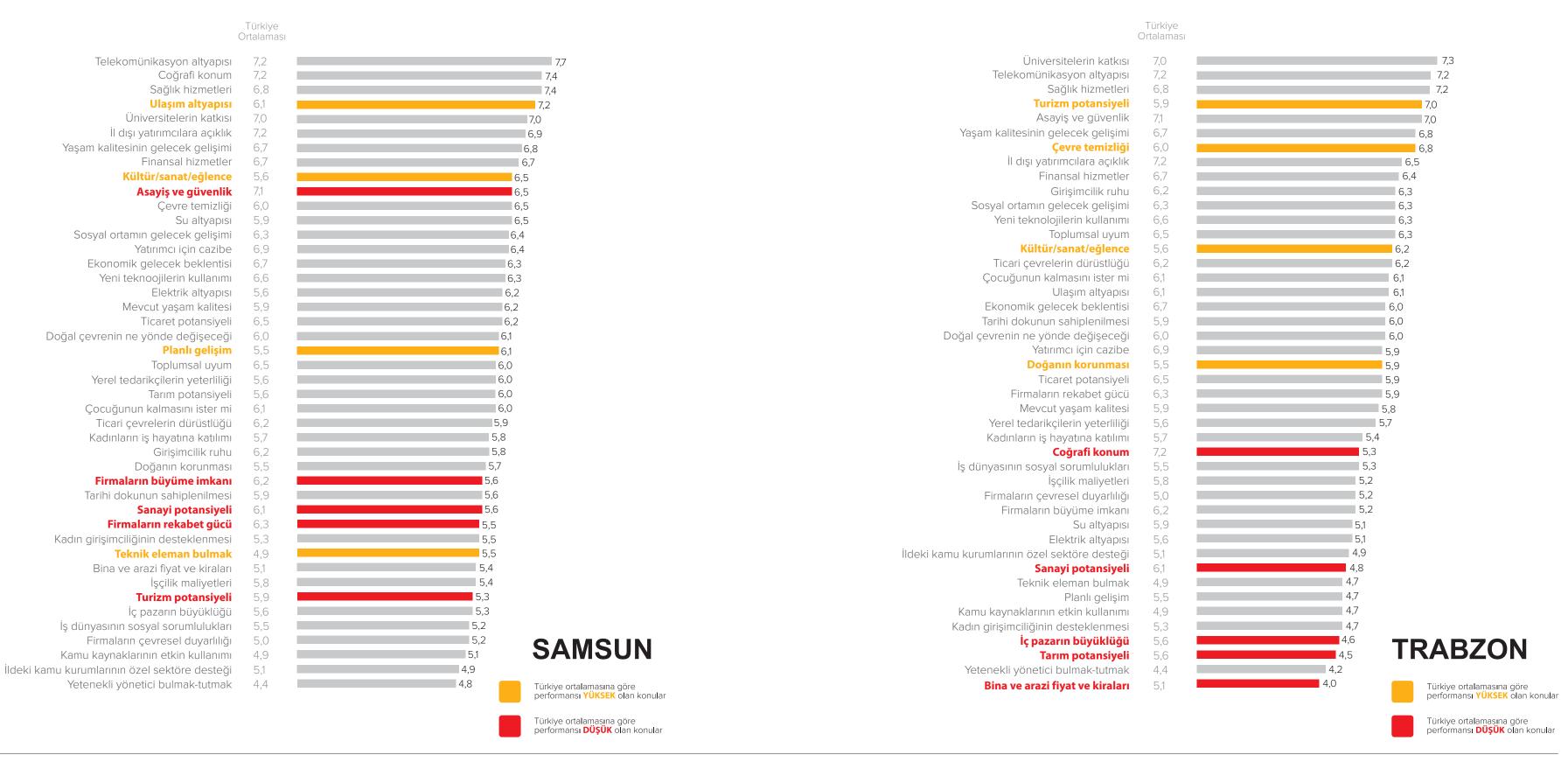

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

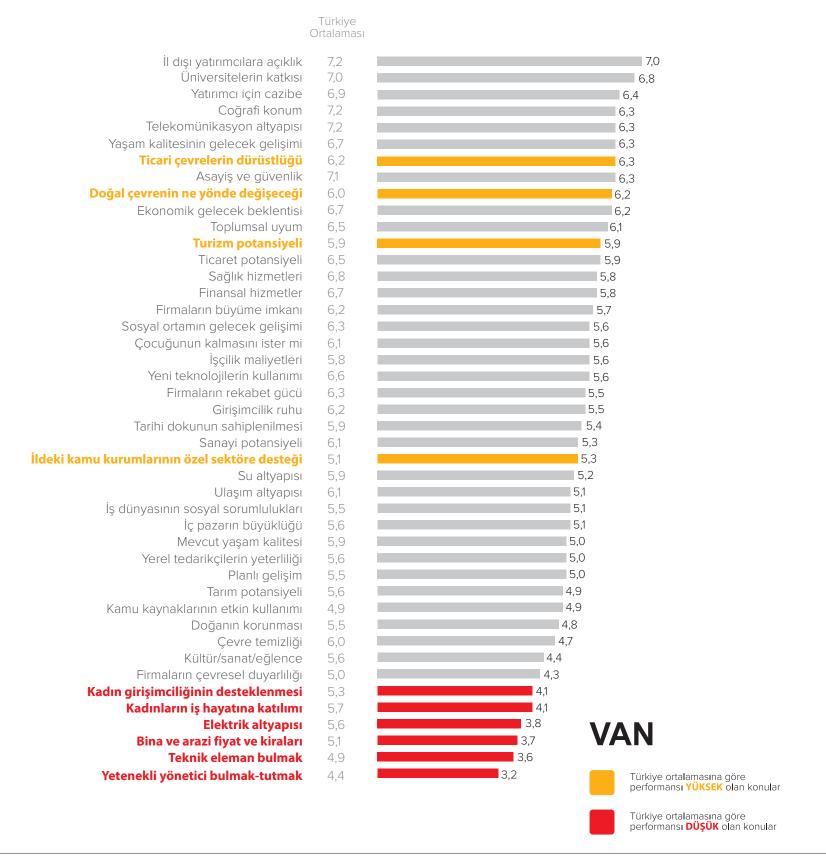

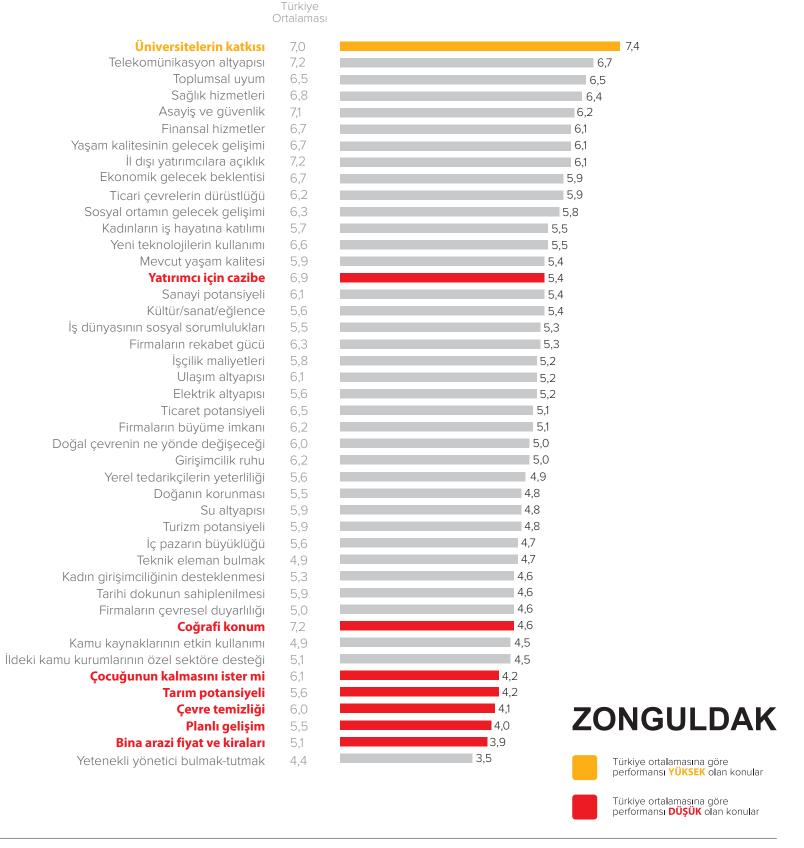

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

EK-6 İllerin Öznel Değerlendirmesi

EK-7 Anket Soru Formu

EK-7 Anket Soru Formu

0	frekans RESEARCH		Anket no	
		Boğaziçi Üniversitesi	İI	

İyi günler dilerim. İsmim....... Frekans Araştırma Şirketi'nden arıyorum. Boğaziçi Üniversitesi ile birlikte illerin rekabet seviyelerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapıyoruz. Türkiye genelinde 3000 firma ile görüşme gerçekleştiriyoruz. Çalışmada sorulan sorular bilimsel amaçlarla kullanılacak olup sorulara cevap verenlerin kişisel bilgileri kimseye açık olmayacaktır. Anketimiz yaklaşık 20 dakika sürecektir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

ŞİRKET BİLGİSİ

A1	Görüşülen kişinin adı ve soyadı	
		Yazınız:
A2	Görüşülen kişinin ünvanı	
		Yazınız:
А3	Firma Adı	
		Yazınız:
A4	Firmanın Faaliyet Alanı	
		Yazınız:
A5	Firmanız İmalat yapıyor mu?	1> Evet
	5. 5. 5.	2> Hayır
A6	Sektör grubu	1> İmalat
		2> Ticaret
		3> Hizmetler
A7	Firmanız hangi yılda kuruldu?	
	202	Yazınız:
A8	Firmanız bünyesinde calışan, dışarıdan alınan	
	güvenlik, temizlik ve benzeri servis hizmetleri	Yazınız:
	dahil, kac kişi bulunmaktadır?	
A9.a	Firmanız ihracat yapıyor mu?	
	401 593 - 200	1> Evet
		2> Hayır
A9.b	EVET İSE, İhracat miktarı cironuzun yaklaşık %	
	kaçına tekabül ediyor?	%:

Şimdi sizden [İLİNİZLE] ilgili belirli başlıklarda genel bir değerlendirme yapmanızı ve soracağımız her bir ifade için 0-10 arasında bir puan vermenizi istiyoruz. O'ın en kötü, 10'un en iyi, 5'in ise orta değer olduğu bir ölçekte lütfen puanlama yapar mısınız?

S1. Sizce ilinizin elektrik altyapısı ne derece yeterli?

Hiç yeterli değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece yeterli
	2.1657	45.74.74	47.75	1997	15.077,	757	1000		12.000	10000	, THE 150	The state of the s

S2. Sizce ilinizin su altyapısı ne derece yeterli?

Hiç yeterli değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece yeterli
												Contract of the Contract of th

S3. İlinizde yurtiçi ve yurtdışı pazarlara erişim için taşımacıkla ilgili karayolu, demiryolu, varsa liman, havayolu benzeri ulaşım altyapısının ne derece yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?

Hiç yeterli değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece yeterli
-------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--------------------

S4. İlinizin telefon ve internet benzeri telekomünikasyon altyapısı sizce ne derece yeterli?

Hiç yeterli değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece yeterli

S5. İlinizdeki bina ya da arazilerin fiyatları ve kiraları sizce ne derece uygun?

manual an assembly	200					100.0		200	200	10000	Page 100	1
Hiç uygun değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok uygun

S6. Genel olarak düşündüğünüzde ilinizin coğrafi konumu iş yapmaya ne derece uygun?

ORDER TO SERVE A	- 23	0.17	100	1	2.0%	0.23.0	84	1000	9132	10000	95,86	100000
Hiç uygun değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok uygur

S7. İlinizde kurulan üniversitelerin ilinize ne derece katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz?

Hiç katkısı bulunmuyor	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok katkısı bulunuy
	_	_	_		-	-		-	_	_		

S8. Sizce ilinizde teknik eleman bulmak ne derece kolay?

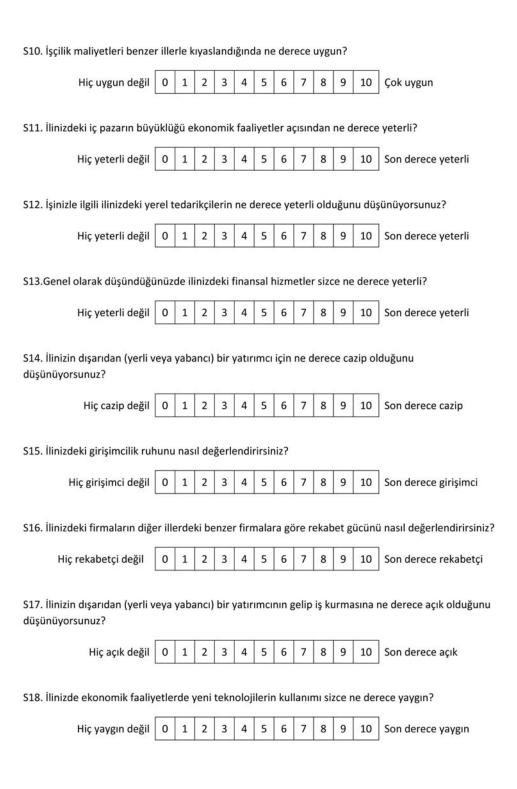

S9. Yetenekli yöneticileri bulmak ve ilinizde tutmak ne derece kolay?

Hiç kolay değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok kolay
, , ,	1180	2330	1000	1020	100	1510	333	- 56	1000	6.383	110094.0	

EK-7 Anket Soru Formu

EK-7 Anket Soru Formu

S19. Sizce ilinizde kadın girişimciliği kurumlar tarafından ne derece destekleniyor?												
Hiç desteklenmiyor	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece destekleniyor
S20. İlinizdeki kamu kurumları özel sektörün iş yapmasına ve gelişimine sizce ne derece destek oluyorlar?												
Hiç destek olmuyorlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece destek oluyorlar
S21. Kamu kaynakları sizce ilinizdeki kamu kurumlarınca ne derece etkin ve yerinde kullanılıyor?												
Hiç yerinde kullanılmıyor	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece yerinde kullanılıyor
S22. İliniz sizce ne derece planlı gelişiyor?												
Hiç planlı gelişmiyor	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece planlı gelişiyor
S23. İlinizdeki asayiş ve güvenlikle ilgili durumunu nasıl değerlendirirsiniz?												
Çok kötü	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok iyi
S24. Sizce ilinizdeki firmaların ilinizde kalarak büyümeleri ne derece mümkün?												
Hiç mümkün değil	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Son derece mümkün
S25. İlinizde turizm sektörünün gelişme potansiyeli sizce nedir?												
Hiç yok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok var
S26. İlinizde sanayi sektörünün gelişme potansiyeli sizce nedir?												
Hiç yok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok var
S27. İlinizde ticaret sektörünün gelişme potansiyeli sizce nedir?												
Hiç yok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Çok var

EK-7 Anket Soru Formu EK-7 Anket Soru Formu

EK-7 Anket Soru Formu EK-7 Anket Soru Formu

46. Peki, ilinizde yaşamanın olumsuz olabilecek en önemli 3 yönü sizce nedir?	
	S54. Firma yıllık cironuz yaklaşık olarak şu gruplardan hangisine girer?
47. Şirketiniz/İşiniz bir önceki yıla göre nasıl bir gelişme gösterdi?	1> 500 bin TL altı
Çok daha kötü 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Çok daha iyi	2> 500 bin TL – 1 milyon TL
	3> 1- milyon TL ve üstü
48. Önümüzdeki 1 yılda şirketinizin/işinizin gelişimi ile ilgili beklentiniz ne derece olumlu?	
Çok olumlu değil 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Çok olumlu	Sektör (GÖRÜŞMECİ TARAFINDAN KODLANACAK)
49. Bu ilde iş yapmaktan ne derece memnunsunuz?	1- Üretim (İnşaat dahil) (kısmen de olsa üretim yapan ve bunu satanlar; örn. tekstil, otomotiv, mobilya üretimi, ağaç işleri vs gibi)
Hiç memnun değilim 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Son derece memnunum 50. İmkanınız olsa bu il yerine başka bir ilde bu işi yapmayı tercih eder miydiniz?	2- Hizmetler (örn. eğitim, sağlık, reklam, hukuk büroları, danışmanlık hizmetleri, bilişim firmaları, banka vs, ulaşım, lojistik işleri, mimarlık bütorları, web tasarımı)
1> Evet-> Evet ise hangi il ->:	3- Ticaret (Alım-satım yapanlar; örn. telefon dükkanları, beyaz eşya mağazaları, kırtasiyeciler,
2> Hayır	tuhafiyeciler, alışveriş merkezleri, bilgisayar ve elektronik eşya satıcıları)
51. Şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durumu ne kadar tatmin edici buluyorsunuz?	
Hiç tatmin edici değil 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Son derece tatmin edici	TELEFON NO :
	GÖRÜSMECİ :
52. Şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durumun önümüzdeki 1 yıl içinde nasıl bir değişim	• • • • • • • • • • • • • • • • • • •
östereceğini düşünüyorsunuz?	
Çok daha kötü olacak 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Çok daha iyi olacak	
53. Kendi iliniz içinde sektörünüzü göz önüne alarak şirketinizi küçük ölçekli mi, orta ölçekli mi, yoksa	
ıöyük ölçekli mi tanımlardınız? 1> Küçük	
25 Orta	

S45. İlinizde yaşamanın en önemli 3 avantajı ya da güzel tarafı sizce nedir?

3> Büyük

Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması

Araştırma hakkında daha detaylı bilgi için:

Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi ve Ekonometri Merkezi

Tel: 0212 359 65 05 E posta: cee@boun.edu.tr